

ПОЛИТИКИН

БРОЈ
1235

ЗАБАВНИК

29.8.1975 • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXXVI

4
динара



КОМПЛЕТАН
СТРИП
ЧЕЛИЧНИ
ГУСАР

ХОГАРЕ,
БОЉЕ ДА
ПЛАЧКАМО
ЕНГЛЕСКУ,
ПА ДА УБЕМО
У ИСТОРИ-
ЈУ!

ГЛУПАЦИ,
ЗАКРПИТЕ
МРЕЖУ - ОПЕТ ЋЕ
ВАМ ПРОПАСТИ
ТО ОКРУ-
ГЛО!

Ripley

Веровати или не!



У „ПЕВАЧУ ЦЕЗД“

ПРВОМ
ЗВУЧНОМ ФИЛМУ
ИЗГОВОРЕНА ЈЕ САМО
291 РЕЧ.
ГЛАВНУ УЛОГУ
У ОВОМ ФИЛМУ
ИГРАО ЈЕ
ТАДА ПОЗНАТИ ГЛУМАЦ
И ПЕВАЧ
АЛ ЏОЛСОН
(1927)



КОРИШЋЕНИ
СУ
НЕКАД
НА
БОРБЕУ
КАО
НОВАЦ



Најстарије на свету

ДВОЈЕ СТЕПЕНИЦЕ КОЈЕ ВОДЕ
НА ВРХ СУМЕРСКОГ ХРАМА
У УРУ (ИРАК)
САГРАЂЕНЕ СУ ПРЕ 6.500 ГОД.



Џиљини Роје - Колар

(1805-1850) БИО ЈЕ
ПОСТАВЉЕН ЗА ЛИЧНОГ
ЛЕКАРА ФРАНЦУСКОГ
ВЛАДАРА ШАРЛА X
3 ГОДИНЕ ПРЕ NO
ШТО ЈЕ ЗАВРШИО
МЕДИЦИНУ (1825)

ДРЕСИРАНЕ РИБИЦЕ



ФРЕНК ЕКА

ИЗ ФЛОРЕНСЕ (САД)
НАУЧИО ЈЕ СВОЈИХ
60 ЗЛАТНИХ РИБИЦА
ДА ИЗРОНЕ КАД ИХ ПОЗОВЕ
И ДА МУ ЈЕДУ
ИЗ РУКЕ.



палата фарнезе,

ЈЕДНА ОД НАЈЛЕПШИХ У РИМУ,
БИЛА ЈЕ ИЗДАТА
НА 99 ГОДИНА ФРАНЦУЗИМА
ЗА ЗГРАДУ АМБАСАДЕ
УЗ ГОДИШЊУ ЗАКУПНИНУ
ОД 1 ЛИРЕ (1936)

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● на подручју данашњег гра-
дића Пореча у Истри постојало
је насеље још 2000 година пре
наше ере.



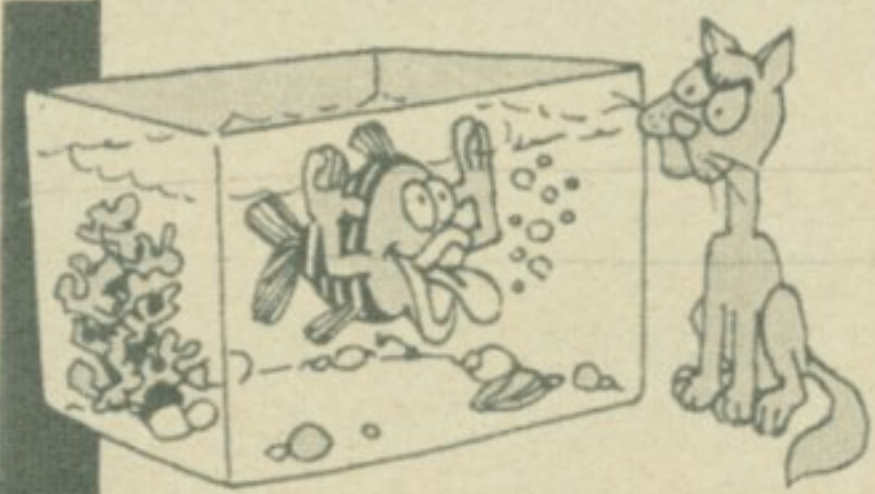
● пекинез, или минијатурни
препеличар, веома је стара ра-
са паса из Кине. Први пекинези
пренети су у Европу 1860. го-
дине и отада су омиљени кућни
пси.



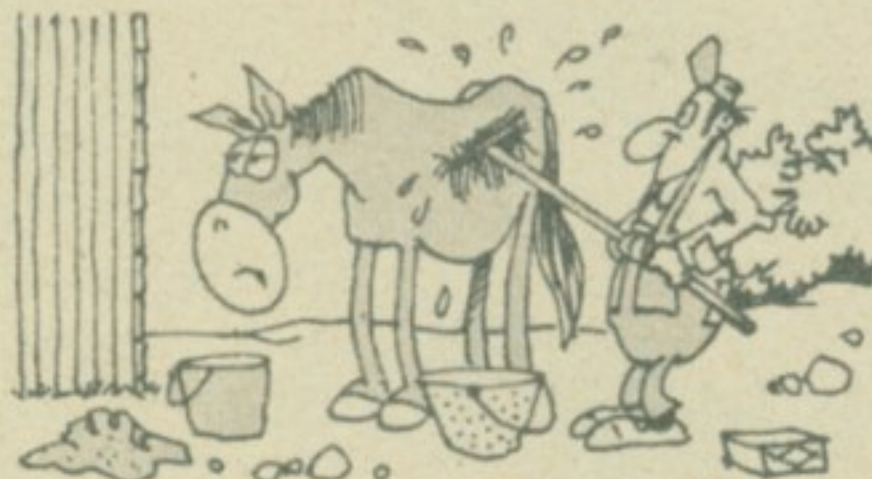
● са једног хектара шумског
комплекса испари у току лет-
њег дана до 40 тона воде.



● недавно је у једном америч-
ком статистичком билтену об-
јављен податак да се у САД у
приватним акваријумима нала-
зи око 340 милиона егзотичних
риба. У кућама Американаца
живи и око 40 милиона мача-
ка.



● најстарији уџбеник о гајењу
коња написан је још у 14. веку
пре наше ере. Написао га је Ку-
ликуш, припадник племена Ху-



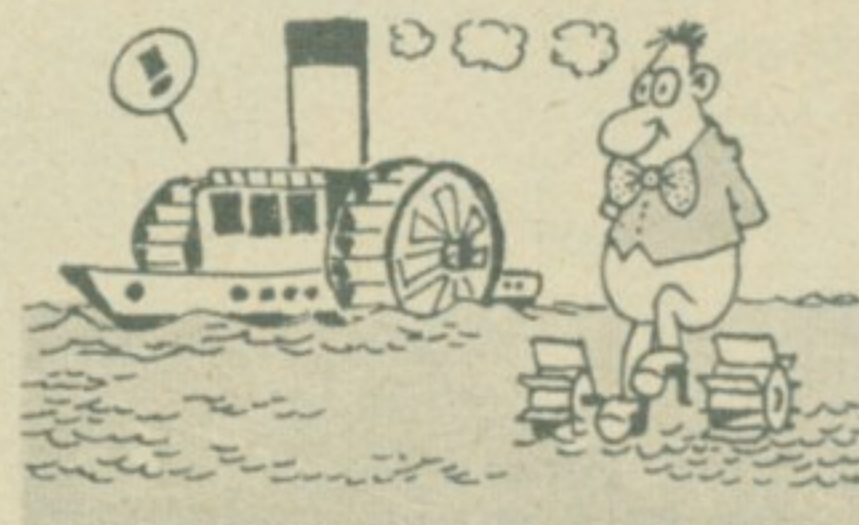
рита из града Митане, у запад-
ној области Месопотамије. У
овом делу изложени су готово
исти принципи којима се и да-
нас служе енглески одгајивачи
коња



● кад дечаци мутирају, гласне
жице им се продуже за један
сантиметар. Код девојчица се у
току читавог развитка гласне
жице продуже само за свега 4
милиметра.

● лађе с точковима које имају
лопатице нису изум овог века.
Још у 6. веку пре наше ере неки
народи са успехом су користили
овај начин пловидбе. У витоа на

палуби брода био је упрегнут,
пар волова, понекад и више
њих, који су се стално кретали
укруг. Витоа је био спојен за
осовину на чијим су крајевима
били причвршћени лоптасти то-
чкови.

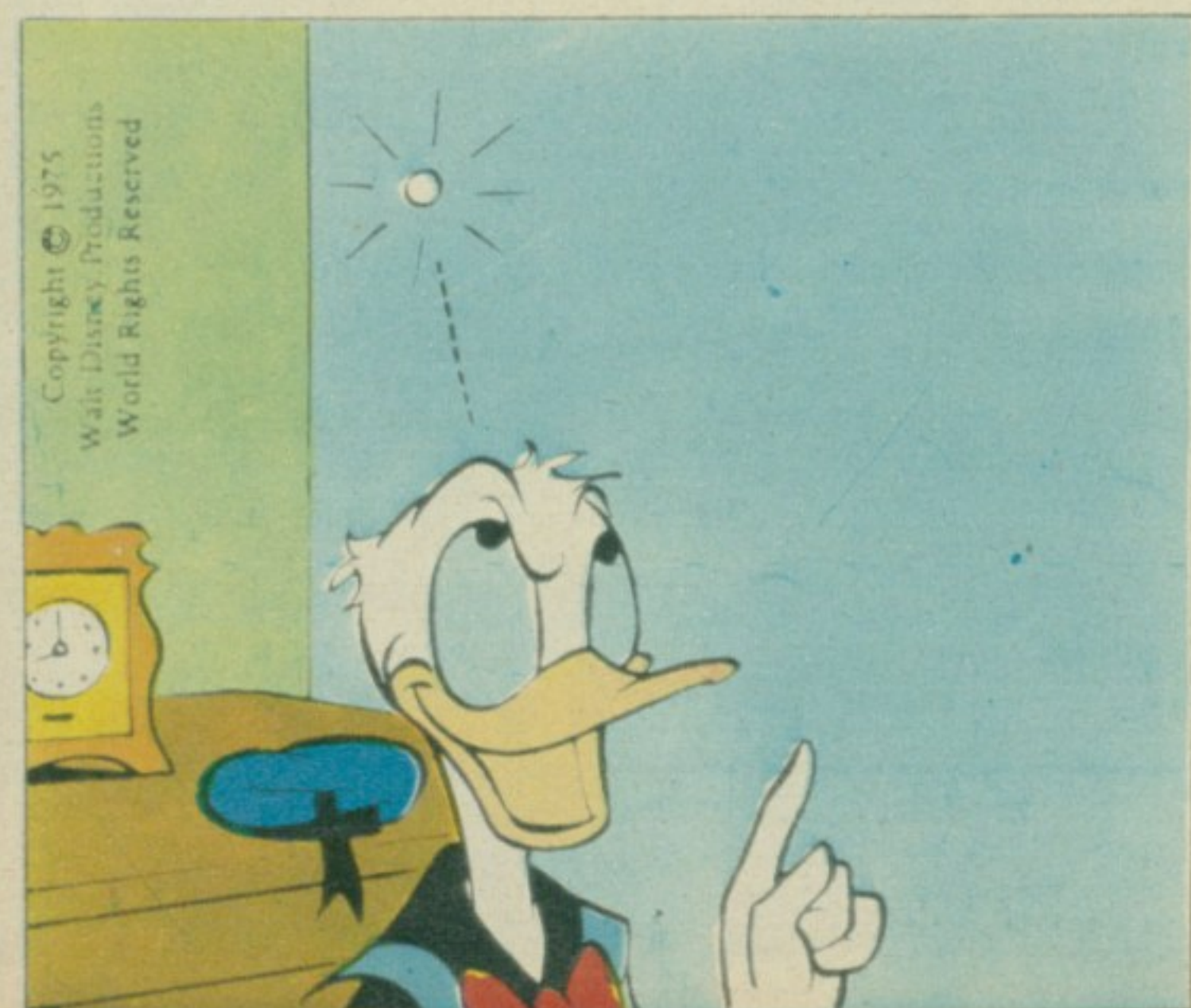


● када су се савезници 6. јуна
1944. године искрцали у Норман-
дији, у првом продору у немачки
одбрамбени бедем познат
под називом „Тврђава Европе“,
савезничка војна лозинка за
први дан гласила је: „Веровали
или не“



WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК



ЗАХТЕВАМО...

Само су га његови другови звали Алија. За управнике рудника „Трепча Мајнс Лимитед“ био је број 832 и мали, живи багер који је тачно у одређено време силазио под земљу и товарио руду у расклимане вагонете. Два наест сати дневно живео је као кртица. У освет зоре спуштао се у јаму, давно је заборавио када је последњи пут видео сунце. Некада је Алији лице било бело „као млеко“ како је говорила његова мајка, а сада тамна боја олова дубоко се увукла у сваку пору.

Једног дана осетио је болове у грудима. Отишао је лекару. Али том осорном и надменом човеку који је говорио само енглески није успео да објасни шта га тишти. Позово је сишао у рудник. Морао је да испуни норму ако је желео да добије целу надницу од 25 динара. Упињао се из све снаге, подизао најтеже блокове, тако ће брже натоварити вагонете. Скривајући се од надзорника рудника сео је да се одмори. Неколико минута касније био је мртав.

Извршена је обдукција. Налаз је био поразан. Свака ћелија Алијиних плућа била је обложена оловом, танком металном скрамом. Његови послодавци дивили су му се што је успео да „доживи пунолетство са таквим плућима“.

„...Дирекција предузећа Трепча гази по закону о заштити радника... Предузеће за закон неће да чује, а још мање да га поштује, сматрајући себе државом у држави. Безочно насрће на радничке поверенике и њихова права и отпушта раднике који штите своје другове од шиканирања, малтретирања и провокације управе рудника...“

„Радничке новине“, децембра 1935. године.



Мон Мони Курти учествовао је пре рата у штрајковима рудара

„... Копаче оловне руде врши се у окнима у којима се развија температура и изнад 30 степени. Копачи силазе у те јаме у оделима, али их на крају пута остављају. Када узму пијук у руке, они су само у лаким кратким гаћицама и ципелама... Поред високе температуре у окнима из оловних зидова рударских јама испаравају се гасови који трују плућа. До крајности исцрпљени, копачи напуштају јаме, оболевају од реуме и од грудобоље. Болест је почела да их коси...“

„Време“, мај 1936. године

НА СПРАТОВИМА ПОД ЗЕМЉОМ

Напуштен ходник рудника. Унутра мемљиво и спарно. Са камене таванице висе гроздови мува, умишљених тешким ваздухом као и људи који дремају по ћошковима те камене собе. На поду убуђала слама прекривена старим цаковима. Они служе уместо „белих перина“ и за доношење полумизгорелих це паница и пругенова угља нађених на железничкој станици. Мршава, рахитична деца прозирне коже на лицима и рукама скупљају мрвице хлеба из гвоздених тањира са којих је давно спао емајл.

Тишину повремено прекидају уздаси људи. Излазе ти звуци из тела која се трзају у сну, правећи чудну музику налик на шиштање ваздуха који пролази кроз металне цеви. Једна жена, прерано остарела, седи на поду. Чворноватим прстима крпи већ искрпљене панталоне просећене на коленима. Светлост лојалне свеће, која уместо фитиља има иверак дрвета, игра по зидовима правећи сабласне сенке.

„...Одлична ваздушна бања за мршављење. Трепча — услед изненадног одласка већег броја пацијената издаје под кирију извештај број раскошних радничких станова и гарсоњера. Последња реч комфора и технике. Свежа и хладна вода из прве руке у сваком зиду. Одличне печурке у сваком углу бесплатно. Опасност од промаје искључена, пошто прозора нема. Телесне вежбе у чистом зраку на дубини од 120 метара.“

„Ошишани јеж“, маја 1936. године.



Ибрахим Первиз, Милош и Никола Лабус били су чланови штрајкачког одбора а касније борци Прве пролетерске бригаде

Уто се зачуше корааци. Све више се приближавају „десетом спрату“ испод земље. У загушљиву пећину упадају уплахириени људи.

— Несрећа! Ужаона несрећа! Одронио се зид рудника — вичу. — Шесторо је погинуло, а седморица су још прикљештена огромним блоковима.

— Да није и мој... — шапуће она жена не смејући да помене име свог мужа.

Људи не обраћају пажњу на њу. Скачу са својих прљавих постеља, осореност им се чита на лицу.

— Зар опет? Гину људи као муве! — црвен од беса виче један младић.

— Ваш управу брига за људе. Важан им је само новац. Нико од нас неће доживети пензију — узбуђено говори седокос радник, ширећи руке.

На десној шаци недостају му три прста. Дробилица за руду откинула их је и зато прима умањену надницу. До њега лежи рудар у грозници. На чело су му стављене облоге да му снизе температуру. Сушица, кажу, нема му спаса. У његовим стаклестим очима види се да је последњим искрама свести схватио шта се десило. Покушава нешто да каже, али не успева. А има само двадесет година.

ИГРАЈУ СЕ ВАТРОМ

„...А какви су услови рада најбоље сведоче многобројне несреће... Само јединственом револуционарном борбом под вођством КПЈ може се извојевати и примена Закона о заштити радника. Зато, другови рудари, збијмо се у борбене револуционарне редове, па напред у борбу за своје захтеве. За примену Закона о заштити радника. За хитну наплату егзекутивним путем свих дугова које у-

права радника дугује радницима. Да управа радника плаћа доживотно издржавање породицама погинулих рудара и деци до пунолетства“.

„Комунист“, јануара 1936. године

У седам часова изјутра 14. маја 1936. године избио је штрајк у руднику Трепча. Његови власници били су чланови Лондонског акционарског друштва којима је влада старе Југославије продала право на истраживање и експлоатацију руде.

— Чим смо дошли на посао, најомиљенији наши

другови, познати као борци за људска права, саопштили су нам да не улазимо у рудник — прича Мон Мони Курти, данас саветник директора у руднику Трепча.

Када је почео штрајк имао је седамнаест година. Иако је потицао из породице која је била добро материјално обезбеђена одлучио је да постане рудар и да сам зарађује. У почетку је радио на утоваривању руде, а затим је прешао у јаму и убрзо осетио сву тежину тог исцрпљујућег посла и немилосрдног изабљивања радне снаге.



И ЧОВЕЧНОСТ!

— ЧОВЕК КОЈИ ИЗДРЖИ СЕДАМ ГОДИНА У ЈАМИ НИЈЕ ДОБАР РУДАР — ГОВОРИЛИ СУ У УПРАВИ. ТО ЈЕ ЗНАЧИЛО ДА СЕ НИЈЕ ТРУДИО ДОВОЉНО ПА ГА ЗАТО И БОЛЕСТ ЗАОБИЛАЗИ.

— Неколико стотина радника појавило се пред улазом у рудник у седам часова изјутра — каже Мон. — Надзорници су викали на раднике јер је требало да буду у јами већ у 6.30. Али рудари нису обраћали пажњу на претње да ће остати без посла због „непослушности“. Затим смо отишли на једну ливаду и под липом, која се недавно сасушила, одржали збор. Ту нам је објашњено зашто су наднице ниске и да морамо да тражимо побољшање услова рада. Јер у руднику једина „механизација“ били су чекићи и колица, а бушило се без воде, „насуво“, тако да се подизала велика прашина. Многи рудари умирати су од силикозе, туберкулозе и тровања оловом. А у управи рудника су говорили: „Човек који издржи седам година у јами није добар рудар“. То је значило да се такав рудар не тру-

ди довољно, па га зато и болест заобилази.

До тада је било неколико штрајкова, као они из 1933. и 1935. године. Али за разлику од њих, овај је почео под руководством КПЈ и унапред је био организован.

После подне у четири часа истог дана у рудник је дошао директор Хава који је вероватно тада први пут и видео јаму. Сачекали су га начелници среза Косовске Митровице, полицијски чиновник Фртунић и омрзнуте жандармеријски водници из Вучитрна и Косовске Митровице. Ту су били и радници који су дошли да преговарају и истакну своје захтеве. Тумач жеља и ставова генералног директора акционарског друштва Трепча, извесног мистера Пеца, био је адвокат Југомирски. Саопштио је радницима да управа „неће одступити ни корак и да се играју ватром“.

ДЕСЕТ ЗАХТЕВА

Преговори нису успели. Истог дана у седам часова увече радници са Првог тунела обавестили су рударе у Старом Тргу, удаљеном четири километра, о штрајку и позвали их да им се придруже. Ови су одмах обуставили рад и те вечери број штрајкача попео се на 1763!

Изабран је штрајкачки одбор у који су ушли Мирко Вуксановић, Дане Узелац, Осман Шабан, Ибрахим Первиз, Никола и Милош Лабус, Франц Шкрињар, Кариман Зека, Адем Микушница... Истакли су захтеве радника у десет тачака. Између осталог, тражили су скраћење радног времена, увођење електричне струје у станове које ће градити предузеће, затим да се подигну купатила, уведе топла вода, поделе сапуни, повећају наднице и дозволи слободно удруживање у струковне синдикалне организације. Захтевано је да се сви радници који учествују у штрајку врате на посао по завршетку и да због учешћа неће бити кажњени или отпуштени.

„... Што се тиче исхране, радници су потпуно снабдевени за неколико дана.

Међу штрајкачима налази се неколико стотина Арнаута (тако су пре рата називани Албанци) из оближњих Трепчинских села. Они су понудили један вагон кукуруза за исхрану радника док се штрајк не оконча. Дали су велики број грла, ситне и крупне стоке за радничке кухиње...“

„Политика“, 22. мај 1936. године

... Управа рудника Трепча покушава својим тумачењем да прикаже оправдану борбу рударских радника за већу кору хлеба и сносљивије услове рада у сасвим другом светлу. Али то јој неће поћи за руком. У јавности је већ до сада изнето толико убедљивих чињеница о правим узроцима штрајка тако да ће сва друга „тумачења“ остати без успеха. Као што се види: какво је цвече управа рудника посадила, такво јој сад и мирише. А што се тиче „доказа“ о некаквој „терористичкој акцији“ штрајкача и о истицању некаквих објава у којима се тобоже претило онима који хоће да раде, утврђено је да су то лукаво припремљена кукавичка јаја саме управе рудника, које је она хтела да подметне радницима у циљу да њихову оправдану борбу у очима јавности и пред властима дискредитије. Али, ни та јој пушка није упалила!

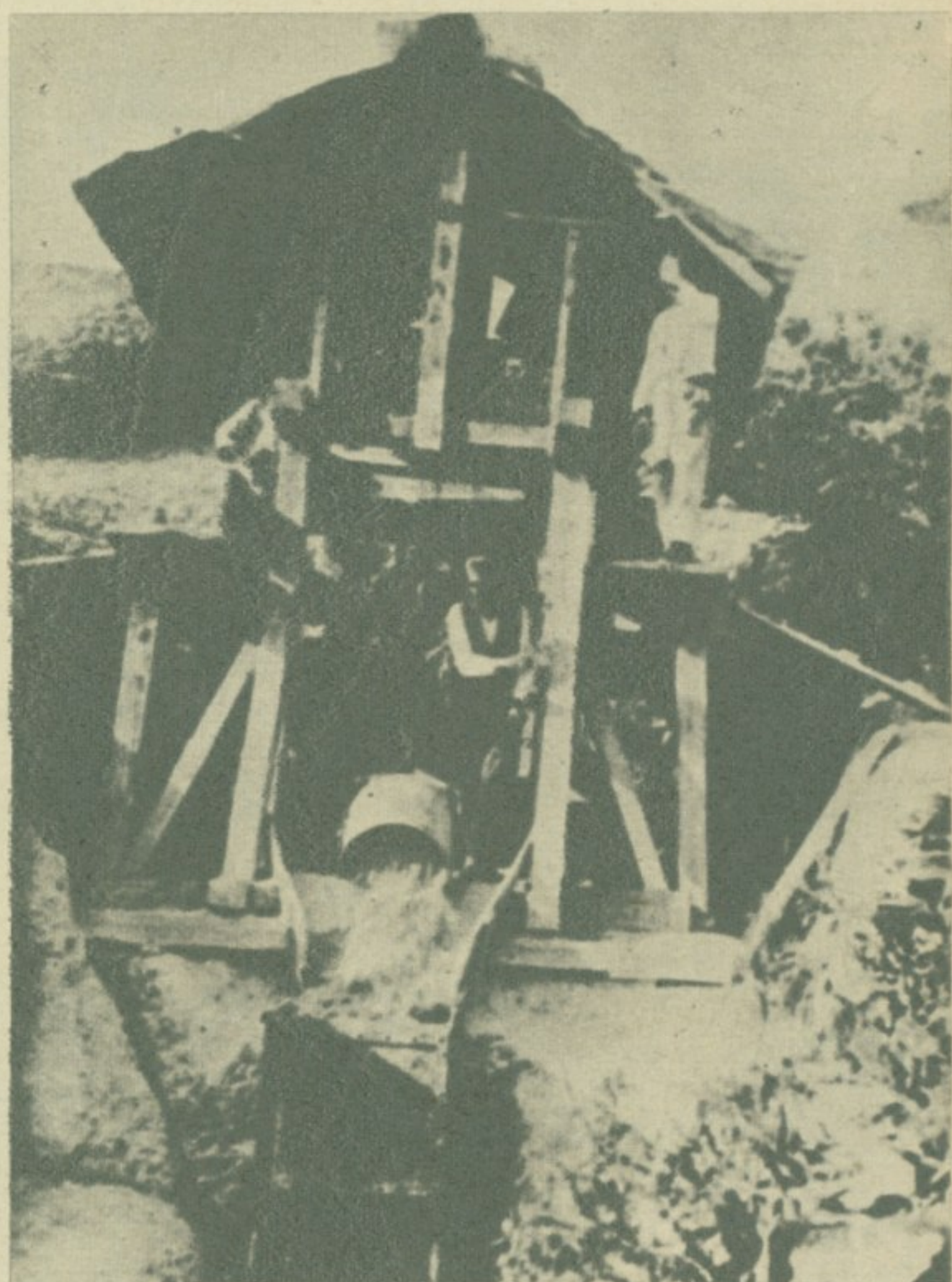
„Политика“, 26. мај 1936. године

ЛОПАТЕ ЗАМЕНИЛИ ПУШКАМА

Петнаестог дана штрајка неизвесност је на врхунцу. Управа рудника одбија захтеве радника, иако сваког дана трпи милионску штету. Мистер Пец из Лондона дели савете...

— Треба оставити све те домороце да поцркају од глади! Шта они мисле? Хоће да им се на послужавнику доносе печени пилићи у рудник. То их буне они комунисти, све их треба позешати! — беснео је и ударао рукама по столу док је гледао извештаје о расту акција на берзи оловне руде.

Рудари и не помишљају да одустану од својих зах-



Први торањ за вађење руде у Трепчи

тева. Млада радничка класа бори се за своју бољу будућност.

Добро су организовани, имају и подршку народа. Сваког поподнева одржавају се зборови. Један по један говоре представници штрајкачког одбора. Пред њима се налазе редови бледих лица свечаног израза обасјани светлошћу која прави дугачке сенке. Живот сваког мушкарца, жене и детета везан је за рудник. Гласови говорника подрхтавају од озбиљности, одјекују преко зелених пољана. Солидарност, другарство, истрајност најчешће се помињу. А затим теку потресне приче радника — о беди људској, нечасно стеченој приватној својини и профиту, о акционарима који долазе на прво место а рудари на последње... А они не траже много, само прегршт човечности која им је одрицана. Не, не желе да буду робови новца, повикују. Таласа се маса, одобрава и жамори. И неће по-

пустити, макар затворили рудник, како им прете из Лондона. Зар да их се деца стиде сутра или једном? А они немају шта да губе — шољу подгрејане воде уместо рударског чаја и живот у пећинама где хара болест...

Око 6 часова увече 3. јуна 1936. године окончан је штрајк у руднику Трепча. Управа је позвала представнике радника на седницу и после дуге расправе усвојени су предлози рудара и донет споразум.

Три године касније у руднику је дошло до још масовније обуставе рада. И тада је управа била приморана да после 47 дана потпише споразум. А многи борци за људска права, некадашњи штрајкаши, ступили су првих дана рата у легендарну Рударску чету која је касније ушла у састав Прве пролетерске бригаде и славно се борила широм земље.

Б. Јеремић

Л. СРЕДАНОВИЌ



ДИКАН и СТАРИ СЛОВЕНИ

Б. ЋУРИЦА



ШТА ИЗВОДИШ С ТОМ
КЊИЖУРЧИНОМ КАД СИ
НЕПИСМЕН КАО
И ЈА ?



БАШ ЗАТО ... ОНА УЧИ
ПИСМЕНОСТИ !



САМО БРУКАШ
СТАРЕ СЛОВЕНЕ ! МИ
НИКАД НИСМО ПАТИЛИ ОД
ПРЕТЕРАНОГ ОБРАЗО-
ВАЊА !



ЗАТО СМО
СЛЕПИ КОД
ОЧИЈУ !

ШТА НАМ
ФАЛИ ?



ВИЗАНТИНЦИ НАС
ЗАТО СМАТРАЈУ
ЗА ВАРВАРЕ !

НИШТА ТИ НЕ ЗНАШ !
КОД ЊИХ СЕ СВЕ ОДВИ-
ЈА ПО СИСТЕМУ
П. В. Г. Б. Н !



ШТА ЈЕ САД
ТО ?

ТО ЗНАЧИ : ПАРА
ВРТИ ГДЕ БУРГИЈА
НЕЋЕ !



ОВО САМ ДЕБЕЛО
ПЛАТИО ... АЛИ САД
САМ АКАДЕМСКИ
ГРАЂАНИН !

ФАКУЛТЕТ
ЛУФТЕРСКИХ
НАУКА-ТИКВОПОЛИС
ДИПЛОМА
ВЛАСНИК ОВЕ
ДИПЛОМЕ ПОЛОЖИО
ЈЕ ИСПИТ ЗА
ДУДУКА I КЛАСЕ
ПРОДЕКАН
Кодјајинс
Држав

У ПОТРАЗИ
ЗА
ИЗГУБЉЕНИМ
БЛАГОМ

ЧИМ СЕ САЗНАЛО ДА ЈЕ ПРЕДСЕДНИК ВЛАДЕ ТРАНСВАЛА ПРИЛИКОМ БЕКСТВА НЕГДЕ У ЈУЖНОЈ АФРИЦИ САКРИО ЗЛАТНИКЕ У ВРЕДНОСТИ ДВА И ПО МИЛИОНА ЕНГЛЕСКИХ ФУНТИ, У АВАНТУРИСТЕ СЕ УВУКАО НЕМИР.

ЖУТИ МЕТАЛ ДОНОСИ НЕСРЕЋУ

Четрнаестог јула 1904. у Швајцарској је, у 79. години, умро човек по имену Паулус Кригер. Сахрана је обављена у тишини. Додуше, штампа је објавила неколико редака о томе, али то је било све.

Смрћу овог човека били су погођени само његови малобројни пријатељи. Али, њихова туга за изгубљеним пријатељем била је неупоредиво мања од озлојеђености пустиња у Европи који никако нису могли да се помире с тим да је Кригер однео у гроб тајну баснословног блага закопаног негде у Јужној Африци.

Преминули Паулус Кригер био је председник владе Републике Трансвал.



Забрањено копање

Када је 1652. холандска Источноиндијска компанија подигла своју прихватну станицу на Рту добре наде, у Јужну Африку су почеле да се досељавају холандске породице. Касније су пристигле и неке немачке, а затим и протерани хугеноти из Француске. Они су се ступили са затеченим Холанђанима и тако је настала нова етничка група — Бури (боер на холандском значи сељак).

Тек 1795. године Бури су успоставили своју самоуправу, али само једанаест година касније ову територију запосели су Британци. Кад су ушли у састав британске империје, одузети су им сви јавни положаји, енглески је постао званичан језик, а ослобађањем робова, црнаца, изгубили су бесплатну радну снагу.

Потомци Холанђана почели су да се селе на север где су основали слободне државе Натал, Орање и Трансвал. Британци им ни ту нису дали мира: влада у Лондону објавила је да све области које освоје британски поданици, а Бури су то званично били, припадају Великој Британији! Нова невоља снашла је Буре 1854. године. Тада је у њиховој земљи прона-

ђено злато. Искоришћавајући радну снагу црнаца, они су до тада заиста лепо живели од земљорадње и сточарства. Жути метал и они који су трагали за њим нарушили су њихов мир. Наслућујући да би то могло донети само зло, Бури су забранили трагање за златом.

То је било лако рећи, али не и спровести, нарочито када је неки Цекобс из села Хиптауна пронашао дијамант од двадесет и четири и по карата! Сама чињеница да је за тако „малу ствар“, до које је дошао без икаквог труда, добио равно пет стотина оваца, десет волова и десет коња била је довољна да овамо похрле авантуристи из свих крајева света.

Невични војевању

Тако су у Јужну Африку почели да пристижу пропали богаташи и занатлије, коцкари и попови, кавгације и насртљивци... Логоровали су под разапетим поњавама, спавали на голој земљи с пушком поред главе, били више гладни него сити.

Влада бурске Републике Трансвал морала је да укине забрану на трагање за златом. Чак се и сама ускоро препустила „златној грозници“. Крајем 19. века Трансвал је из пла-

нинског масива Витватерсанд добијао 120 000 килограма злата годишње! То је чинило четрнаест одсто целокупне светске производње.

У бурским републикама нико више није помишљао да злато може постати узроком многих несрећа, чак и губитка независности. Бурима је постало јасно да је ово природно богатство зла коб тек 1899. године када су морали да уђу у рат са Британцима. Био је то онај надалеко познат бурски рат изазван тежњом Велике Британије да своме јужноафричком поседу припоји државице Орање и Трансвал. Рат је почео 12. октобра 1899. и трајао више од три године.

Бури нису били вични војевању. Истина, њихове јединице су биле добро опремљене оружјем добијеним од Немачке која је, такође, била бацила око на бурско богатство и којој је било у интересу да Британци изгубе позиције у Јужној Африци. Али, све то Бурима није могло да помогне. Изгубили су рат а са њим и 4000 ратника. Око 40.000 људи пало је у заробљеништво.

Шта је понео Кригер

Пре него што је 31. маја 1902. године склопљен мир у Преторији, председник

влде Трансвала Паулус Кригер напустио је град носећи злата и дијаманата у вредности од око два и по милиона енглеских фунти. Толико блага до тада ниједан човек на свету није имао. Али сандуци са свим богатством били су неподесни за ношење јер бекство председника владе није текло по плану.

Британски војници налазили су се у целој Јужној Африци и Кригер сзбежећи, мукотрпно пробијао према мору како би се дочепао неког брода. Сандуци са златом и дијамантима све више су му сметали.

Најзад, 1. септембра Кригер се укрцао на брод који му је послала холандска краљица, али без блага! Оно је остало добро сакривено негде у шумама Јужне Африке.

Две године после склапања примирја Паулус је умро, а са њим и тајна баснословног бурског блага.

У пратњи полицајца

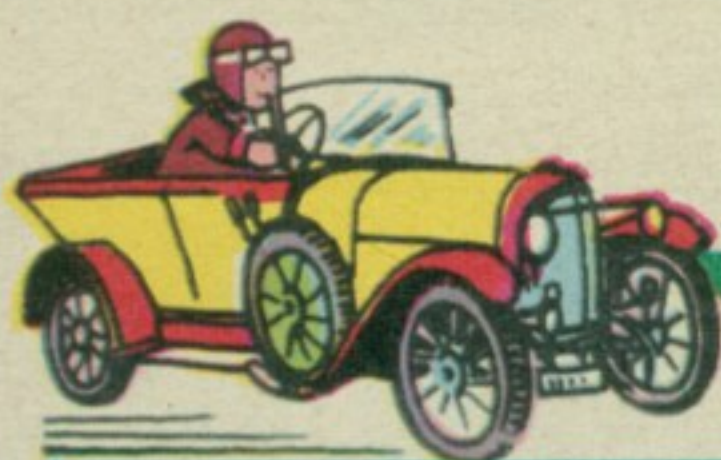
Златна грозница која је поново настала међу авантуристима није била поштеђена ни британска влада. Дубоко уверена у постојање закопаних златника наредила је да нико не сме да тражи Кригерово благо без њене писмене дозволе.

Уз дозволу влада је додељивала експедицијама и полицајца који се будно старао да две трећине пронађеног блага припадну држави!

Многи су одлазили пут Јужне Африке, али је мало оних којима се труд исплатио. Британски војници су у једном скровишту у Бремерадорпу пронашли златнике у вредности од 6.000 енглеских фунти, само сићушан део бурског блага. Неки Кемп из Јоханесбурга касније је у близини Спелонкена пронашао — 250 000 фунти!

Велику наду да се докопа Кригерових златника гајио је и британски мајор Харолд Винсент. За време бурског рата и нешто касније он је био стражар у једном заробљеничком логору. Ту је од неког Буре сазнао да је у планинама Комати у околини Линденбурга закопано 30 тона блага. Пошто није имао новца да финансира експедицију, Винсент је одложио трагање за боља времена. Најзад, 1957. успео је да наговори познатог њујоршког адвоката Мида да уложи новац у експедицију која је кренула у Јужну Африку.

Винсент и Мид су провели доста времена у планинама Комати. Нашли су означено место, али не и злато. Вратили су се разочарани, као и многи други пре и после њих.



Немачка

СТАРИ АУТОМОБИЛИ



ВОЗИТЕ СЕ НА СВОЈУ ОД

Готлиб Дајмлер, конструктор првог бензинског мотора на свету, није ни помишљао да коња у кочијама замени својим изумом. Своју идеју пријавио је патентном уреду 16. децембра 1883. године као „гасни мотор“, имајући на уму мотор за општу употребу, Карл Бенц, који је живео на другом крају Немачке, у то време није ни знао за Дајмлеров рад. Он је овој бензински мотор пријавио 29. јануара 1886. године и заменио га искључиво аутомобилима.

Годину дана након што је Дајмлер свој мотор ставио на кочије, то исто учинио је и Бенц, али на возило са три точка. Тако су њих двојица радили потпуно независно.

Дајмлерова фабрика аутомобила у Канштату, близу, Штутгарта, имала је за свој знак три звезде, „Једна од ових звезда ће се уздићи“, често је говорио Дајмлер. То се и обистинило, али после његове смрти. Последњи из серије незграпних и тешких Дајмлерових аутомобила **23ПС феникс** из 1889. године с мотором од 1100 кубика, четири цилиндра и унутрашњом величином свега 106 x 156 милиметара замењен је брзим и снажним колима. На пројекту нових кола радио је Дајмлеров главни инжењер високих техничких способности Вилхелм Мајбах. Цео посао финансирао је Емил Јелинек, генерални конзул Аустро-Угарске у Ници. Новом аутомобилу дато је име конзулове кћери Мерцедес, као и свим аутомобилима који су касније израђивани, јер име Дајмлер није било довољно звучно. Проба кола извршена је у новембру 1900. године. Дајмлер то није дочекао — умро је неколико месеци раније.

Свој први аутомобил на четири точка Бенц је произвео тек 1891. године. Његова кола из 1889. имала су два цилиндра, а сви аутомобили до 1902. године били су груби, масивни, са slabим мењачем и тешки за управљање.

Бенц је позвао у помоћ француског инжењера Маријуса Барбаруа да направи нацрт за модел **персифал** а његов рад касније је наставио Нибел и подигао углед Бенцове фабрике аутомо-

билном **Бенц муња**. Била су то, у ствари тркачка кола која су 1909. постигла светски рекорд у брзини — 202 километра на час! Бенцов заштитни знак — лаворов венац — почео је да бива све познатији.

Фабрика Мерцедес и Бенц спојиле су се 1926. године у једну — Мерцедес-Бенц: око Дајмлерове звезде стављен је Бенцов лаворов венац. Први аутомобил новог произвођача био је **8/38 штутгарт** с мотором од 2000 кубика и шест цилиндара. После овог јављају се и други модели, бољи и лепши, углавном захваљујући конструктору доктору Поршеу који је одмах после спајања двеју фабрика дошао на чело техничке управе. На жалост, након две године Порше је напустио фирму.

Сви Мерцедес-Бенцови аутомобили који су настали после тридесетих година мешавина су традиције и модерне технике. Производили су све врсте аутомобила почевши од спортских до оних специјално направљених за угледне светске личности, као што је био **велики мерцедес** из 1937. године, чији се мотор налази позади.

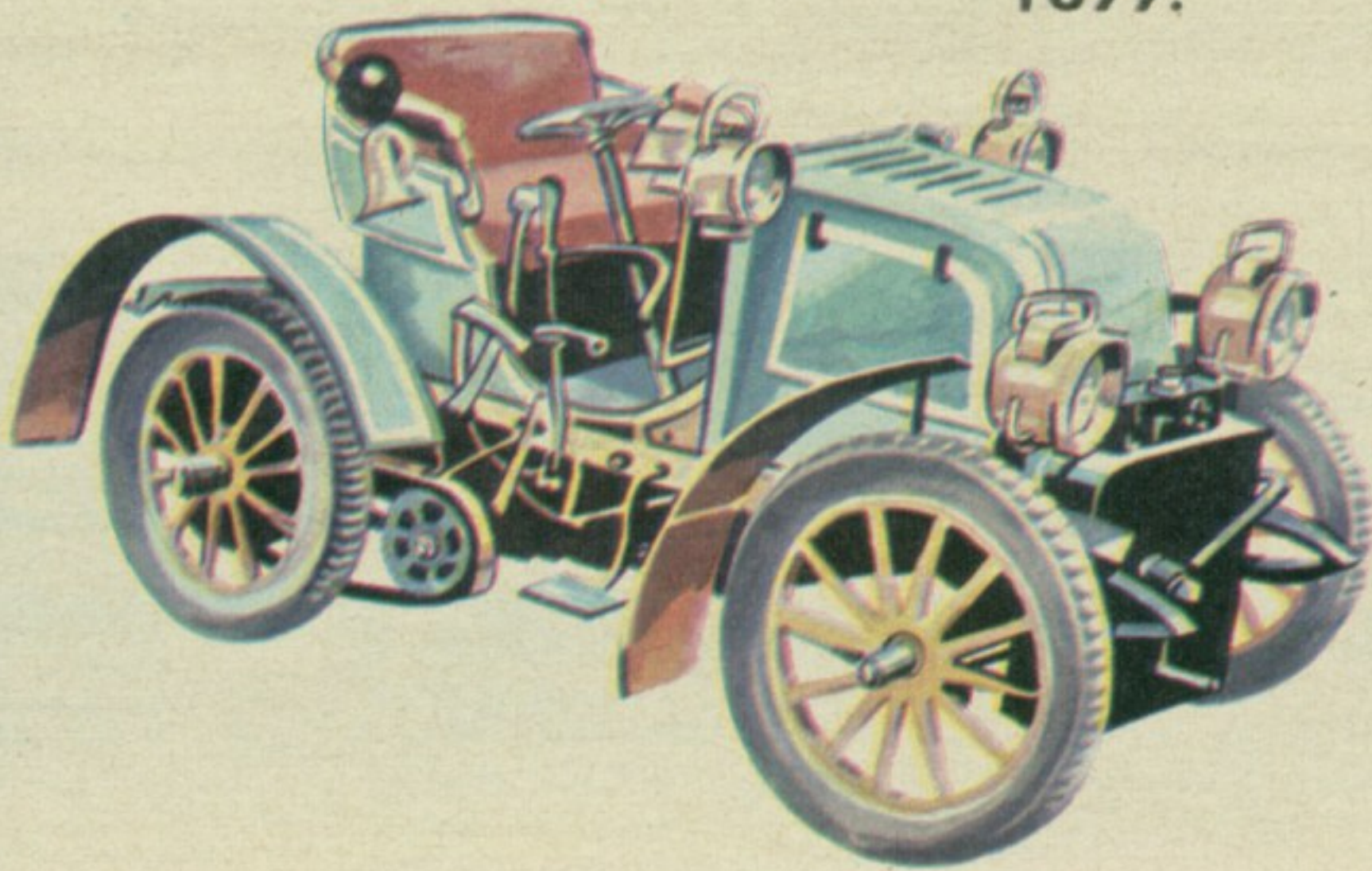
Мисао о превозном средству способном да се само креће спада у најдавније људске снове. Међутим, то је остварено тек 1769. године када је Жозеф Кињо, инжењер француске војске, направио прво самовучно возило на парни погон. Срећа није била наклоњена проналазачу: возило се преврнуло приликом друге пробе и после тога о овоме возилу се никад није чуло.

Први експлозивни мотор конструисала су 1853. године двојица италијанских физичара — Еуђенио

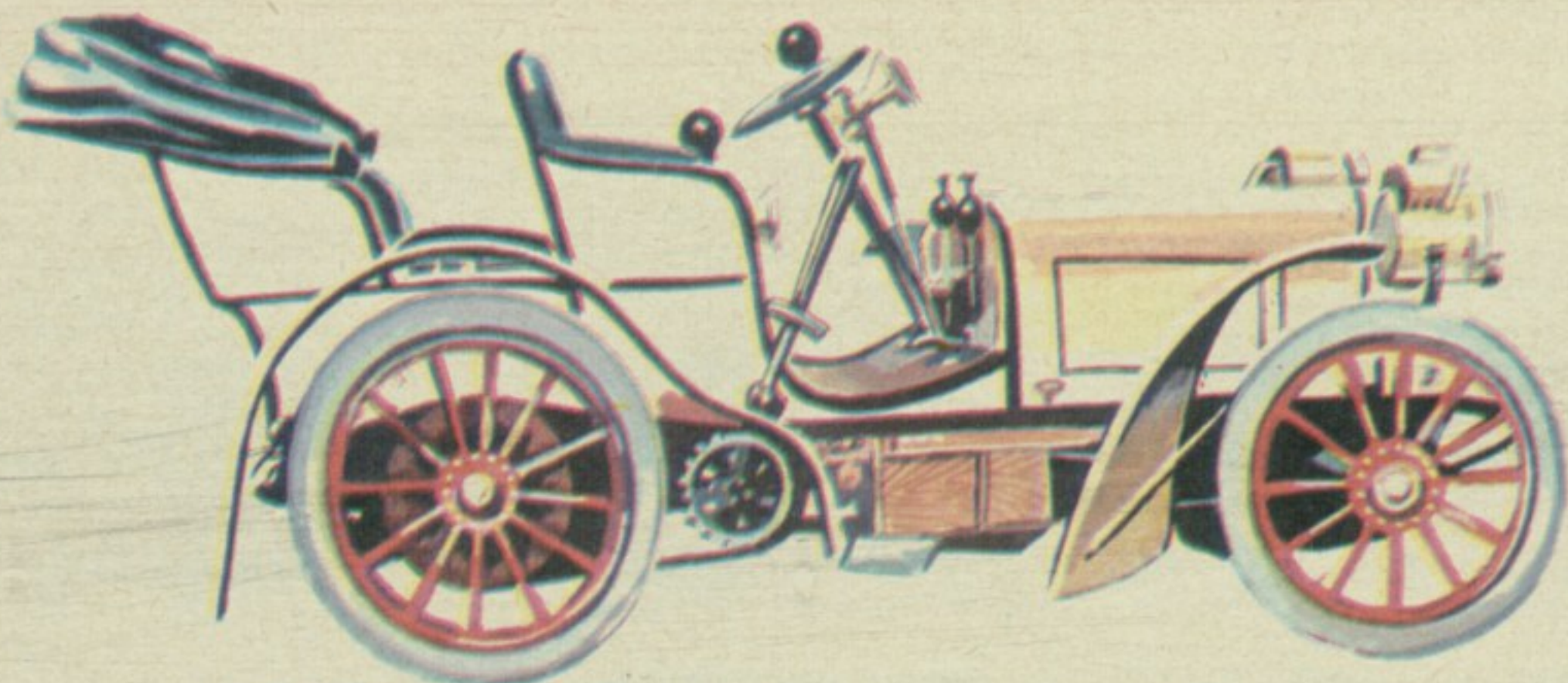
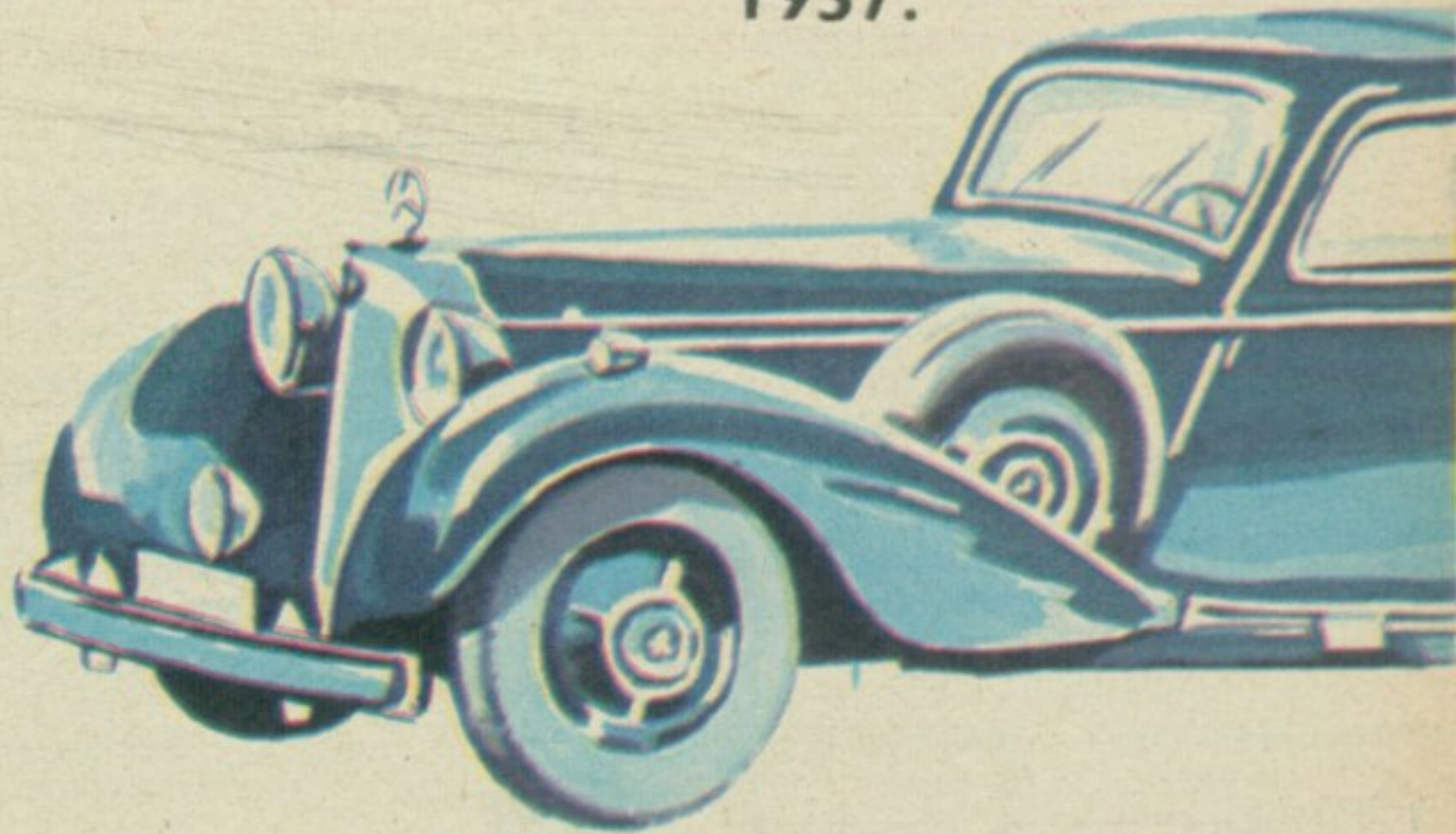
БЕНЦ,
1886.



ДАЈМЛЕР ФЕНИКС,
1899.



ВЕЛИКИ
МЕРЦЕДЕС,
1937.



МЕРЦЕДЕС, 1901.

ОВО УПОЗОРЕЊЕ БИЛО ЈЕ ИСПИСАНО НА ТАБЛИЦИ ПРИЧВРШЋЕНОЈ НА ЗАДЊЕМ СЕДИШТУ МЕРЦЕДЕСОВИХ АУТОМОБИЛА ИЗ 1916. ГОДИНЕ.

ГОВОРНОСТ!

Барсанти и Феличе Матеучи. Неколико година касније Николаус Ото и Еуген Ланген успели су да конструишу четворотактни мотор. Отов ученик Готлиб Дајмлер конструисао је мотор на бензин и успешно га испробао на једним кочијама 1885. године. Одмах после тога Дајмлер је основао у Немачкој прву фабрику аутомобила. Његовим путем пошли су у Европи и други, па је крајем 19. и првих година 20. века свет коначно добио ново превозно средство.

Од 1895. до 1899. године Фридрих Луцман је по свом систему производио аутомобиле са 2 до 8 седишта, зависно од жеље купаца. А то је била само побољшана и упрошћена Бенцова конструкција са подесијим распоредом командних ручица и управљача. Луцман је испоручивао возила с отвореном и затвореном каросеријом. Ова мала фабрика конструисала је 1896. године и први аутобус који је имао 16 места! Због недостатка новца живот фирме није био дугог века.

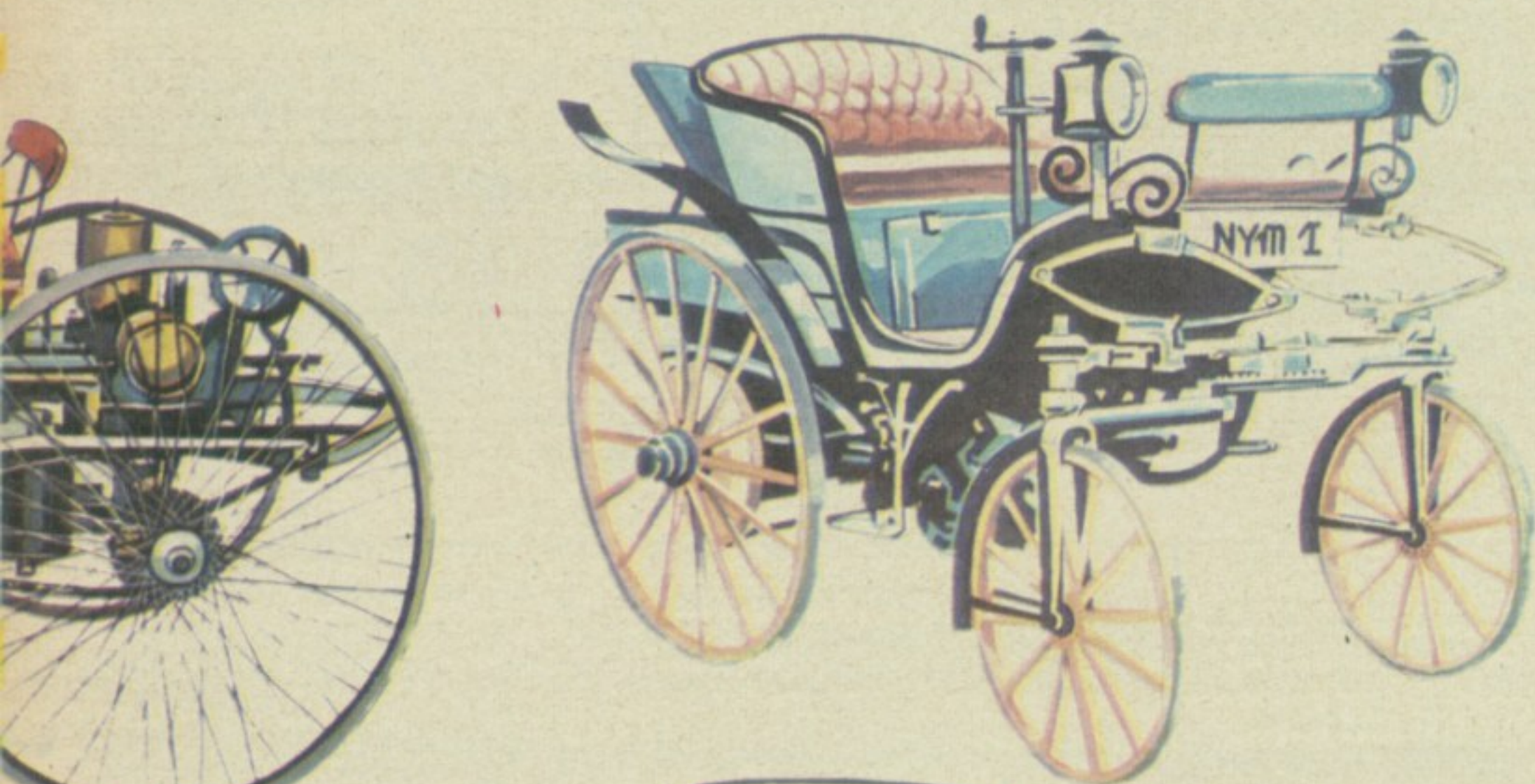
Луцманов систем купила је око 1898. фабрика бицикла и шиваћих машина Адама Опела из Русхајма и укључила се у производњу аутомобила. Показало се, међутим, да су Луцманова кола застарела па је Опел узев лиценцу француског конструктора Александра Дарака

који је у својој, иначе слабо стојећој, фабрици производио чувени Дарак — кола овенчана славом због брзине и издржљивости.

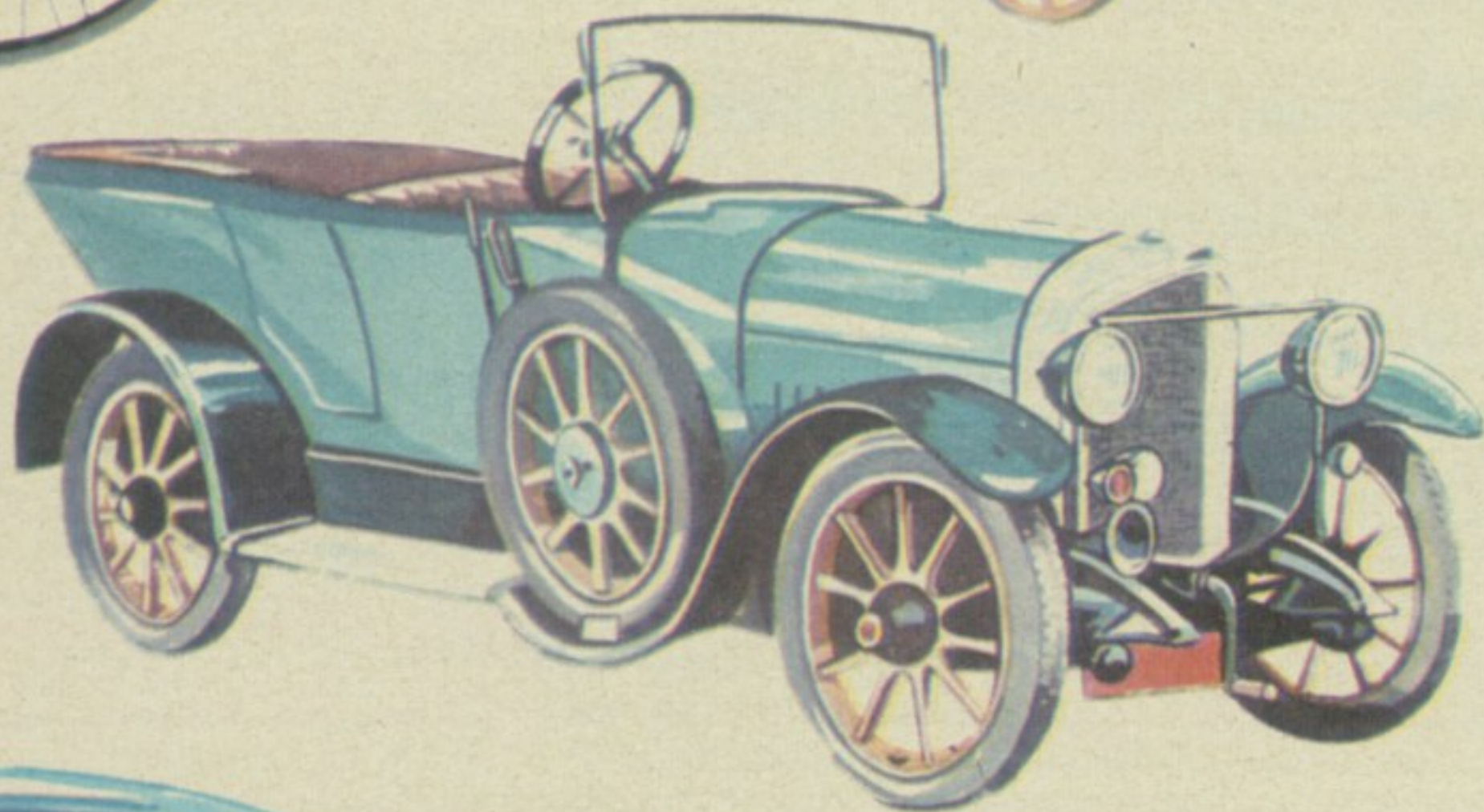
Нови Опелов четвороточкаш продаван је под именом Опел-Дарак. Током 1904. Опел је конструисао, опет по Дараковој лиценци, тркачка кола с којима је учествовао у трци за куп Гордона Бенета. Неколико година касније његова фирма је почела да производи и аутомобиле са сопственим конструкторским решењем већег броја делова. Када су браћа Опел израдила 1912. године спидер опел 12 фабрика је већ била независна. Аутомобили су Опелу донели велику популарност, нарочито модел 8/25 из 1920. године с мотором од четири цилиндра, магнетским паљењем и подмазивањем под притиском. Та кола представљала су прекретницу у аутомобилској индустрији јер су означила почетак примене аутоматике.

Аутомобил 4/14 с мотором од 1100 кубика и четири цилиндра био је последњи модел независног Опела. Због новчаних недаћа фирма се 1929. године укључила у америчку компанију Ценерал моторс, у чијем се саставу налази и данас.

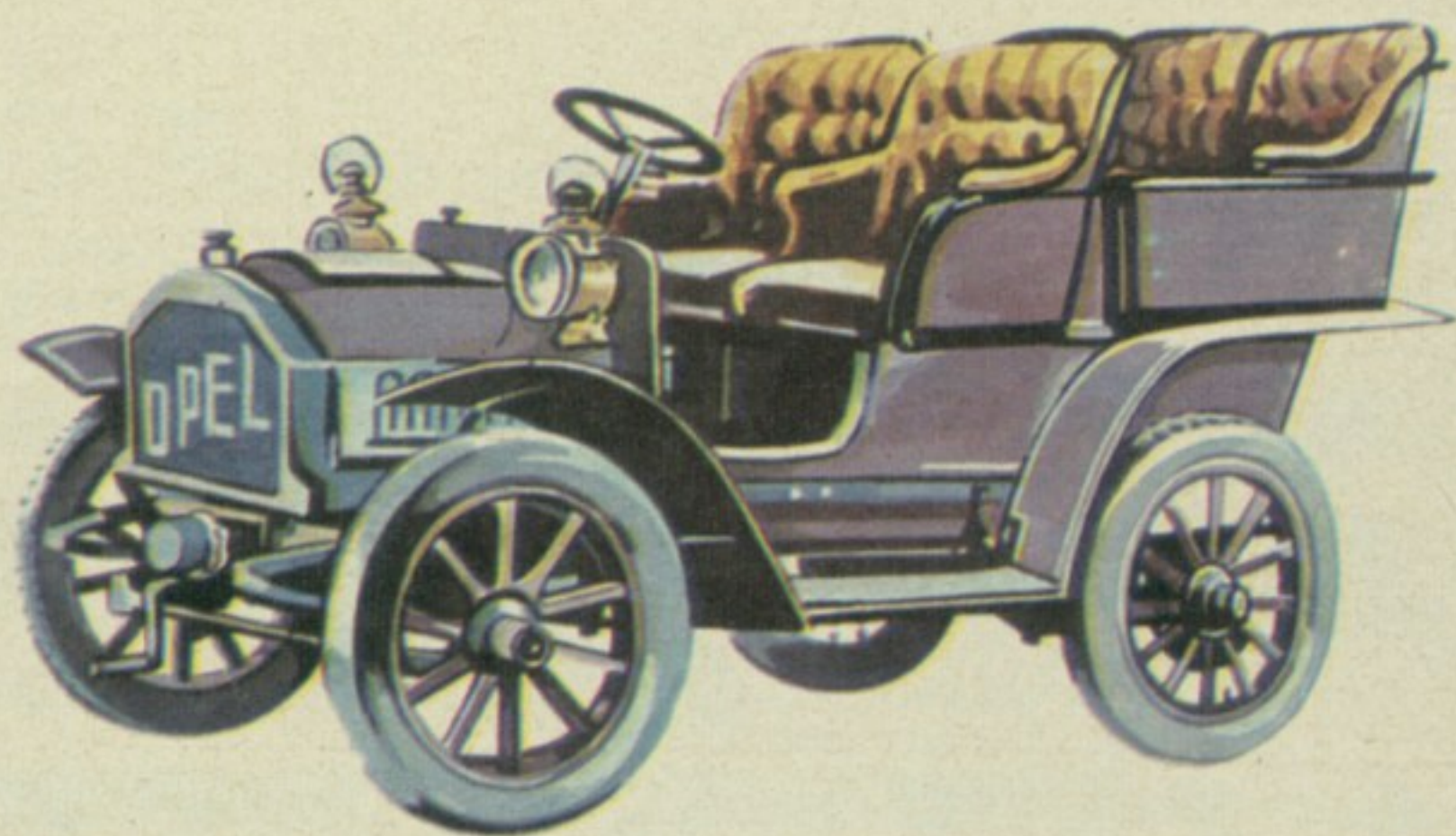
Реорганизована фабрика постигла је свој први велики успех олимпијом с мотором од 1300 кубика и четири цилиндра. Аутомобил је приказан за време Олимпијских игара у Берлину 1936. године. Олимпија је затим замењена моделама сикс и супер сикс, а они су 1938. прерасли у модел капитен с мотором од 2500 кубика и вест цилиндара. Најмањи модел тог програма био је кадет а највећи адмирал. Од олимпије је, у међувремену настао рекорд.



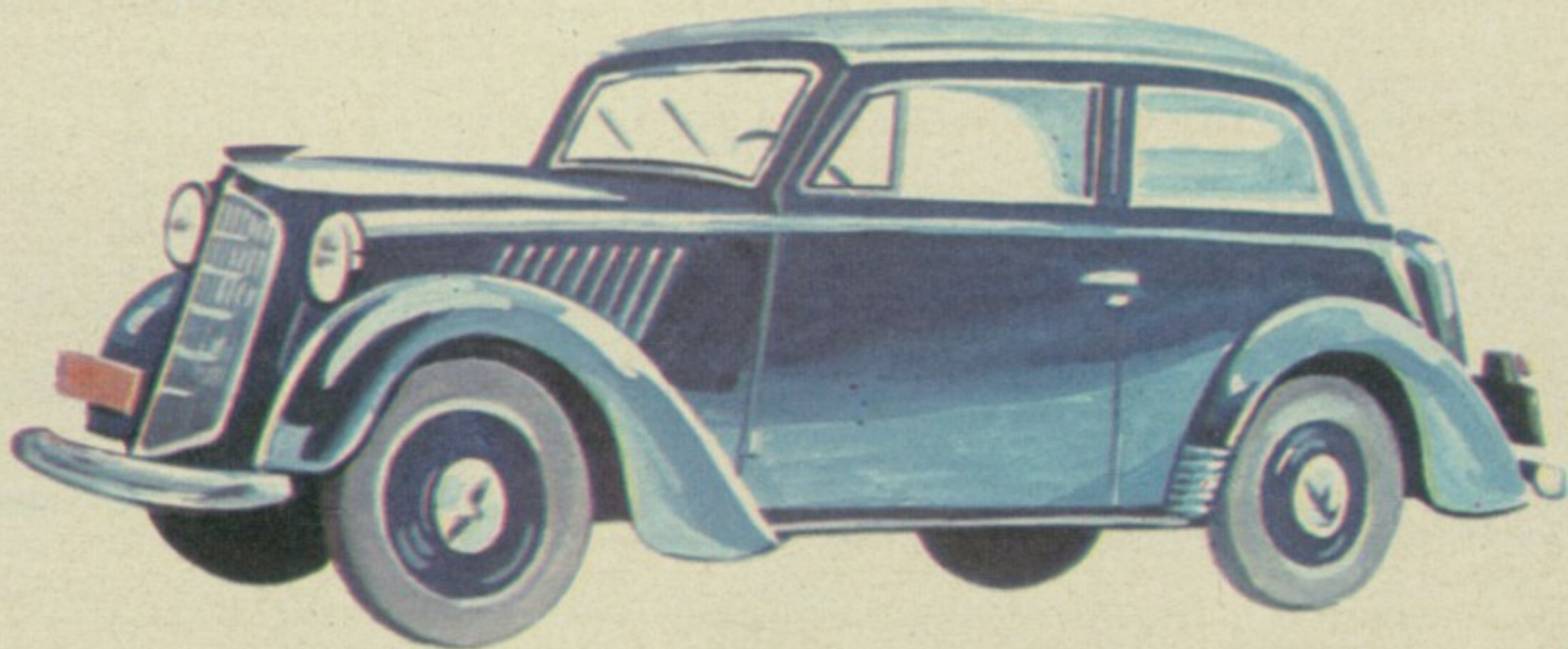
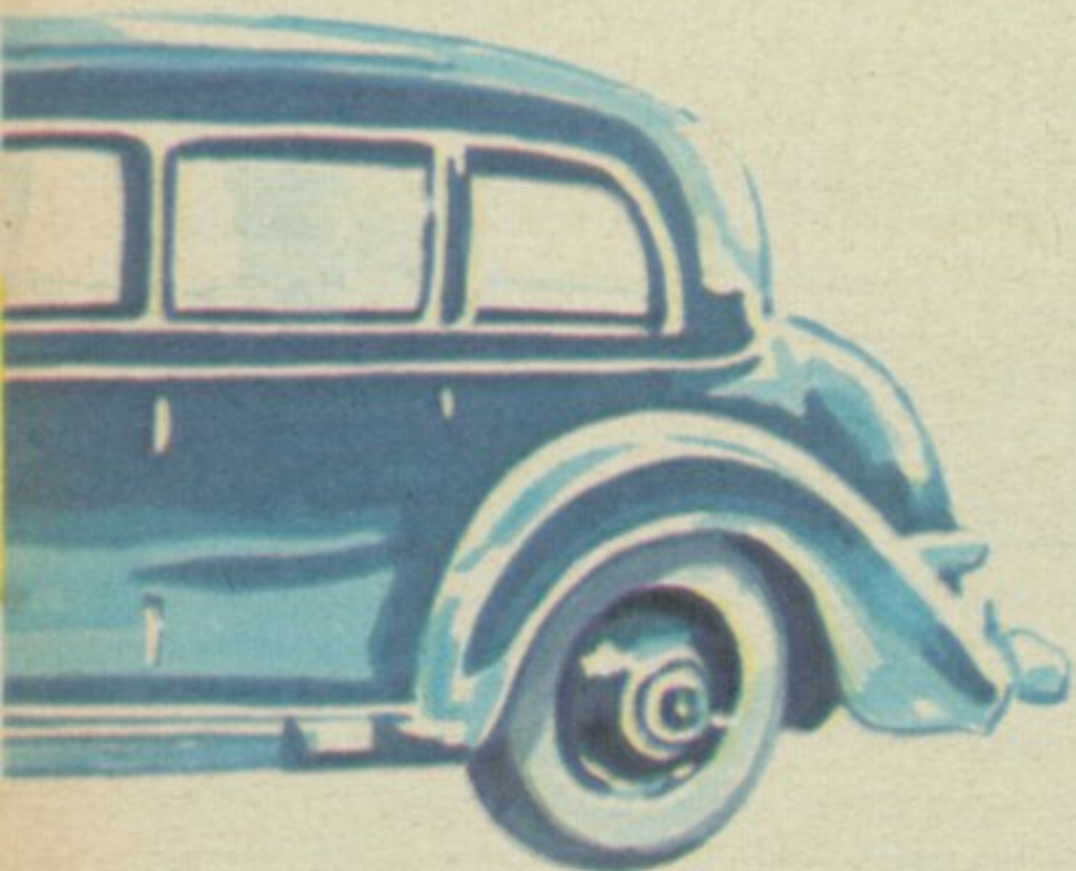
ЛУЦМАН,
1896.



ОПЕЛ 8-25, 1920.



ОПЕЛ-ДАРАК, 1905.

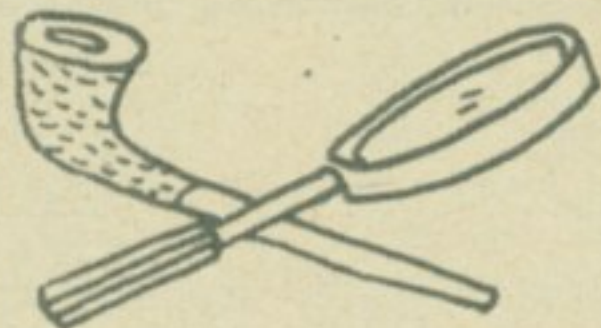


ОЛИМПИЈА, 1936.

**БУДИТЕ
ДЕТЕКТИВ...**

ПРЕКИНУТО КРСТАРЕЊЕ

брода који је био укотвљен нешто даље од обале превезли смо се чамцима. Сам брод био је више него удобан. Пртљак сам сместио у кабину која је носила број 126. Ускоро је неко закуцао на моја врата. Кад сам отворио, пред њима је стајао стјуард.



— Капетан вас моли, инспекторе Жеди — обратио ми се момак — да вечерас будете његов гост на вечери. Тамо ћете се упознати са још неким од путника.

Капетан Џексон личио је на неког старог пирата: имао је преплануло и борама избраздано лице. Остале званице биле су: М. Танкред, висок проћелав човек, његова веома лепа сестра Урсула, затим Танкредов нећак Биенвени, млад човек с танким брчићима. Поред њих за столом су седели још Џејмс Веслак, новинар и стари познаник Танкредове породице и археолог Ромео Мис.

Танкред, који ми се од самог почетка није много свидео, једва је чекао да нам капетан наздрави да би ми се обратио:

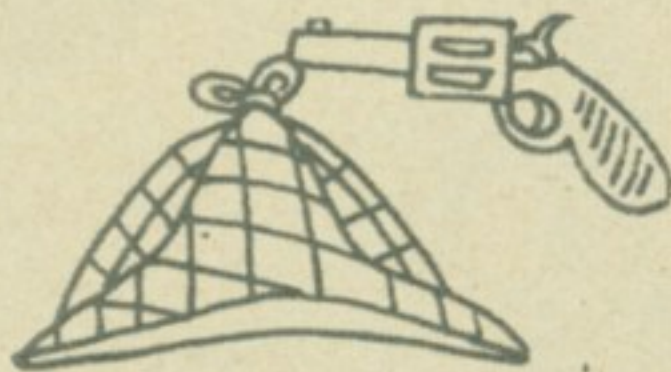
— Кладим се, инспекторе, да сте ви **Бик**. Знате, мој хоби је астрологија и погађање ко је у ком знаку рођен.

На то извуче из цела папир са зодијачким знацима и поче:

— Моја сестра Урсула је **Шкорпија**... млади Биенвени је **Водолија**... што се тиче осталих... хм! Кладио бих се да је капетан **Лав** а мој пријатељ Веслак је **Јарац**... док је наш пријатељ археолог **Риба**.

— А ви, шта сте ви, драги господине? — упитах га подсмешљиво.

— Ја сам **Лав**!



За време вечере имао сам прилике да чујем како Танкреда, који није пристајао да се намеће и размеће, осим астрологије занима још само новац. Међутим, као и већина имућних људи и он је био тврдица и на све начине покушавао је да изврда плаћање својих рачуна. Из разговора који се водио између њега и новинара Веслака сазнали смо да међу њима постоје неки нерашчишћени рачуни.

После вечере неки су отишли да се шетају по палуби, други у бар а трећи да играју бриџ.

Танкред ми је рекао да ће отићи на палубу да се позабави својим белешкама из астрологије. Ја сам одлучио да одем у бар и

попијем још једну чашу, а затим сам више од једног сата гледао како играју бриџ. На крају сам се решио да, пре него што легнем, прошетам мало по палуби.

И управо док сам правио последњи круг приметио сам Танкреда како спава у лежальци, са ћебетом преко ногу. Већ сам био кренуо ка својој кабини кад ми се учинило да му је нешто испало из руке. Заиста, на поду је лежао папир са забелешкама и пенкало. Сагнуо сам се да их дохватим и таман кад сам хтео да му их ставим на

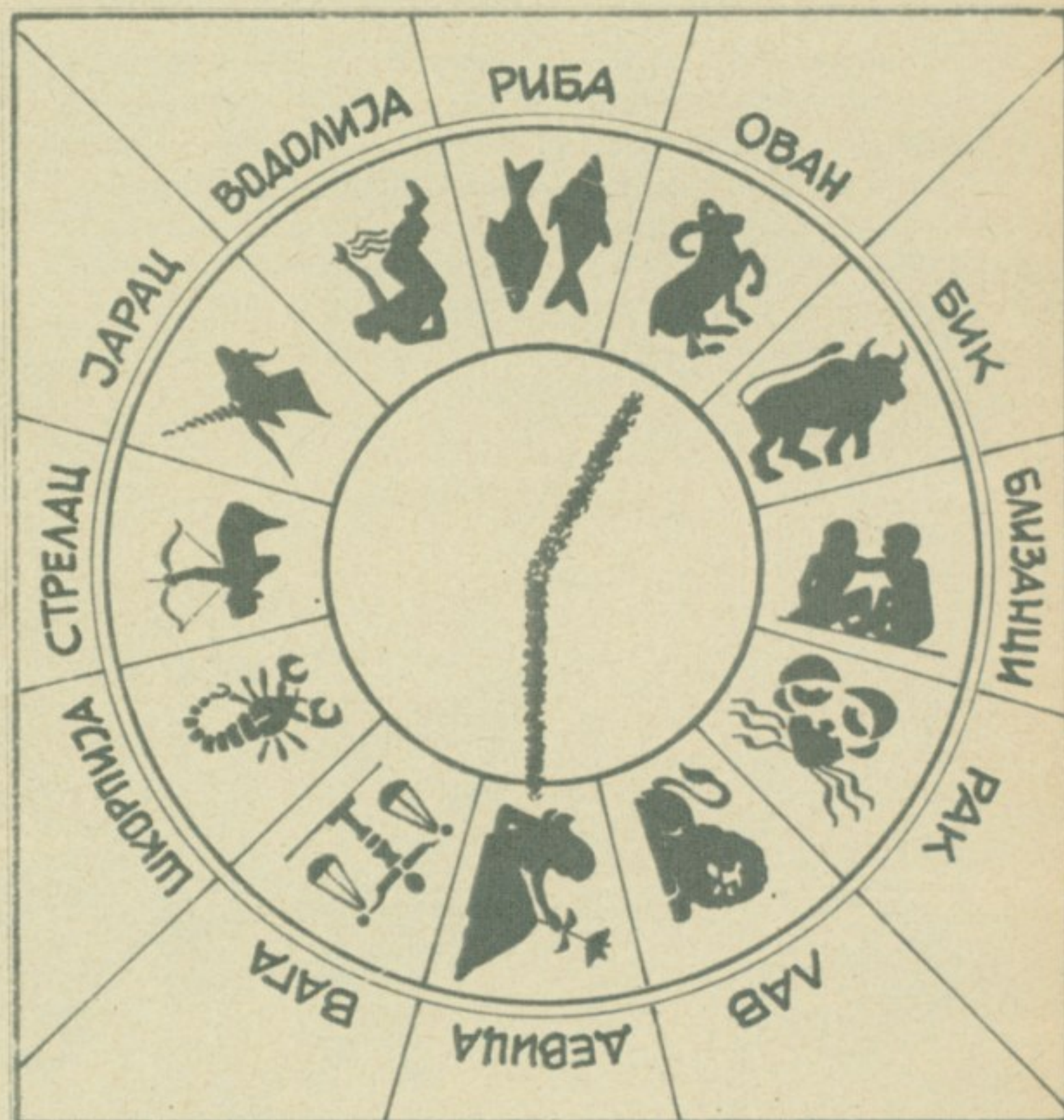
сам познавао, остало ми је само да испитам њих четворо:

1) **Урсула Танкред** је изјавила:

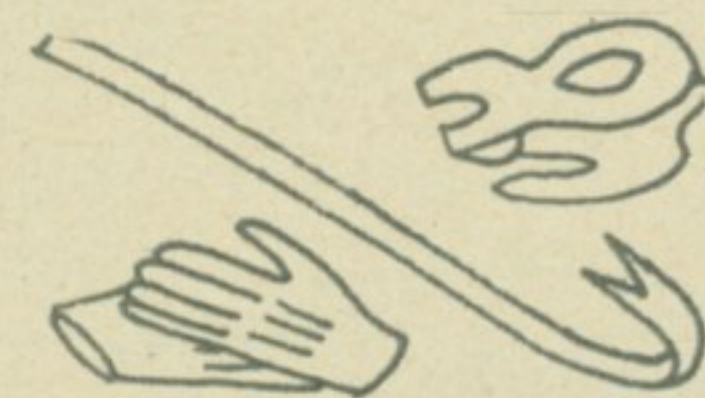
— Отишла сам на палубу око поноћи. С братом сам измењала неколико речи а затим сам отишла у своју кабину. Мој знак је **Шкорпија**...

2) **Биенвени**, нећак:

— Играо сам бриџ. Мој ујак је био још жив око 12,45. Разговарали смо мало, ја сам се онда још мало прошетало по палуби и отишао у бар око 1,15. Мој знак је **Водолија**...



крило видео сам да он не спава. Био је мртав... Неко му је забио нож у груди.



— То је немогуће... — понављао је избезумљени капетан кога сам одмах обавестио. — Немогуће да се то догоди на мом броду...

У рукама сам још држао папир са знацима Зодијака који је Танкреду испао из руке. Пажљиво сам га погледао и видео да је Танкред пре смрти имао само толико времена да повуче црту која је делила круг на два дела. То је свакако нешто значило, али шта? Свакако да је повлачењем те црте хтео да нам укаже на убицу.

Али, ко је убица? И због чега је починио злочин? С обзиром на то да нам је ово било прво вече на броду и да никога осим капетанових гостију за столом ни-

3) **Џејмс Веслак**, новинар:

— Партију бриџа сам завршио у један час. У један и тридесет разговарао сам са Танкредом на палуби. Затим сам отишао да легнем. Мој знак је **Јарац**...

4) **Ромео Мис**, археолог:

— Око 1,45, враћајући се из бара у ком сам дотле био, дошетао сам на палубу и издалека видео Танкреда како спава. Нисам хтео да га будим и опет сам се вратио у бар. Мој знак је **Риба**.

А ипак је једно од ових четворо осумњичених био убица. Али ко? Танкред је пред смрт имао само толико времена да преко круга Зодијака повуче једну изломљену црту чијни су крајеви указивали на Овна и Деву. Али, ниједно од ово четворо није имало тај знак. Шта ли је онда значило та црта у карти? На шта је она подсећала и шта је њом несрећни Танкред хтео да каже? Махинално сам погледао у свој сат на руци и одједном ми је све било јасно. Погодио сам шта је значила Танкредова порука и ко је од ово четворо био убица.

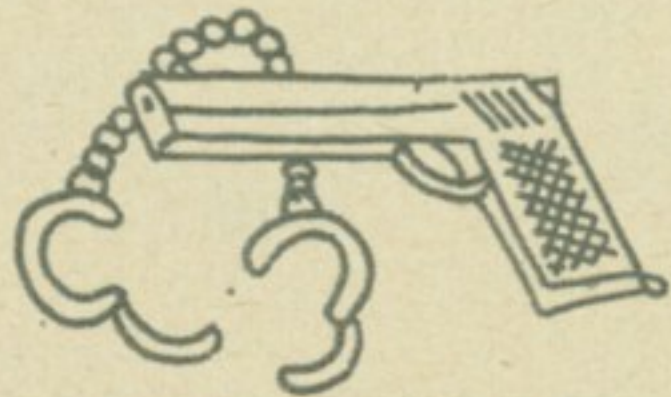
Шта мислите, драги читаоци, на основу чега је инспектор Жеди открио шта је убијени Танкред мислио кад је повукао црту на кругу Зодијака. Пажљиво погледајте наш цртеж, можда ћете се и ви сетити онога чега се сетрио Жеди. Ако нисте расположени за решавање детективских загонетки наше решење је на страни 31.

На столу у канцеларији, међу осталом поштом, нашао сам проспект путничке агенције за коју дотад никад нисам чуо. Међутим, како сам намеравао ускоро да одем на одмор а како још нисам одлучио куда, проспект ми је добродошао. Поготову што су услови били више него идеални. Сутрадан, за време паузе, одлучио сам да одем у агенцију.

Смештена у једном од отмених квартова Париза, агенција се налазила у приземљу нове вишеспратнице. Примио ме је симпатичан млад човек и кад сам му рекао разлог своје посете одмах ми је пружио потребна обавештења. Наиме, агенција је организовала деветонедељно путо-

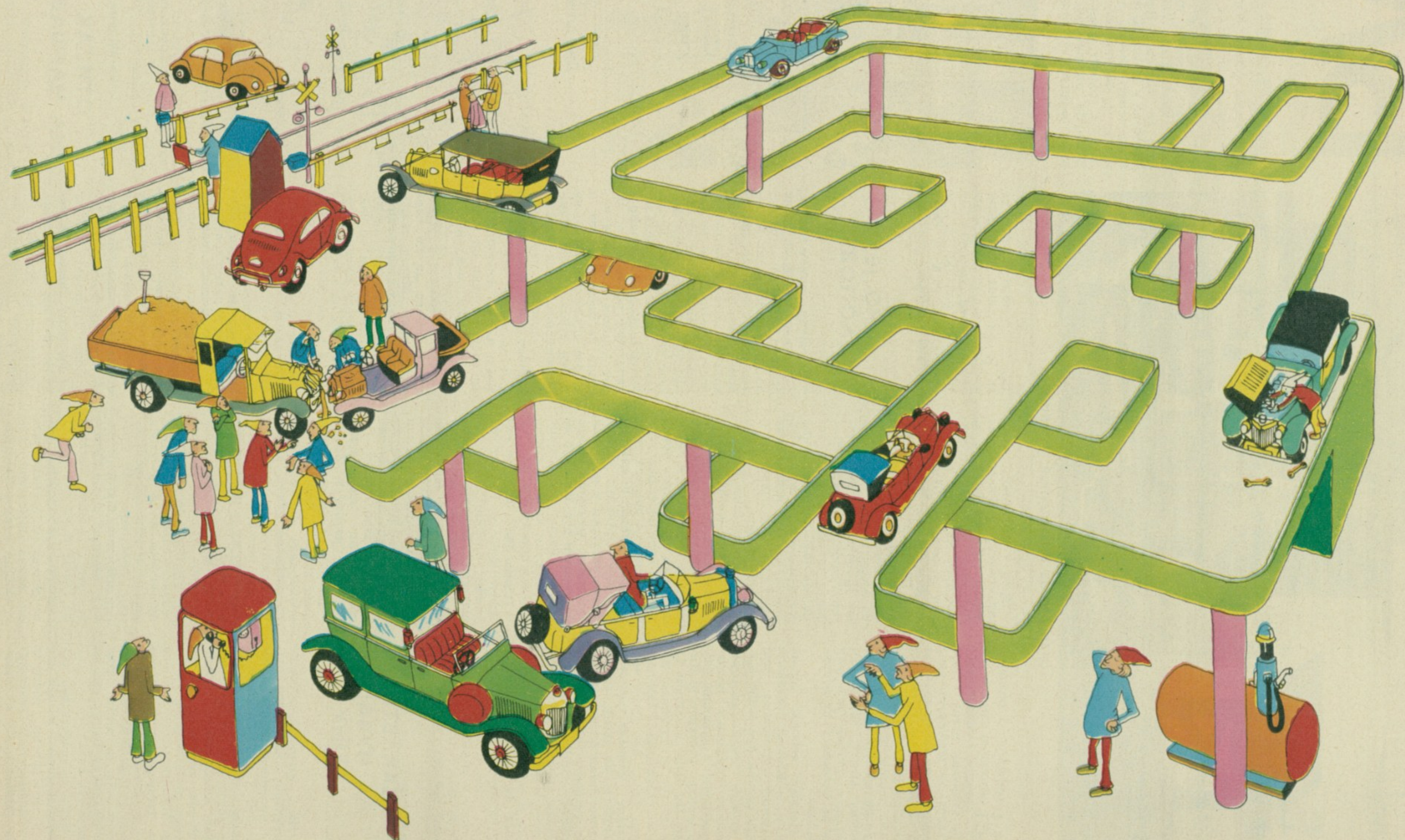
вање бродом по Медитерану, као и разгледање градова у чијим ће лукама брод пристајати. И то све за прилично малу суму.

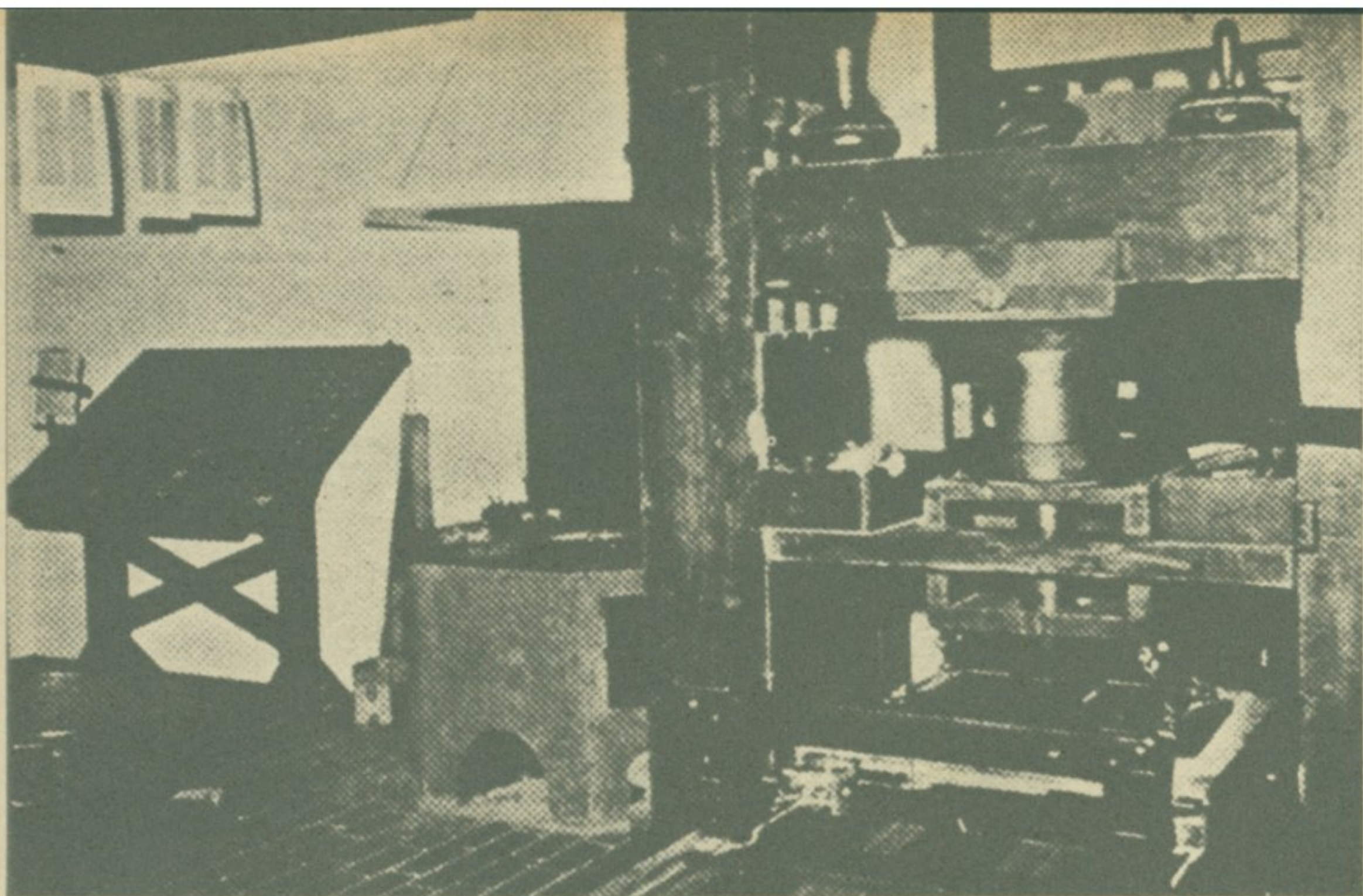
— Колико ми је досад познато — објашњавао ми је службеник агенције — имаћете симпатично друштво за време пута. Полазак је заказан за 3. јул. На брод ћете се укрцати у Кану.



Дан је био као измишљен. Не зна се шта је било плавље, море или небо. До

НАСТРЯНА СТРАНА





Гутенбергова штампарија у Мајнцу.

Најстарија позната штампана књига на свету, молитвеник „Дијамантска сутра“, пронађена је почетком овог века на кинеској граници са Туркестаном у пећини Хиљаду Буда. Ту је, годинама раније, живела група испосника који су ову драгоцену књигу, заједно с осталим благом, зазидали да не би пала у руке варварима.

Постоји теорија према којој су Кинези познавали вештину штампања још 1120 година пре наше ере.

Основу свих каснијих начина штампања, подразумевајући и данашње најмодерније, поставио је Кинез Пи Ченг средином 11. века. Он је штампао помоћу слова која је сам праврио. Прво би узео четвртаст комадић влажне глине и на њему урезао слово. Затим би га пажљиво положио у пећ поред других сличних комадића. Пекао их је све док не очврсну, а потом ређао у оквир из којег их је узимао када би желео нешто да одштампа. Од 5. године пре наше ере све до Пи Ченгвог изума Кинези су своје књиге штампали помоћу дрвореза.

ЗАКЛЕТИ ДА ЧУВАЈУ ТАЈНУ

На жалост, кинеске штампане књиге нису много допринеле ширењу образовања и писмености у свету. Главна препрека био је недостатак азбуке и веома компликован начин писања. Кинески писани језик састојао се од стотина идеограма — симбола за читаве речи и појмове — а штампарска техника била је далеко од савршенства које је такав језик захтевао да би доспео до широких маса.

Тако је човечанство морало да сачека 15. век кад су се зачеци вештине штампања, подразумевајући једноставнију и спретињу азбуку, појавили у Европи.

Прво значајно дело штампано је у Европи средином 15. века. Била је то Библија на 637 страна, отиснута словима изрезаним у металу. Штампали су је у Мајнцу Немци Јохан Гутенберг и његов ортак Јохан Фуст. Фуст је иначе био имућан златар и по свему судећи он је само финансирао Гутенбергову замисао. Његова Библија, штампана у два тома на латинском језику крупним словима готице, доживела је неподељена признања због „чврстоће и лепоте папира, тачности, сјаја штампарске боје и блиставости повеза“.

Само што је ова историјска књига изашла из штампе, Гутенберг и Фуст завадили су се око новца који је овај последњи уложио, ствар је доспела пред суд и Гутенберг је изгубио парницу. Ортаклук је, наравно растурен и несрећни Гутенберг, немајући новца да исплати дуг, морао је да уступи Фусту све своје штампарске калупе, слова, пресе и осталу опрему.

Године 1462. Фуст је ухваћен како у Паризу на улици продаје примерке штампане Библије тврдећи да су прастари оригинални рукописи, како би добио више новца. У то доба древни манускрипти били су на таквој цени да су их лихвари радо примали као скупocen залог. Фуст је због преваре из Париза прогнан натраг у Мајнц.

Не зна се сасвим поуздано како је Гутенберг, у време када су се књиге преписивале руком, дошао на револуционарну идеју да их штампа. По једној причи то му је пало на памет када је случајно у воску добио отисак свог печатног прстена. Познато је, међутим, да је своју идеју усавршио у Стразбургу 1444. а да је успех дошао четири године касније у Мајнцу. Сам процес штампања био је „строго поверљив“, а сви Гутенбергови радници заклети да чувају тајну.

Н било је и других претендената на ласкаво звање првих штампара. Гутенбергов савременик Латуренс Костер, богаташ из Харлема у Холандији, је-

дан је од њих. Сматра се да је он први у Европи открио метод штампања на папир слова урезаних у дрвету, за разлику од Гутенбергових која су била урезана у металу.

КО ЈЕ ЛОПОВ?

Шетајући шумом он је, како каже прича, да би се забавио дељао слова од коре дрвећа. Затим их је донео кући, овлажио мастилом и отискивао на хартији као што би чинио помоћу печата. Добио је замрљане редове који су веома развеселили децу његове сестре. Костер је наставио да се тим забавља. Успео је да добије гушће и лепљивије мастило и из тих првих покушаја настала је његова преса и књиге штампане само на једној страни листа помоћу посебних слова изрезаних од дрвета и чврсто међусобно увезаних жицом.

Једне вечери, док су Костер и његова породица били одсутни, неки од његових радника покупио је сва дрвена слова и осталу опрему и побегао у Мајнц где је почео да се бави штампањем. Многи савременици одмах су оптужили Гутенберга за ту крађу, али се историчари не слажу у погледу имена лопова. И неки од њих тврдили су да је то био Гутенберг лично, али је та тврдња одбачена пошто је Гутенберг радио са металним словима.

Други наводни изумитељ штампања је Петер Шефер који је радио код Фуста после његовог раскида са Гутенбергом. Касније се испрела прича да је Шефер посматрао Фустове експерименте, а онда и сам кришом направио калупе за ливена слова. Кад их је показао Фусту, овај се толико одушевио да му је дао своју кћерку за жену и са њим се уортачио.

Становници Харлема у Холандији једнодушно су Костера прогласили оцем штампарства и подигли му

БЛАГО

споменик на главном градском тргу.

за ливење слова. Кад их

Вештина штампања се после ових тајнама обавијених почетака раширила по читавој Европи. Француски краљ Шарл VII послао је гравера Николу Жансона у Мајнц да научи нови занат. Уместо да се врати у Француску овај је 1470. године отишао у Венецију, отворио сопствену штампарију и прочуо се

отисак на навлаженој хартији пажљиво савијеној у ролну. Кажу да је инспирацију за овакав начин штампања добио од своје праље која је случајно на једној његовој изгравираној плочи заборавила мокар чаршав. На чаршаву је остао отисак шаре и Финигвера јој је радо опростио немарност.

Први милански штампар Антонио Зарот творац је такозваних сигнатура — он



Две штампарије из 17. века.



као један од првих штампара који су употребили обичну латиницу уместо готице.

ОТИСАК НА ЧАРШАВУ

Томазо Финигвера, златар из Фиренце, открио је метод штампања са изгравиране плоче узимајући

је први почео да ставља слова у дну сваког штампарског табака да би се књиговезац боље снашао.

Први енглески штампар био је Вилем Какстон који је радио под покровитељством краљеве сестре војвоткиње од Бургундије. Краљ је био толико нестрпљив да у својој земљи што пре види одштампану књигу да је послао Какстона и једног дворанина,

ОХИЉАДУ БУДА

прописно маскиране перикама и лажним брковима да подмите неког од радника из штампарије у Харлему да кришом побегне у Енглеску где би одабране људе научио вештини штампања.

Неколико векова касније, 1845. године, срушила се у Лондону кућа у којој је живео Какстон, радници који су дошли да рашчисте рушевине пронашли су — дрвена слова! Од једне

Јохана Гутенберга, човека који је штампао прву књигу у Европи и који се сматра оцем штампарства, савременици су оптужили да је идеју, заједно са калупима и словима украо од Лауренса Костера.

штампала примерке на бескрајној траци хартије. Булок је лично помогао да се преса монтира у Филаделфијском „Паблик лецери“ када му је ногу ухватио преносни каиш. Недељу дана касније Булок је умро од те повреде.

**ИДЕАЛНО
ЗА РЕДОВЕ
ВОЖЊЕ!**



жив Мануциус је имао искључиво право на употребу ових лепих слова.

Мало-помало, штампарије су постали веома цењени. Немачки краљ Фридрих III одобрио им је право на породичне грбове са златом и сребром, а француски штампари добили су част да носе мачеве. Чак је и оклеветани Гутенберг, после толиких потуцања и неправди, добио племство и доживотну пензију.

Али, преписивачи рукописа којима су штампарије узимале хлеб гајили су према штампарима нескривену мржњу. Око 6.000 француских преписивача, веома забринутих за сопствену будућност, упутило је Парламенту петицију против штампања књига и Парламент је наредио да се опрема из свих постојећих штампарија заплени. Срећом, краљ Луј XI на време је спречио ову бесмислицу.

И поред одушевљења са којим су дочекали штампање књиге прошли су векови пре него што је дошло до усавршавања штампарске технике. Слова су почела да се мењају тек у 18. веку, а преса је остала истоветна читавих 350 година! Хартија и слог стављени су у дрвене пресе и стезани великим завртњем који се увртао руком, па се губило силно време у завртању и одвртању пресе за сваки лист. Овај проблем решио је 1801. године трећи енглески ерл од Станхопа, познат математичар свог доба, изумевши металну пресу.

ПОБУНА У »ТАЈМСУ«

Почетком 19. века главни власник лондонског листа „Тајмс“ Џон Волтер био је веома незадовољан што је штампање неких две или три стотине хиљада примерака његових новина трајало сувише дуго. Један од његових слагача по имену Томас Мартин показао му је 1804. свој модел аутоматске машине за руковање пресом.

Волтер му је одмах понудио да финансира усавршавање, али су радни-

ци који су руковали пресама у штампарији „Тајмса“ тако бурно реаговали да се Мартин повукао уплашен за сопствени живот. Џон Волтер, међутим, није одустао од идеје да се преса усаврши и храбрио је друге да експериментишу помажући их новчано колико год је могао.

Године 1814. он је дао новац за експерименте на парној штампарској машини, изуму Немца Фридриха Кенига. Из предострожности, радило се тајно у згради до „Тајмса“. Парна преса усавршена је након неколико месеци, а што се потом догодило јавност је сазнала читавих 30 година касније из јубиларног „Тајмсовог“ узодника.

„Те ноћи (1814. године) када је чудна машина први пут употребљена, сви који су радили на њој били су веома узнемирени. Штампарским радницима речено је да ће штампање листа закаснијати јер се чекају вести из Европе. Око 6 ујутру господин Џон Волтер дошао је у штампарију да радницима саопшти како је „Тајмс“ већ одштампан — на парној преси! Усред општег запрепашће-

ња такође им је рекао да је полиција обавештена и спремна да се хитно умеша уколико буду правили нереде, а ако ствар приме мирно, сваки од њих и даље ће добијати плату док не пронађе нов посао... И сваком раднику дао је по примерак „Тајмса“ штампаног на парној преси. Тако је подухват уродио плодом, а штампање парном пресом раширило се по свету“.

А онда су ствари пошле мало бржим током и за мање од пола столећа парна преса замењена је америчким изумом, делом Ричарда Хоуа познатијег по надимку Пуковник. То је била ротациона преса чији је главни део чинио ваљак за који су били сигурно причвршћени полукружни одливци страна. Године 1868. и лондонски „Тајмс“ направио је ротациону пресу са капацитетом од 12 хиљада листова на сат.

Ова ротациона преса је, у ствари, усавршена верзија машине коју је три године раније направио Вилем Булок из Филаделфије. Радило се о првој ротационој преси која је

Најзначајнији изуми у ливењу слова били су линотип и монотип машина. Линотип, који прави слова у правилним редовима, своје „рођење“ дугује групи стенографских репортера са дневних заседања Конгреса Сједињених Америчких Држава. Они су жарко желели да убрзају штампање својих бележака и посао су поверили Отмару Мергенталеру, немачком часовничару досељеном у Америку.

Требало је да протекне више година пре него што је Мергенталер дошао до главне идеје — једне металне плочице која ће носити читав ред сложених слова! Проналазач монотип машине, која прави засебна слова, је Толберт Ланстон из Охаја. Ова машина показала се од нарочите користи за штампање књига и — редова вожње!

И савремено, суперусавршено штампарство, црно-бело и у боји, почива на ротационој машини, линотипу и монотипу.

Б. Д.

ВЕК ГРЕШАКА

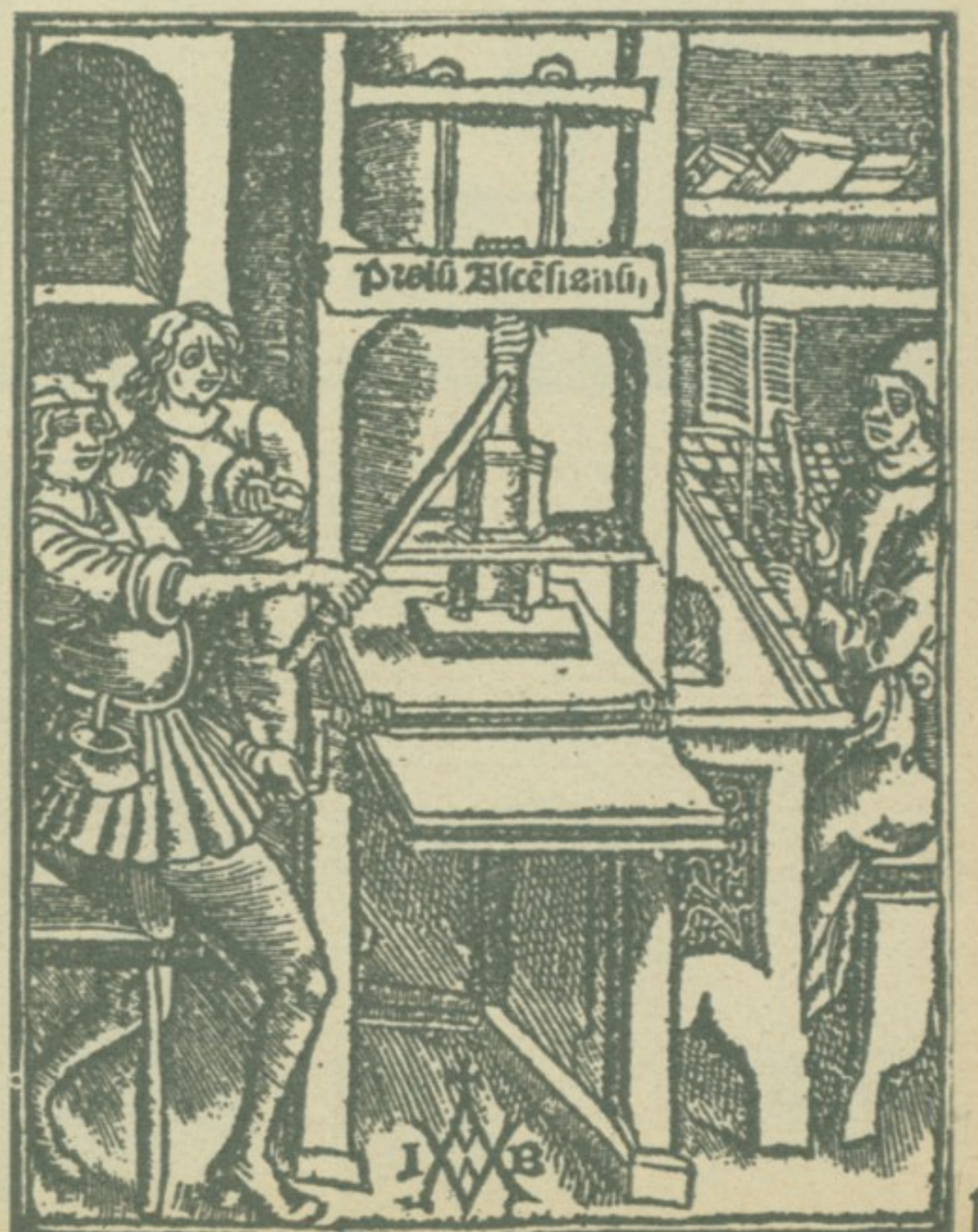
Петнаести век био је век штампе, али и век штампарских грешака. Књиге неких штампара вреле су од неразумљивих скраћеница — верно прештампаних из рукописа — тако да је читаоцу често била неопходна посебна књига која би их објаснила. Други штампари просто су се разбацивали великим словима, трећи нису стављали никакву интерпункцију, четврти су грешили у самом тексту.

Већина њих желела је да се што пре обогати и сматрала да ће се читаоци задовољити луксузним повезима и затворити очи пред грешкама.

Венецијански штампар Алдус Мануциус први је направио курзив или италијанска слова. Док је био



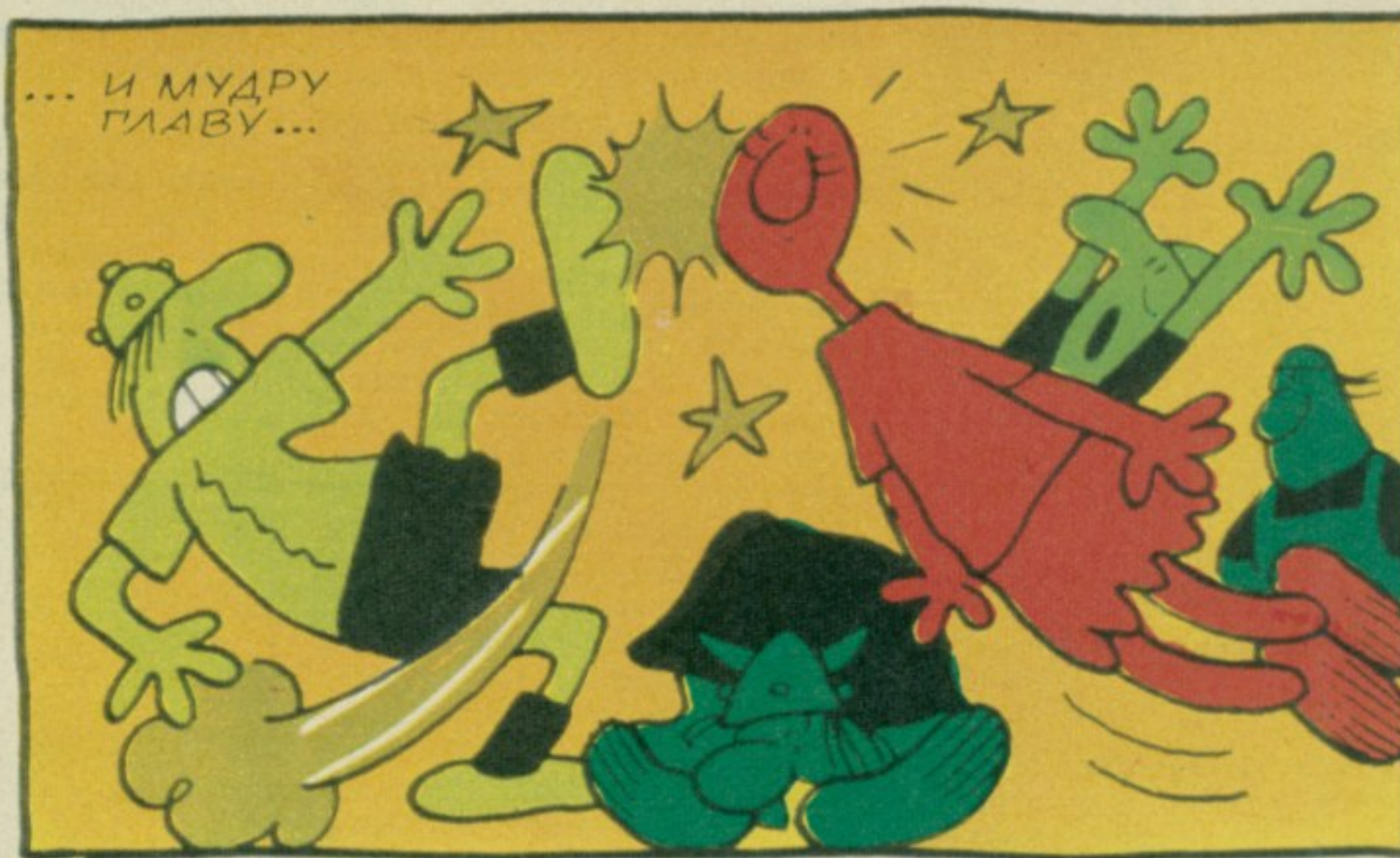
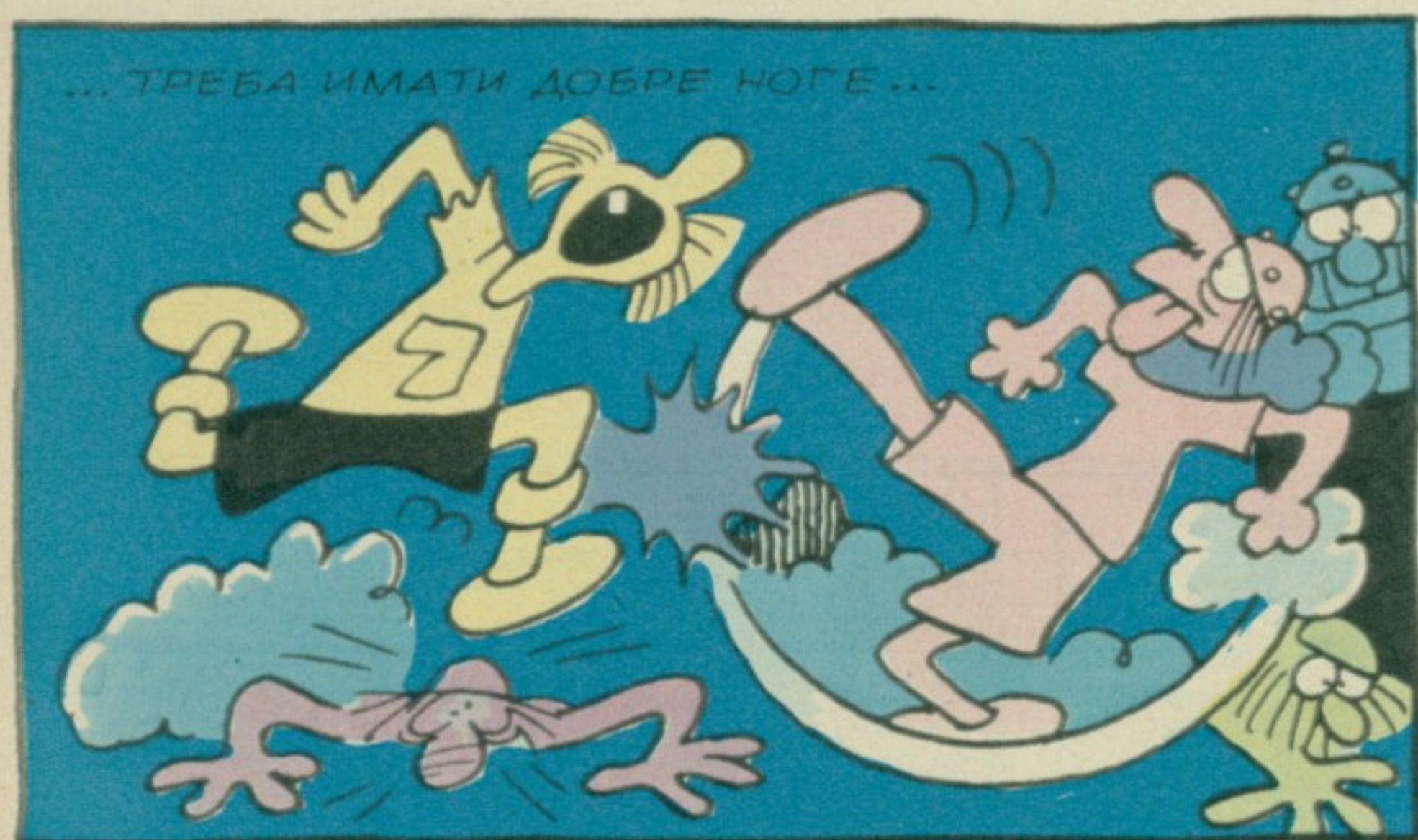
Гравире приказују ливење слова сипањем у калупе и рад на преси.



DIK
BROWNE

ХОТАР

СТРАШНИ



Измучени глађу и неизвесношћу југословенски заробљеници на старом грчком броду „Хелена Канавариоти“ још су спавали. Јутарњу тишину реметио је само рад бродских машина. Било је око четири часа, 27. маја 1941. године.

Одједном, одјекнула је за глушину експлозија. Огромни теретњак поскочио је попут дечје играчке, а онда се преврнуо на десни бок и почео да тоне. Огромни запенушали таласи прекрили су палубу ковитлајући тела избезумљених људи и ствари.

Јауци и позиви у помоћ разлегали су се на све стране. Брод је убрзо нестао у сред циновског вртлога. Два снажна водена стуба уздигла су се високо, обележавајући место трагедије.

МОРЕ ПОСЕЈАНО МИНАМА

Почетак рата, 6. априла 1941. године, затекао је двадесет двогодишњег Буру Миџашиновића на Охридском језеру на одслужењу војног рока. Још су га само четири месеца делила од повратка кући, у Ириг кад су стигле вести о рату.

Охридски морнари, међу којима је био и Бура Миџашиновић, у првом тренутку нису знали шта да раде. Плашећи се да не падну Немцима у руке, после неколико дана одлучили су да се пребаце у Грчку. Уништили су складишта са муницијом и пешнице кренули пут Албаније. У групи их је било укупно педесет.

На путу је охридске морнаре сустигао један југословенски камион и превезао их до Мегенполиса. Одатле су возом наставили до Атинe. Желели су да се пребаце до Пиреја у нади да ће тамо моћи да се укрцају на неки савезнички брод и тако избегну заробљеништво. Али, Немци су били бржи: ухватили су их 23. априла у градићу Каламати и пребацили у заробљенички логор на Коринту где је већ било око 30.000 заробљеника разних националности.

Бура и његови другови остали су у логору на Коринту десетак дана а онда су их Немци са групом од око 450 југословенских заробљеника упутили у Пиреј. Ту су их укрцали на грчки теретни брод „Хелена Канавариоти“. Брод је био дотрајао (изграђен је још 1869) и имао је само два чамца за спасавање. На једном зиду у потпалубљу неко је руком исписао „Schiff-geister“ — Аветињски брод.

Брод је кренуо из луке у зору 24. маја и после само пола сата пловидбе вратио се натраг у Пиреј. На парном котлу прсала је цев и требало је сачекати поправку.

Најстарији у групи генерал Јован Јовановић поднео је у име југословенских заробљеника писмени рапорт

Плава гробница



Бура Миџашиновић из Ирига састаје се сваке године са преживелим друговима у Београду.

немачком команданту транспорта и тражио да се заробљеницима омогући одлазак у Солун копненим путем јер је море било посејано минама.

Док су у луци обављене поправке на броду, стигао је одговор да је превоз морем сасвим безбедан и да се југословенским заробљеницима не може обезбедити друго превозно средство осим брода „Хелена Канавариоти“.

ЗА САМО НЕКОЛИКО ТРЕНУТАКА ОКО ДВЕ СТОТИНЕ ЗАРОБЉЕНИХ ЈУГОСЛОВЕНА СА БРОДА »ХЕЛЕНА КАНАВАРИОТИ« НАШЛО ЈЕ СМРТ У ТАЛАСИМА СОЛУНСКОГ ЗАЛИВА.

риоти“. Следећег дана „Хелена Канавариоти“ поново је запловила из Пиреја. Увече 26. маја брод је стајао укотвљен недалеко од Солуна одакле је требало да стигне одобрење немачких власти да уплови у луку.

ТРЕШЊЕ ИЗ ИРИГА

Мало-помало, изнурене људе почео је да хвата сан. Обузет чежњом за родним крајем, Бура Миџашиновић те вечери дуго није могао да заспи. Седео је на палуби са својим земљаком Ду-

шаном Јакшићем и још двојицом Далматинаца.

— Шта мислите, да ли су трешње у Иригу узреле? — упита их замишљено.

— Опет ти о свом Иригу и трешњама — као укори га Душан. — Ко зна хоћемо ли се икад вратити кућама.

Дуго су тако седели, свако са својим мислима, док их њих не савлада сан.

Кад је одјекнула експлозија, Бури се учинило да сања. А онда је све око њега почело да се руши и ломити. Јауци су се мешали са хуком таласа.

Позиви за помоћ полетели су у етар а немачки стражари који су једини имали појасе за спасавање поку-

шавали су да брзом пушчаном палбом привуку пажњу бродича што су се назирали у даљини.

Само неколико тренутака раније „Хелена Канавариоти“ је, пошто је стигло одобрење из Солуна, запловила према луци и — налетела на подводну мину. Снажна експлозија готово је преполовила брод и он је брзо почео да тоне. Они који приликом експлозије ни су били теже повређени скидали су са себе одећу и скакали у усковитано море.

Када је цео брод нестао у циновском вртлогу, за тренутак је завладала злокобна тишина, а онда су почели да испливавају делови људског тела, комади одеће, ствари... Око две стотине Југословена нестало је у дубинама Егејског мора.

СТИГЛИ СУ РИБАРИ

После првог шока Бура је, кад се нашао у таласима, очајнички покушавао да се одржи на површини. Знао је да неће моћи дуго да издржи. Људи око њега још су запомагали борећи се за живот.

На место несреће убрзо је стигао немачки патролни брод и покупио бродоломнике, али само — Немце! На позиве за помоћ заробљених Југословена и чланова грчке посаде нису се одговорили. Беспомоћни људи гледали су са сузама у очима немачки брод који се удаљавао.

Буру је већ потпуно издала снага кад је успео да се дочепа неке даске која је плутала по води. Ухватио се за њу и пливао, ни сам не знајући куд. Око њега је било све мање оних који су још успевали да се одрже на води.

И тада, после више од једног сата, бродоломници су угледали два бродича која су се приближавала. У њима су се налазили грчки рибари. Они су их, већ сасвим исцрпљене, готово полумртве, покупили и одвезли у село Неа Микхаоне. Групу преживелих заробљеника тамо су срдечно дочекали: пружили су им све што се могло наћи у њиховим сиромашним кућама. Али, ускоро су стигле немачке патроле и отерале их у Солун. Ту су остали до 17. августа кад су пребачени у немачке логоре.

Бура Миџашиновић је у заробљеништву, у логорима Аугсбург и Меминген, остао до 29. априла 1945. године. Тада је дошла слобода и он се вратио у свој родни Ириг.

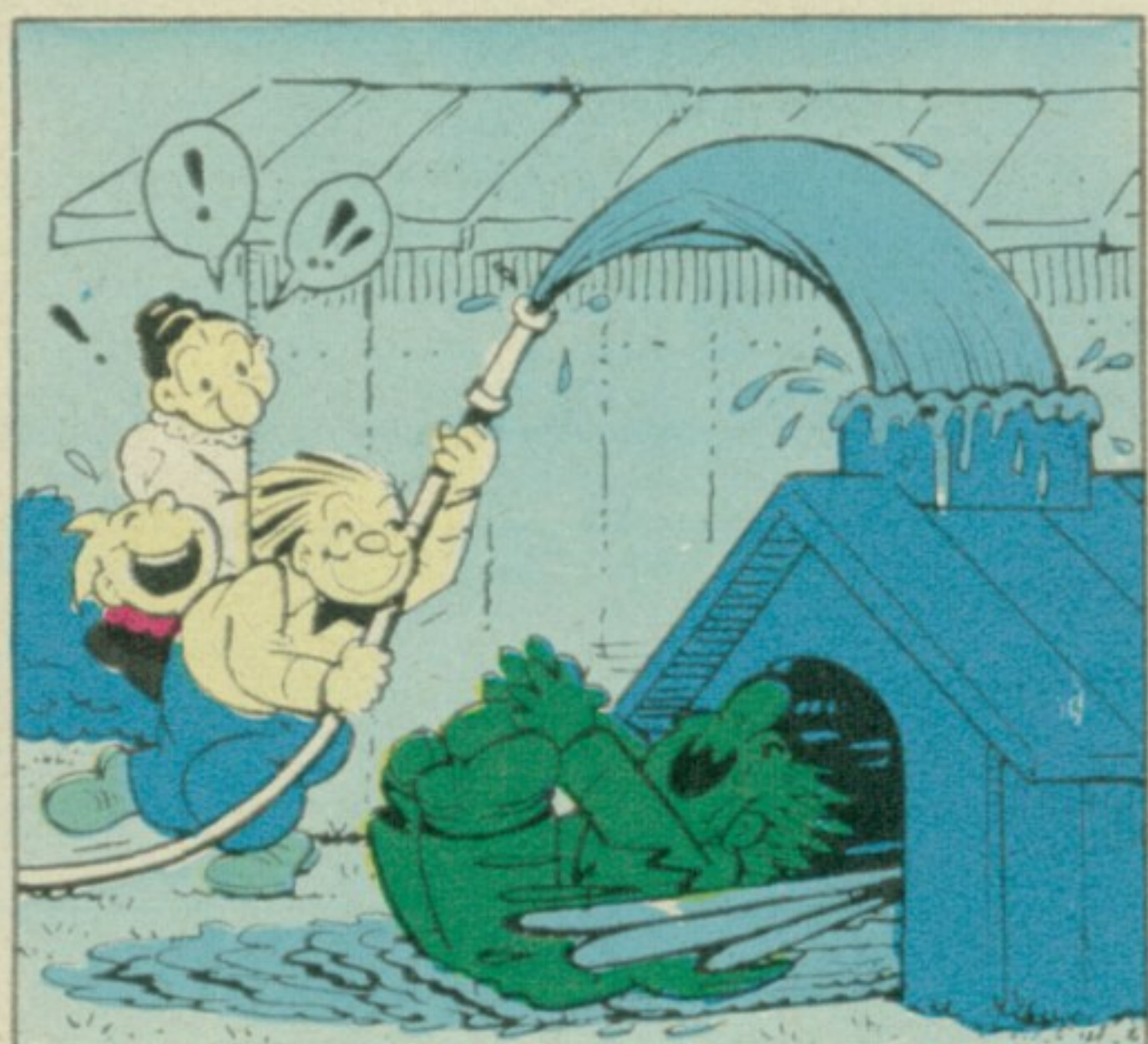
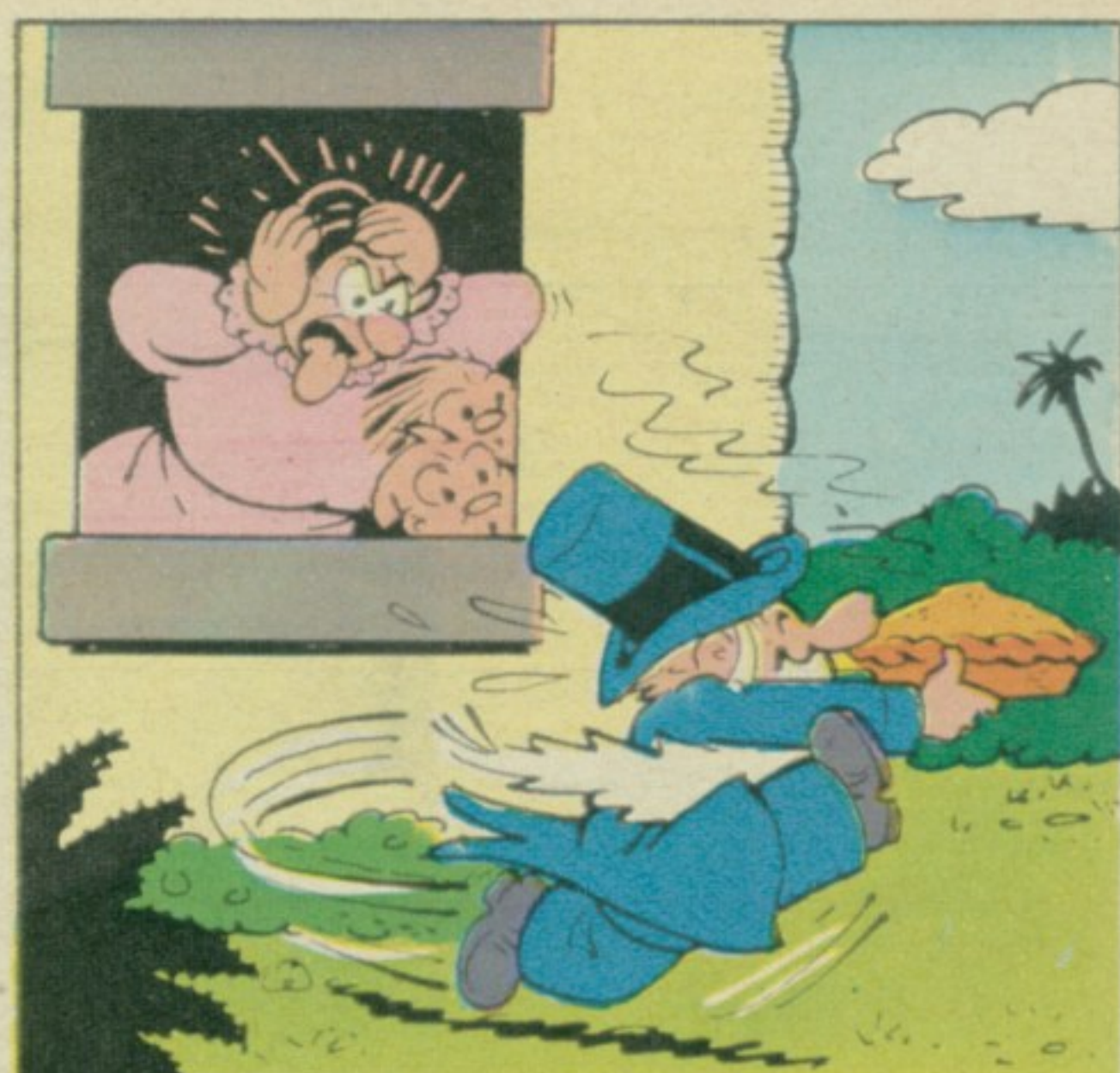
Преживели са брода „Хелена Канавариоти“ окупљају се сваке године 27. маја у Београду и одају пошту друговима који су нестали у дубинама Солунског залива.



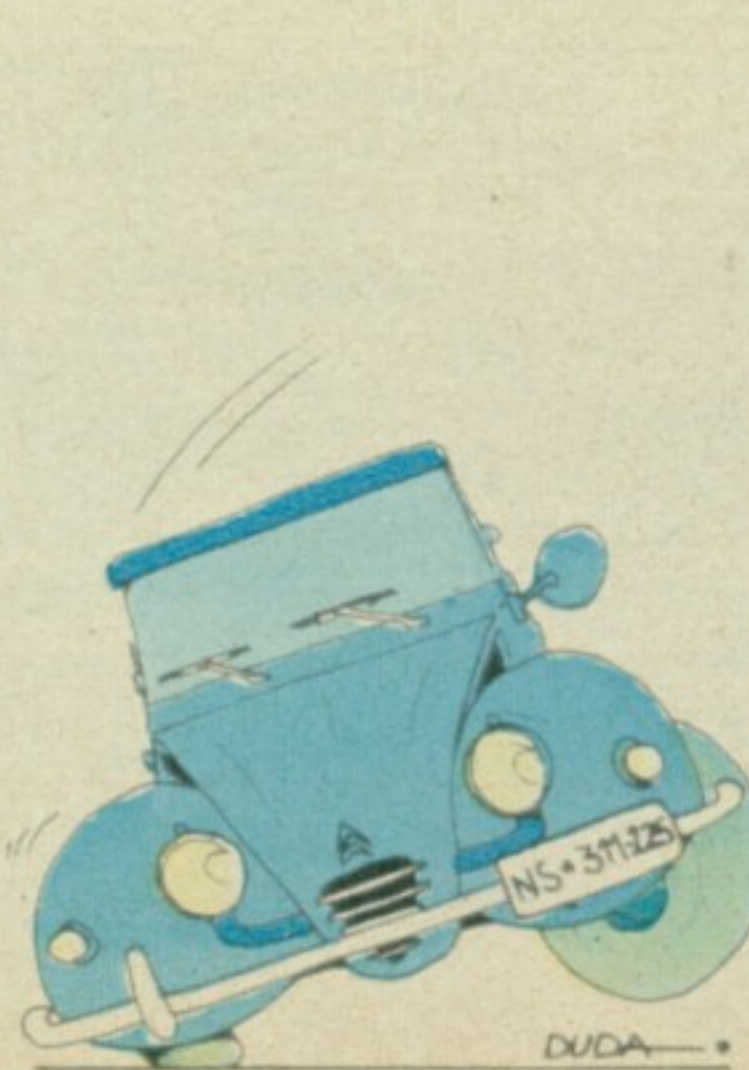
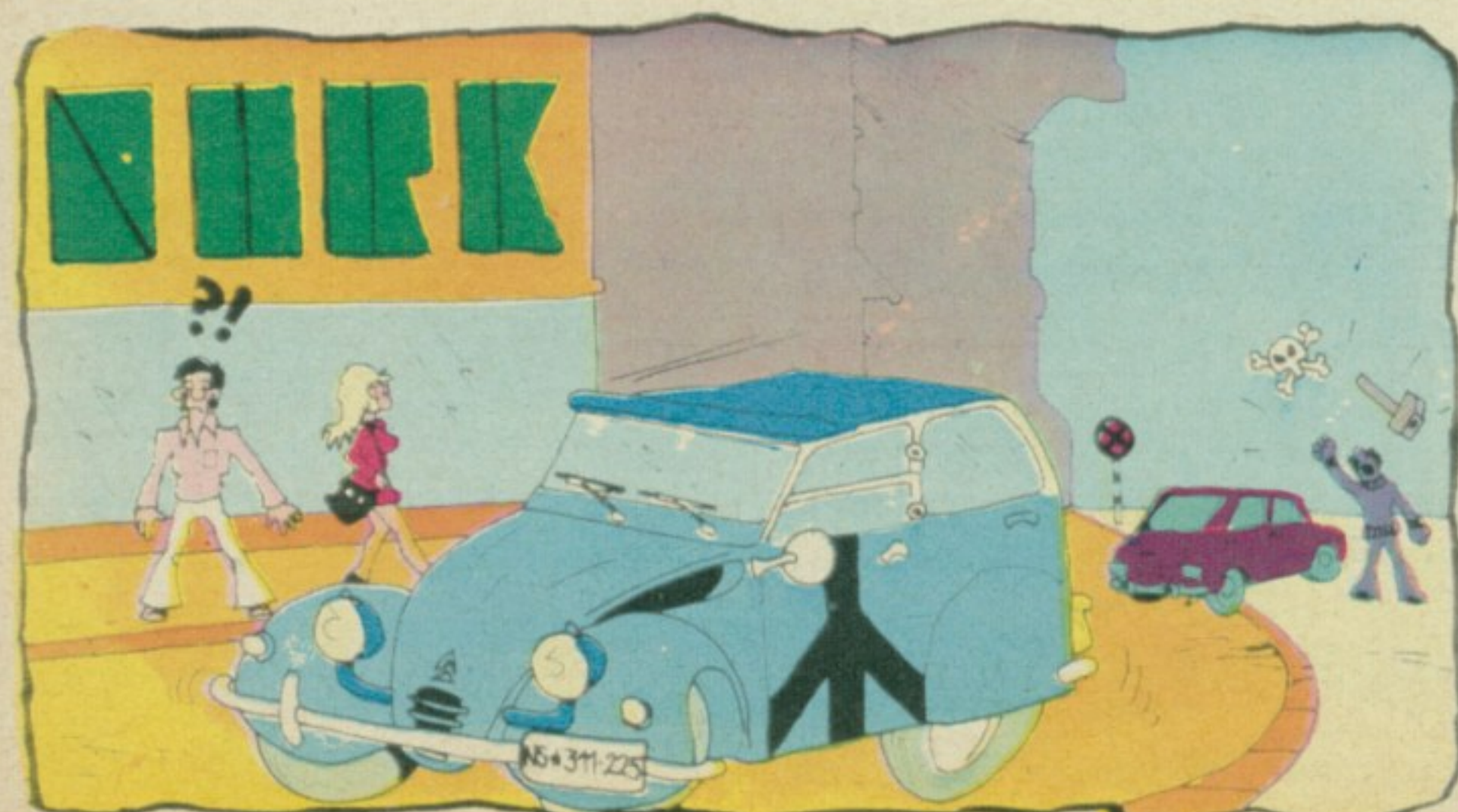
Већ га је издавала снага кад је успео да се дочепа даске која је плутала по површини воде.

БИМ И БУМ

JOE MUSIAL



ШРАФКО



Делићни. Гусар : СТАРИЦА С МОРА



ЏЕЛИЧНИ ГУСАР И ЊЕГОВИ ПРИЈАТЕЉИ СУ НА ПУТУ ПРЕМА СЕВЕРНОЈ АФРИЦИ ГДЕ ЈЕ ЗАТОЧЕН ОТАЦ ЛЕПЕ РОКСАНЕ!!!



СТИГЛИ СМО!
БАЦУТЕ СИДРО!



ЈЕСАМ ЛИ ЈА
ТО ДОБРО ЧУО?
ОВДЕ ДА СЕ
УСИДРИМО?

ДА! ТАКО
ЈЕ
НАРЕДИО!



ЗАУСТА НЕ
РАЗУМЕМ!
ЗАР У
ОВОЈ
ДУВЉИНИ?

И ЈА
САМ
ЗБУ-
ЊЕН!



ОБАЛА ЈЕ ТАКО СТРМА!
ОВДЕ СЕ НЕ МОЖЕМО
УСКРЦАТИ!

ДОК СТЕ
БУ ТУ, НУ-
ЧЕГ СЕ НЕ
БОЈУМ!



ПРОШЛА СУ ДВА ЧАСА ОТКАКО
СУ СЕ УСИДРИЛИ. РОКСАНА И
ЊЕНА ПРАТИЉА ОТИШЛЕ СУ
НА ПОЧИНАК!!!

ДОБУТЕ СВИ! КАПЕТАН
ХОЋЕ НЕШТО ДА НАМ
КАЖЕ!



ПРИЈАТЕЉИ, МОЉИМ ВАС
ДА СВИ СИДЕТЕ У ПОТПА-
ЛУБЉЕ! У ПУТАЊУ ЈЕ ТАЈ-
НА КОЈУ НЕ СМЕМ ДА
ВАМ ОТКРИЈЕМ!



И НЕ УЗЛАЗУТЕ ДОК ВАМ
ЈА ТО
НЕ
КАЖЕМ!

КОСАДА ЈЕ ОДМАХ ПОСЛУША-
ЛА ЧЕЛИЧНОГ ГУСАРА И
ПОЧЕЛА ДА СИЛАЗИ !!!



ЈА !!! ОВАЈ !!! ХОЋУ
ДА КАЖЕМ !!! ХМ!
ЗАР ОН НЕМА
ПОВЕРЕЊА У
НАС ?



УТО ПО-
СЛЕ СВЕГА
ШТО СМО ЗА-
ЈЕДНО
ПРЕЖИВЕ-
ЛИ ?

НЕШТО МЕ
СТЕЖЕ У
ГРЛУ !

МОРАМО БУТИ ХРАБ-
РИ, МЕРЛИНИ ! ХЕЈ!
НЕЋЕШ ВАЉДА ДА
ПЛАЧЕШ !

ЧУЈ ! КАД
ЧЕЛИЧНИ
ГУСАР
НЕШТО
КАЖЕ !!!

ЈА НЕ-
ЋУ, АЛ'
МУ СУЗЕ
САМЕ
ИДУ !



...ТО ОНДА ...УФ...
ТАКО МОРА ... ШМРК
... И ДА БУДЕ ! НЕ
ПЛАЧУ ... ШМРК...
МЕРЛИНИ !



ХЕЈ, ВАС ДВОЈИЦА
КУДА СТЕ СЕ
УПУТИЛИ ?



НУСТЕ ВАЉДА ПО-
МУСТИЛИ ДА ТО ВА-
ЖИ И ЗА
ВАС ?



О, НЕ!
НИКАКО!

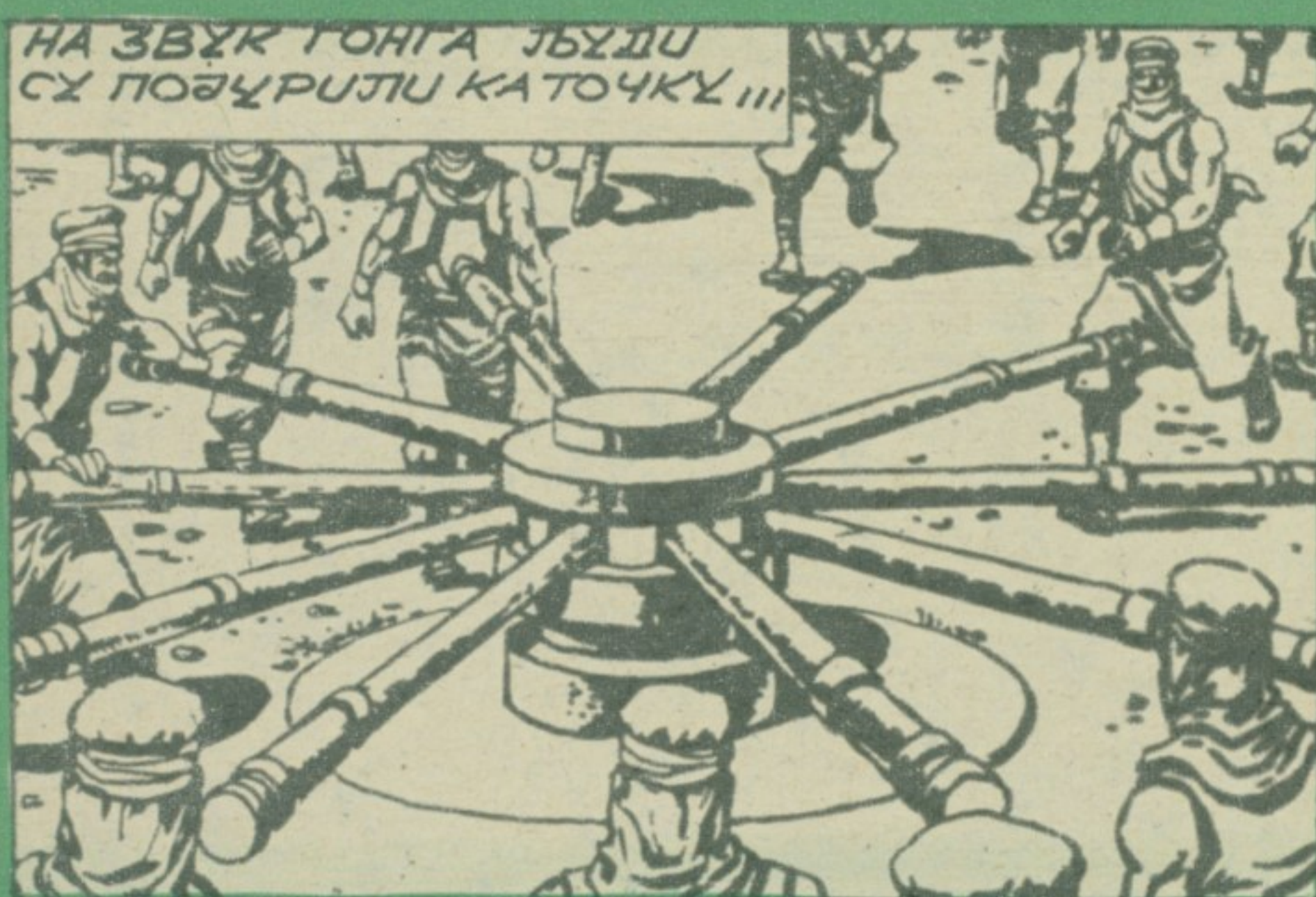
ОДЛУЧНО ! ОНДА
БУДИТЕ СПРЕМНИ
ДА МИ ПОМОГНЕТЕ

НИ СЛУ-
ЧАЈНОТО
НУСМО
ПОМУСТИ-
ЛИ !



ЧЕЛИЧНИ ГУСАР ЈЕ ЛА-
МПОМ ДАВАО НЕКЕ
СИГНАЛЕ !!!







НИЈЕ ОВО НИШТА!
УЗНЕНАЂЕЊЕ
ВАМ ТЕК
ПРЕДСТОЈИ!



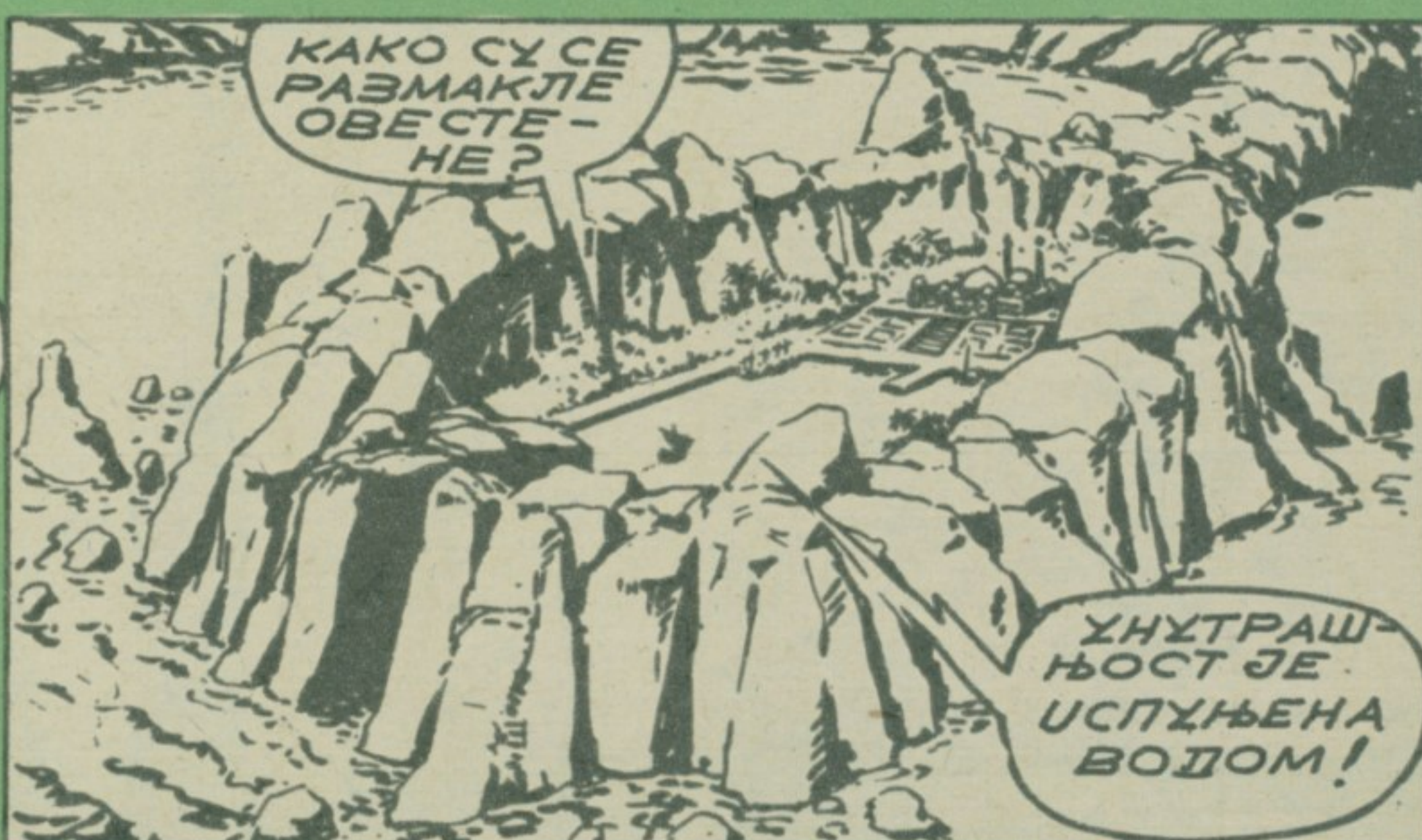
ОДЈЕДНОМ СУ
УГЛЕДАЛИ
ПРОЛАЗ
У СТЕНИ !!!



МАЛО КАСНИЈЕ !!!

ДИВНО!
ЧАРОБНО!

АЛИ,
ГДЕ СМО?



КАКО СУ СЕ
РАЗМАКЛЕ
ОВЕСТЕ -
НЕ?

УНУТРАШ-
ЊОСТ ЈЕ
УСПУЊЕНА
ВОДОМ!



КАКАВ
ДВОРАЦ!

КАО ИЗ
БАЈКЕ!

УСКОРО
БЕТЕ УПО-
ЗНАТИ СТА-
РИЦУ С
МОРА!



БОМР!
БОМР!
БОМР!



ПРОЛАЗ ЈЕ ЗАТВО-
РЕН И ПОНОВО ЈЕ
СВЕ УГЛЕДАТО
КАО НЕПРОБОЈНА
ЦЕЛИНА !!!





ОВО СКРОВИТО МЕСТО
НАЛАЗИ СЕ
НА
АФРИЧКОЈ
ОБАЛИ !!!



СТУГАО ЈЕ
ЧЕЛИЧНИ
ГУСАР!



ТАКО
СЕ
РАДУЈЕМ!



СТАРИЦА С
МОРА МЕ ЈЕ
ОУХВАЛА!
ОНА МУ ЈЕ КАО
МАЈКА!



КАДА ЈЕ НА ПОЗИВ ЧЕЛИЧНОГ ГУСАРА
ПОСАДА НАПУСТИЛА ПОТПАЛУБЉЕ !!!

ДОБРО ПОЗНАЈЕМ ЧИ-
ТАВУ АФРИЧКУ ОБАЛУ
АЛИ НЕШТО СЛИЧНО
ГДЕ СМО?

ХИ, ХИ! ОВО
КАО ДА ЈЕ
ДЕТО НЕКОГ
ЧАРОВЊАКА!



"ГУГАР" ЈЕ
ПРИСТАО !!!



ВРАТАО
СИ СЕ!

МАЛО
ЈЕ НЕДОСТАЈАЛО
ДА ИЗГУБИМ ГЛА-
ВУ У ОКРШАЈУ С
ПЛАВОМ РУКОМ!



ДАЛЕКО ОДАВДЕ ТРИ БРОДА СА
ЗАСТАВОМ ЛОРДА БЕНБЕРИЈА
НАЈЉУЋЕГ НЕПРИЈАТЕЉА ЧЕЛИЧ-
НОГ ГУСАРА, УСПЛОВИЛА СУ ИЗ
ЛИВЕРПУЛСКЕ ЛУКЕ !!!

КАПЕТАН ЈЕ ЛОРД
БЕНБЕРИ ЛУЧНО !!!

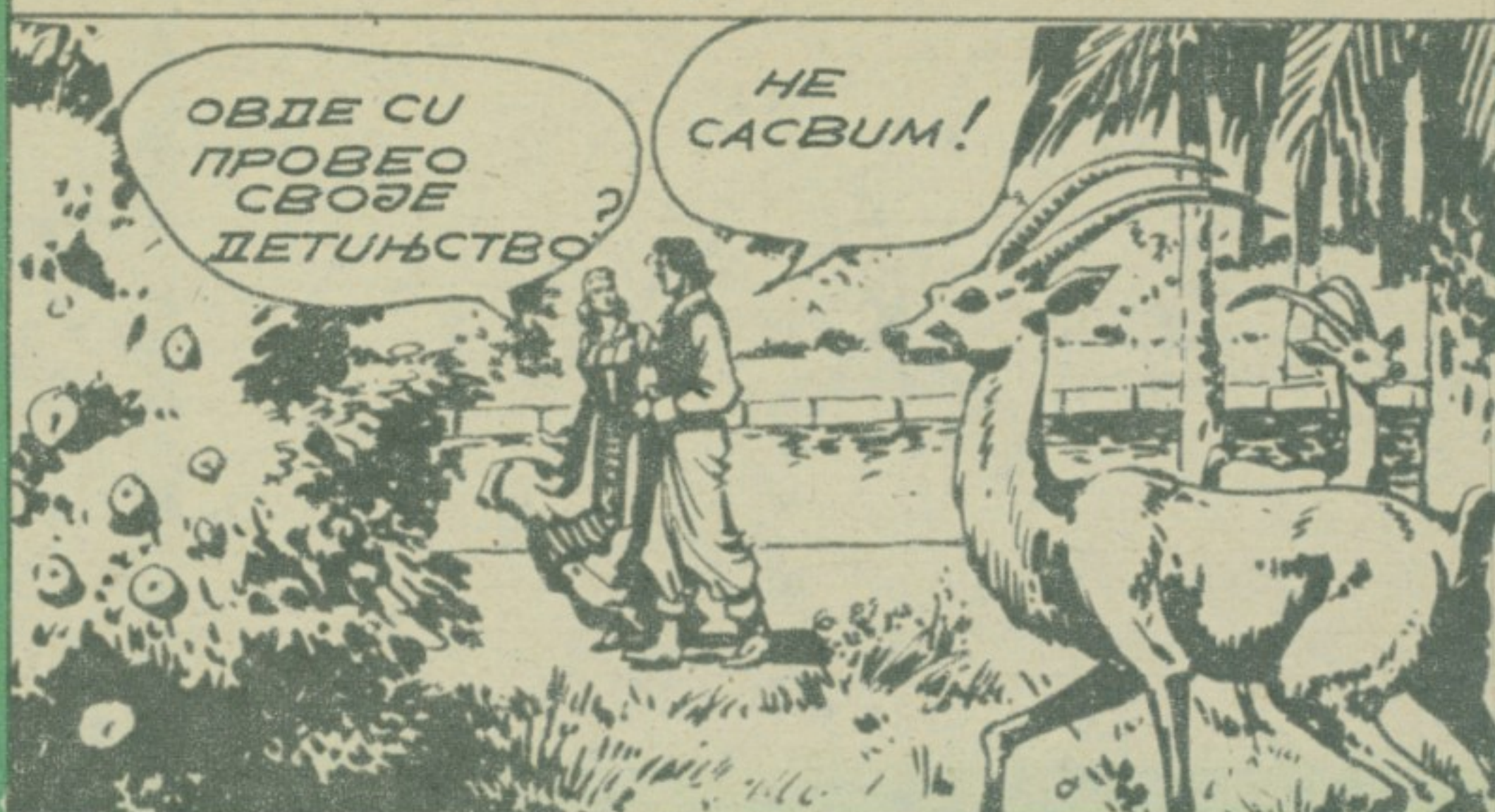
АКО ЧЕЛУЧНИ ГУ-
САР У МОЈА НЕЋА-
КА ОСЛОБОДЕ МОГ
БРАТА ИЗ РУКУ
АЛЖИРСКИХ
ГУСАРА У ВРА-
ТЕ СЕ У
ЕНГЛЕСКУ,
ПРОПАО
САМ!



А У ВРТУ ДВОРЦА СТАРИЦЕ С МОРА !!!

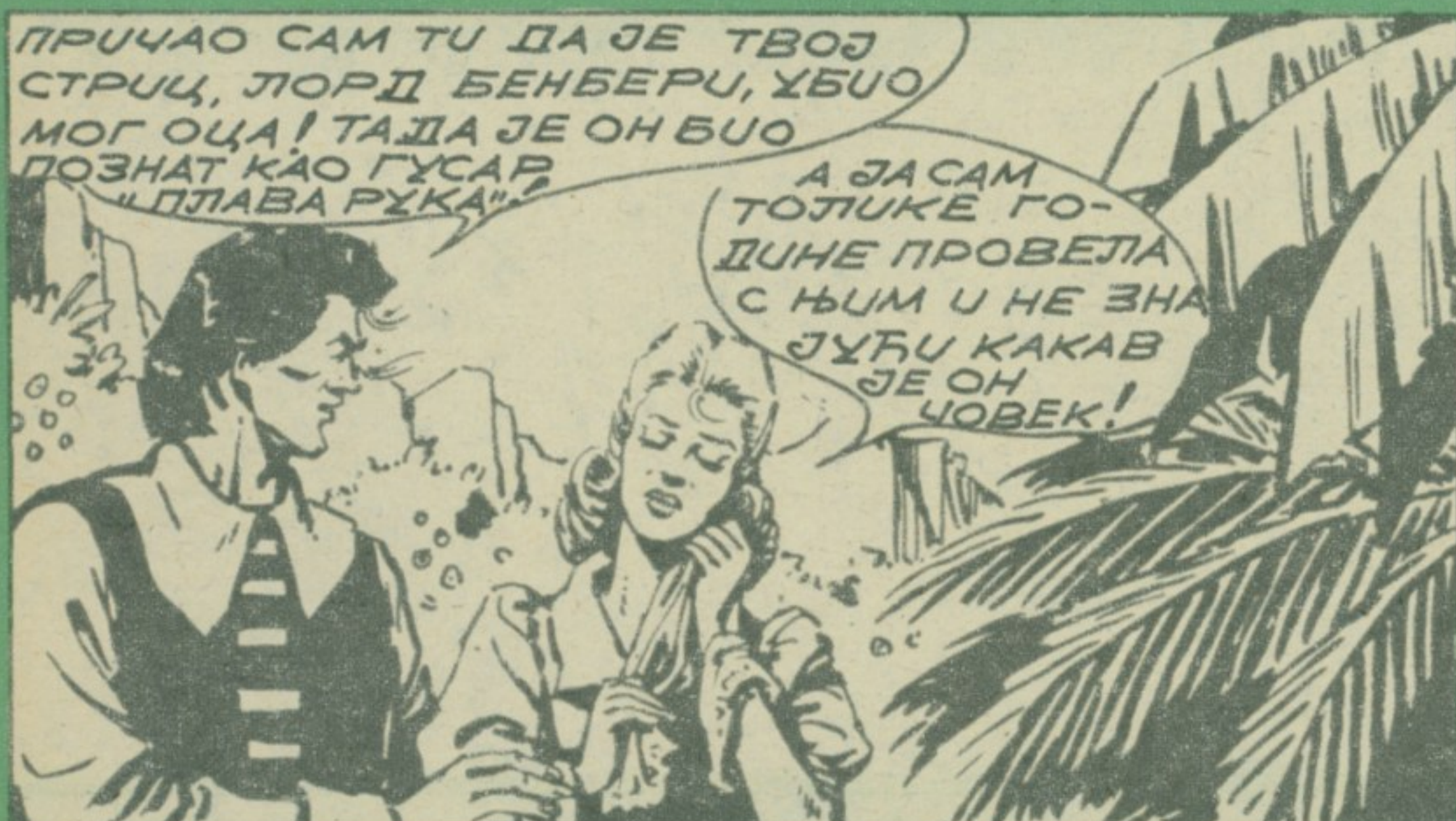
ОВДЕ СУ
ПРОВЕО
СВОЈЕ
ДЕТУЊСТВО

НЕ
САСВУМ!



ПРИЧАО САМ ТИ ДА ЈЕ ТВОЈ
СТРИЦ, ЛОРД БЕНБЕРИ, УБИО
МОГ ОЦА! ТАДА ЈЕ ОН БИО
ПОЗНАТ КАО ГУСАР
"ПЛАВА РУКА"

А ЈА САМ
ТОЛИКЕ ГО-
ДИНЕ ПРОВЕЛА
С ЊИМ И НЕ ЗНА
ЈУЋИ КАКАВ
ЈЕ ОН
ЧОВЕК!



МЕНЕ ЈЕ
БАЦИО У МО-
РЕ! СПАСЛА
МЕ ЈЕ
СТАРИЦА
С МОРА!



ОД СВОЈЕ ОСМЕ ГОДИНЕ ЖИВИМ ОВ-
ДЕ! СТАРИЦА МИ ЈЕ БИЛА И МАЈКА
И УЧИТЕЉ! КАД САМ ОДРАСТАО
ПОСТАО САМ КАПЕТАН ЊЕНИХ
ТРГОВАЧКИХ БРОДОВА!



КАД САМО ПОМУСТИМ
ДА СЕ МОЈ ОТАЦ,
ЗБОГ СТРИЦА,
НАЛАЗИ У РУКАМА
ГУСАРА!

МОРАШ БУТИ
ХРАБРА,
РОКСАНА!
СПАШЋЕМО
ГА!



ДУБОКО УСПОД ОВУХ СТЕНА
НАЛАЗИ СЕ ТУНЕЛ !!!



ПОЈАВИ-
ЛА СЕ ГРУ-
ПА КОЊА-
НИКА !!!



ЧУМ СУ УЗУШЛИ ИЗ ТУНЕЛА КРЕНУЛИ СУ НА
РАЗНЕ СТРАНЕ !!!



ТО СУ КОЊАНИЦИ СТАРЦЕ С МОРА! ПОШЛИ СУ ДА ПРОНАЂУ ЛОРДА АРЧИБАЛДА,
РОКСАНИНОГ ОЦА, КОГА СУ ПРЕ НЕКОЛИКО ГОДИНА ЗАРОБУЛИ АТЖИРСКИ ПИРАТИ !!!



!!! У КОЈУ ЈЕ
САДА ЗАТОЧЕН
У
ТАМНИЦУ !!!



ХАСАНА, СИНА ЧУ-
ВЕНОГ БАРБАРОСЕ!

ЗАУСТА ЈЕ
НЕВЕРОВАТ-
НО ТО ШТО
ТРАЖИШ!



ЈЊИ ОБУЧНО
ПЛАЋАЈУ ОТКУП
ДА БУХ ПУСТИО
ЗАТВОРЕНИКА!

АЛИ ЈА ТУ
ПРЕДЛАЖЕМ
НЕШТО ДРУГО



СВАКЕ ТРЕЋЕ ГОДИНЕ ДОБИ-
ЋЕШ ПУНУ КЕСУ ЗЛАТА САМО
ДА ТАЈ ЗАТВОРЕНИК НЕ
ВИДИ СВЕТОСТ ЛАНА!

ЧУДНА
МОЛБА,
ЗАУСТА!







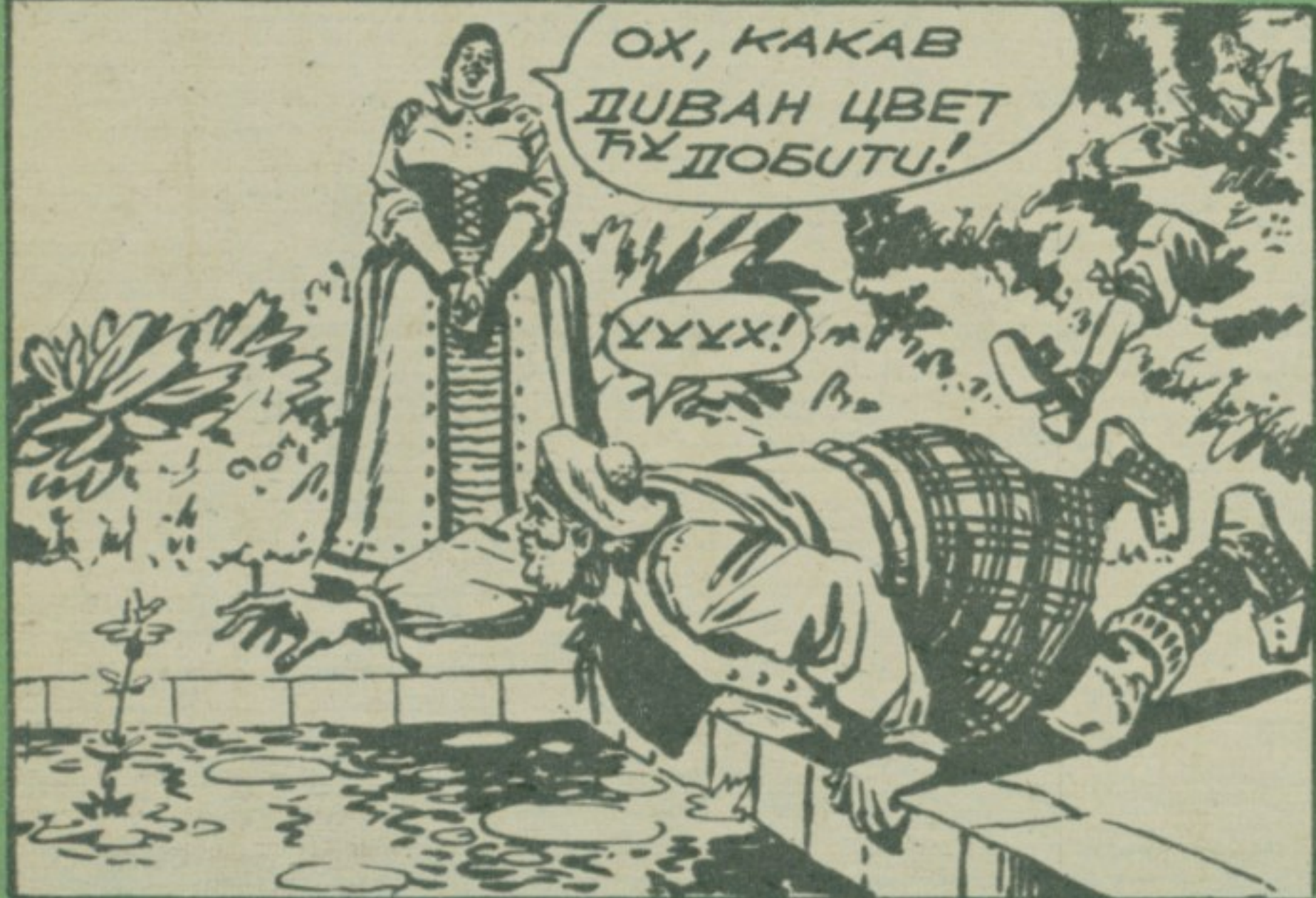
ЗАШТО МОЏУ КУВАРИ
ЏУРЕ ТВОГ
ПРИЈАТЕЉА?



ОХ! ОСТАЛИ
СМО САМИ, ГО-
СПОДО КВУКЛУ!
ДА СЕ
ВРАТИМО
У МИ?
КАСНО ЈЕ!



ОХ, КАКАВ
ДУВАН ЦВЕТ
ЋУ ДОБУТИ!



УПОМОЋ!
УПОМОЋ!



У ТОМ ТРЕНУТКУ СТУГАО ЈЕ ЈЕДАН
КОЊАНИК И ДОНЕО ВАЖНУ ВЕСТ...

ЧОВЕК КОГА ТРАЖИТЕ
ЗАТВОРЕН ЈЕ У ТАМНИЦИ
ХАСАНОВОГ ЗАМКА!



ИДЕМ ДА ЈАВИМ
ОВО РОКСАНУ!
ПОКАЗАЋУ ЈА
ТОМ
ХАСАНУ!



НЕЋЕШ ТАКО ЛАКО ИЗИЋИ
НА КРАЈ С ЊИМ! ЗАТО
САМ ОДЛУЧИЛА ДА ТЕ
ПРАТИМ НА ЈЕДНОМ ОД
СВОЈИХ НАЈБОЉИХ БРО-
ДОВА!



ЗА ТО ВРЕМЕ НА ОТВОРЕНОМ МОРУ...

ПОЛАЗИ! ПРИБЛИ-
ЖАВА СЕ ВЕЛИКОМ
БРЗИНОМ!



З...ЗАУСТА?

ТУ СЕ
ТРЕСЕШ?

О ЊЕМУ СЕ
УСПРЕДАЈУ
НЕВЕРОВАТ-
НЕ
ПРИЧЕ!



ЗАТО САМ ГА И ПОЗВАО!
САМО ОН МОЖЕ ДА СЕ СУ-
ПРОТСТАВИ ЧЕЛЈИЧНОМ
ГУСАРУ!



ПЛАСНИК ОВОГ БРОДА ЈЕ ЧАРОБЊАК И ХИПНО-
ТИЗЕР СИНУ...

ПОЗОВУ-
ТЕ
КАПЕТАНА!

ОДМАХ,
ГОСПОДА-
РУ!

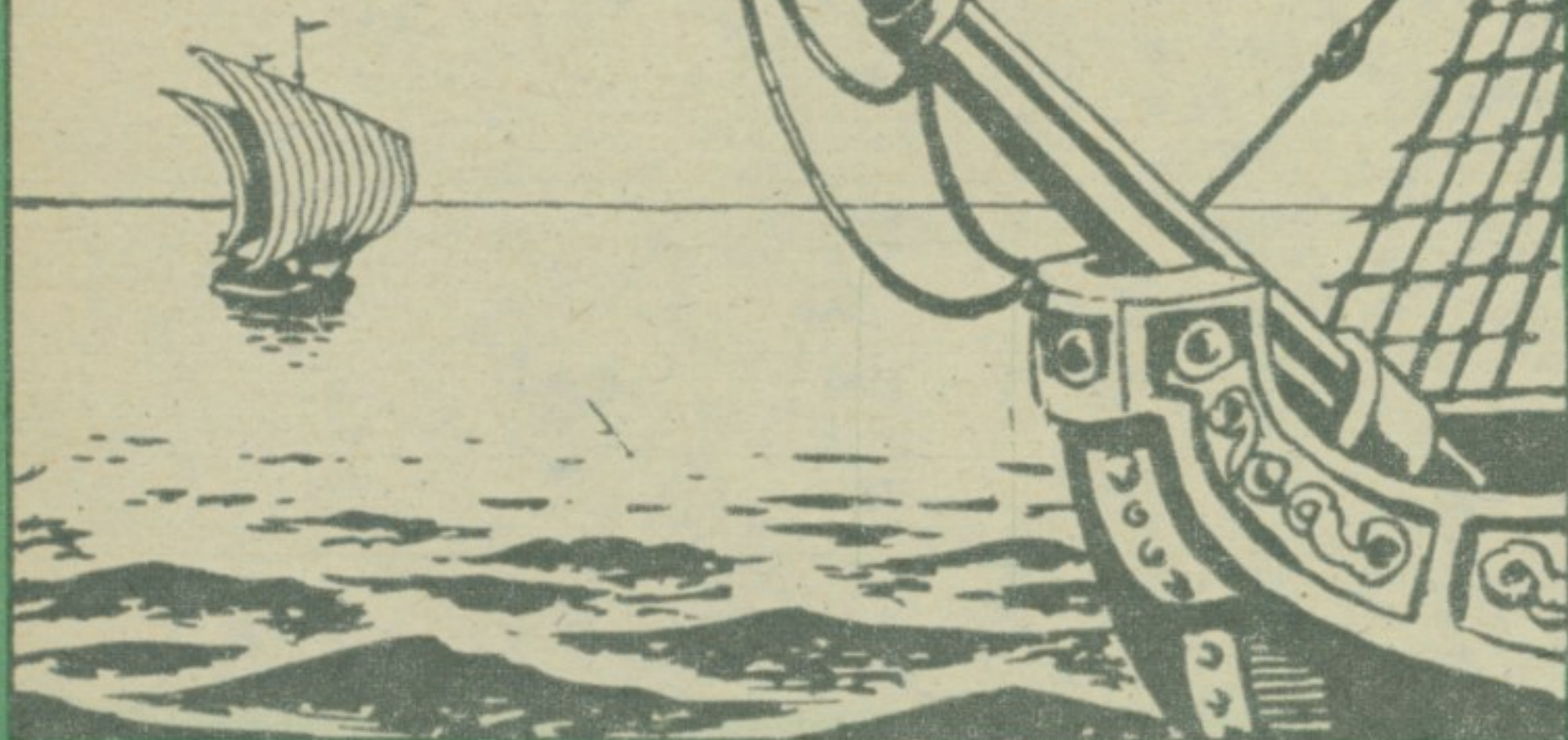


БАЦИТЕ СИД-
РО! ПРЕЋИ БЕ-
МО НА БРОД ПО-
РДА БЕН-
БЕРИЈА!

КАКО ВИ
ЗАПОВЕДАТЕ!



У ТОМ ТРЕНУТ -
КУ ПОЈАВЉУО
СЕ ЈОШ ЈЕДАН
БРОД!!!



НЕМА
СУМЊЕ!
ТО ЈЕ БРОД
ЛОРДА
БЕНБЕРИЈА!



АЛИ НИЈЕ САМ!
ВИДИШ ЛИ ТИ,
ДЕ БРИЈЕ, ИСТО
ШТО
И ЈА?



ТО ЈЕ БРОД ЧА-
РОБЊАКА СИНУ,
КАПЕТАНЕ
ДАГАС!

ПРИДРУЖИМО
ИМ СЕ!
ОДМАХ!



НИКАДА НИСАМ ЧУО ЗА ТОГ
ЧЕЛУЧНОГ ГУСАРА, ПРИЈАТЕ-
ЉУ, АЛИ АКО ТИ ЖЕЛИШ ДА
ГА УНИШТИМ, ЈА ЋУ
ТО И
УЧИНИТИ!

ВЕАЛО КАСНИЈЕ И КА-
ПЕТАН ДАГАС ЈЕ ПРЕШ-
ЛА НА БРОД ЛОРДА
БЕНБЕРИЈА!!!

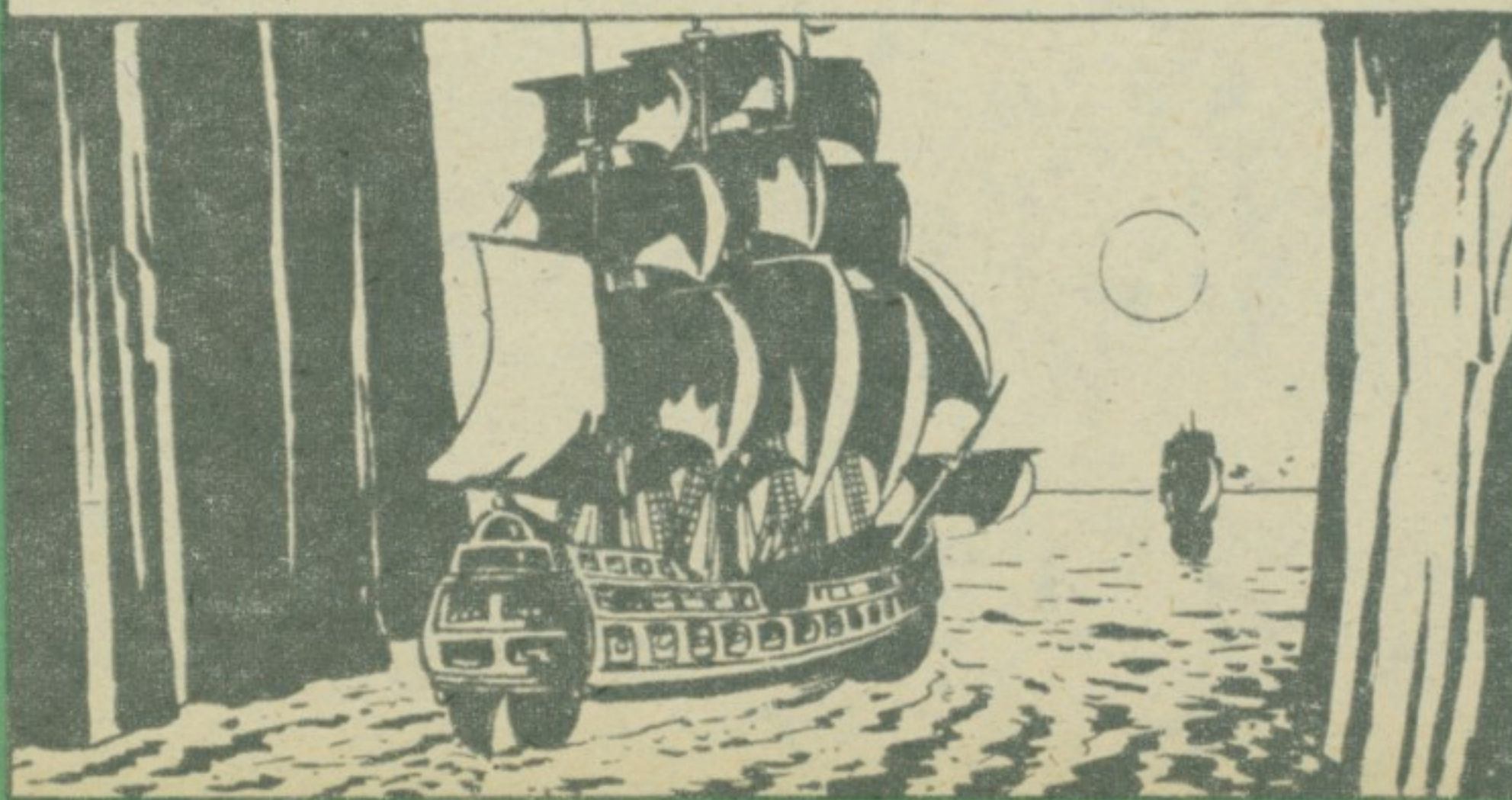
САДА ЗНАТЕ О ЧЕМУ СЕ
РАДИ! ДОБРО ЋУ ВАМ
ПЛАТИТИ АКО ТО
УСПЕШНО ОБАВУТЕ!



У МЕЂУВРЕМЕ-
НУ "ТУГАР"
ЈЕ УСПЛОВИО



ЈА ЊИМ ЈЕ КРЕНУЛА И ФРЕГАТА СТАРИЦЕ
СМОРА!!!





СТАРИЦА ЈЕ ЖЕЛЕЛА
ДА БУДЕ КРАЈ
СВОГ ШТИЋЕНИКА
У ОВУМ
ТРЕНУЦИМА !!!



ЏЕЛУЧНИ ГУСАР ЈЕ У СВОЈОЈ КА-
БУНИ. ЈОШ НЕКОЛИКО МИЉА У НАТИ
ЋЕ СЕ ПРЕД
ЗИДИНАМА ХА-
САНОВЕ ТВР
ЂАВЕ !!!



НАПРЕД!

КУЦ!
КУЦ!



ЗВАО СУ
НАС?

ЖЕЛИМ ДА
ВАМ УЗНЕ -
СЕМ СВОЈ
ПЛАН КАКО
ДА УЗБАВИ-
МО
РОКСАНИНОГ
ОЦА!



ЗА ДВА САТА СТУЋУ
ЋЕМО ДО СВОГ
ЦИЉА!



УСУДРИЋЕМО СЕ НА ОТВОРЕНОМ
МОРУ! НАС ДВАНАЕСТОРИЦА ЋЕМО
СЕ КРУШОМ УСКРЦАТИ НА ОБАЈУ!

УРА! РАЧУНАЈ
НА МЕНЕ!

СВАКАКО
МЕК НЕК!



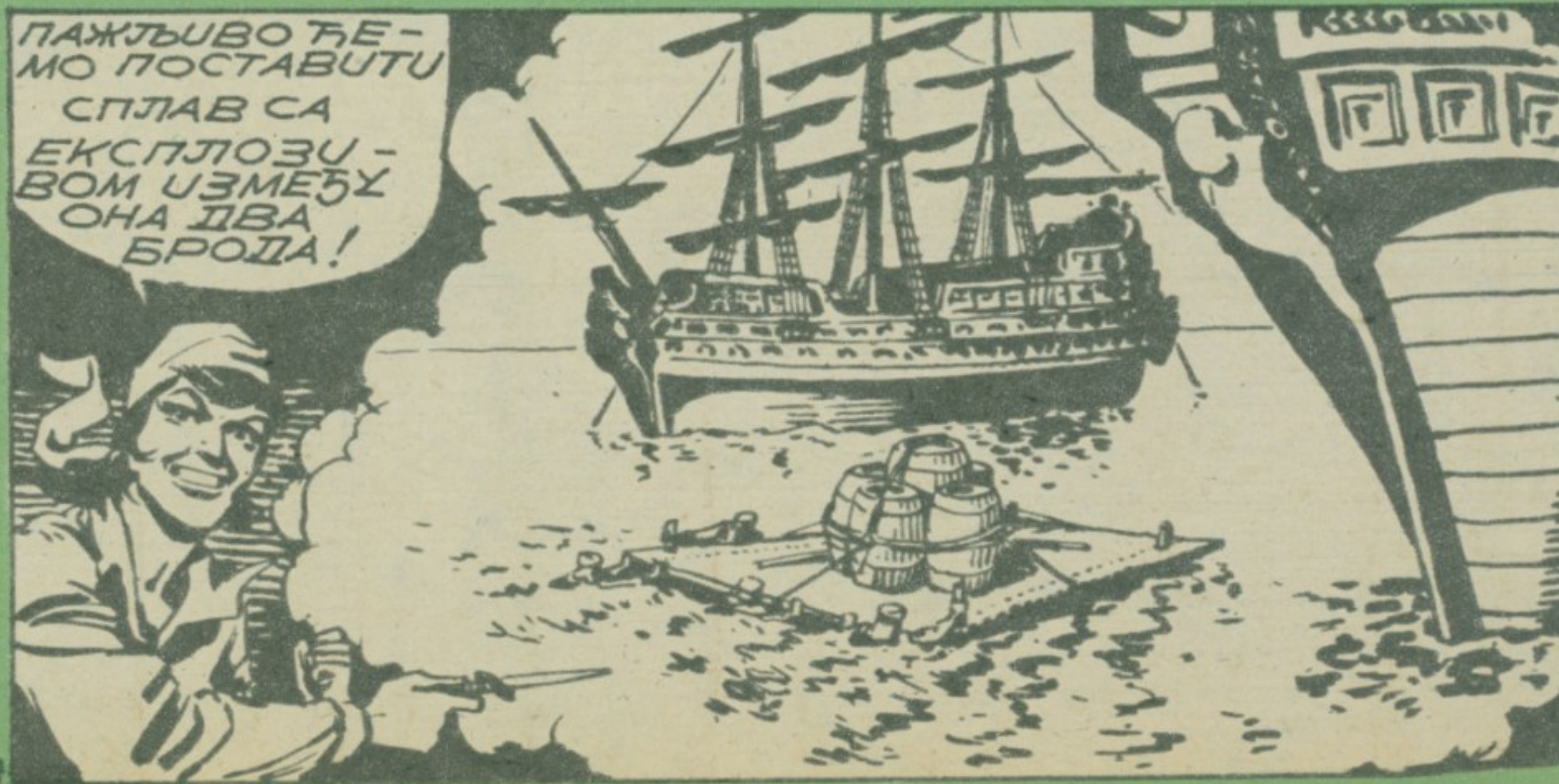
ЖУВЕТИ!

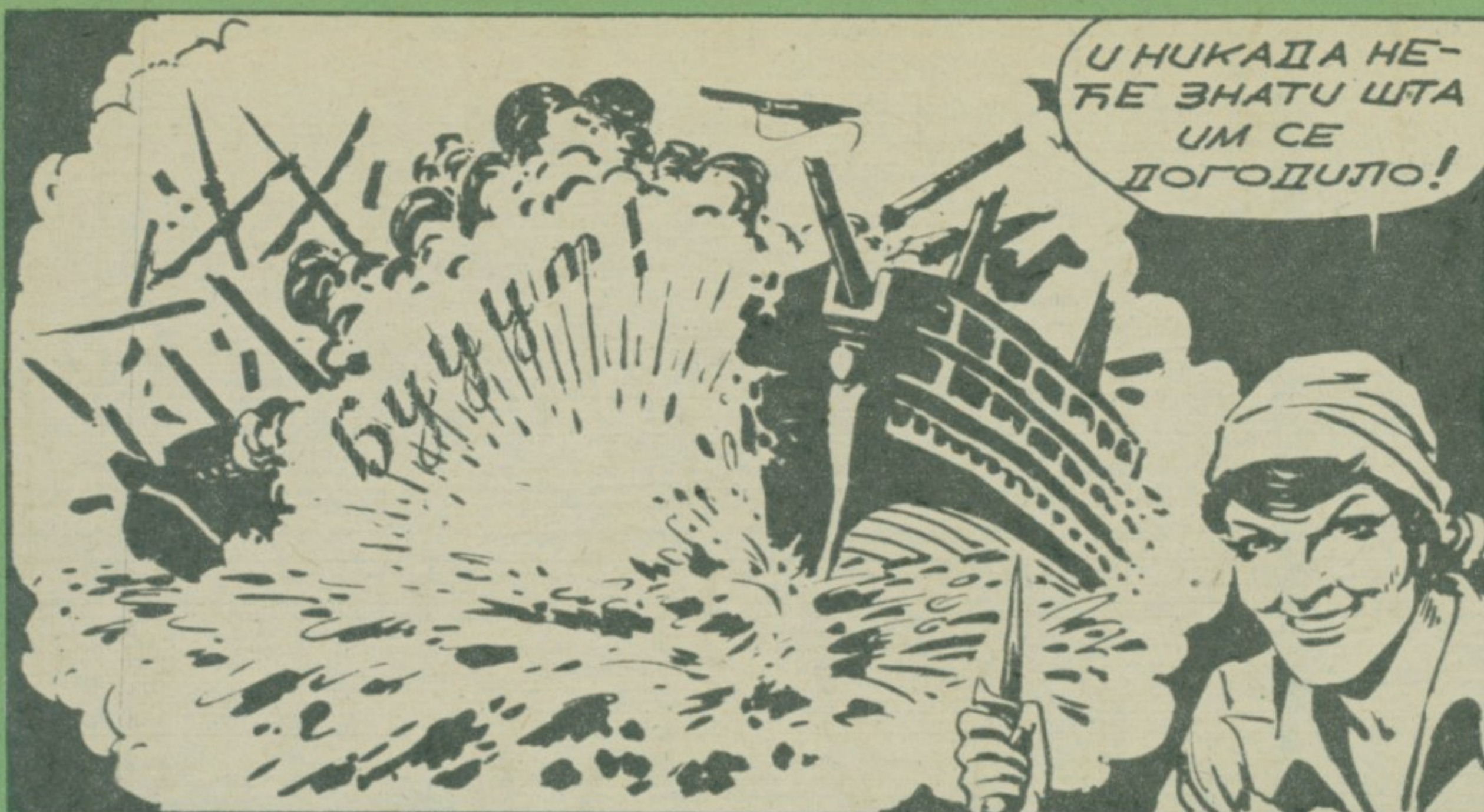
А ЈА? ХОЋУ
У ЈА ДА
УЧЕСТВУЈЕМ
У ТОМЕ!

НЕКО МОРА
ДА ОСТАНЕ
КРАЈ НА-
ШУХ ПАМА,
МЕРЈУНИ!



ЗАУСТА!
ЈА ЋУ УХ
ШТУТУТУ!





И НИКАДА НЕ-
ЋЕ ЗНАТИ ШТА
ИМ СЕ
ДОГОДИЛО!



А ТУ БИ ХТЕО
ДА ЈА НЕ ПРИСУ-
СТВУЈЕМ ТАК -
ВОЈ ПРЕД -
СТАВИ, ЈЕ ЛУ?



НОЋ ЈЕ БЕЗ МЕ -
СЕЧИНЕ И НИКО
СА "ТИГРА" НИЈЕ
ПРИМЕТИО ДА
ИМ СЕ ПРИБЛИ-
ЖАВА
ОПАСНОСТ!!!



ШТА ЈЕ
ОНО?

НЕ ВИДИМ,
УПАЛИ
ЛАМПУ!



МЕК НЕК,
ПОГЛЕДАЈ!

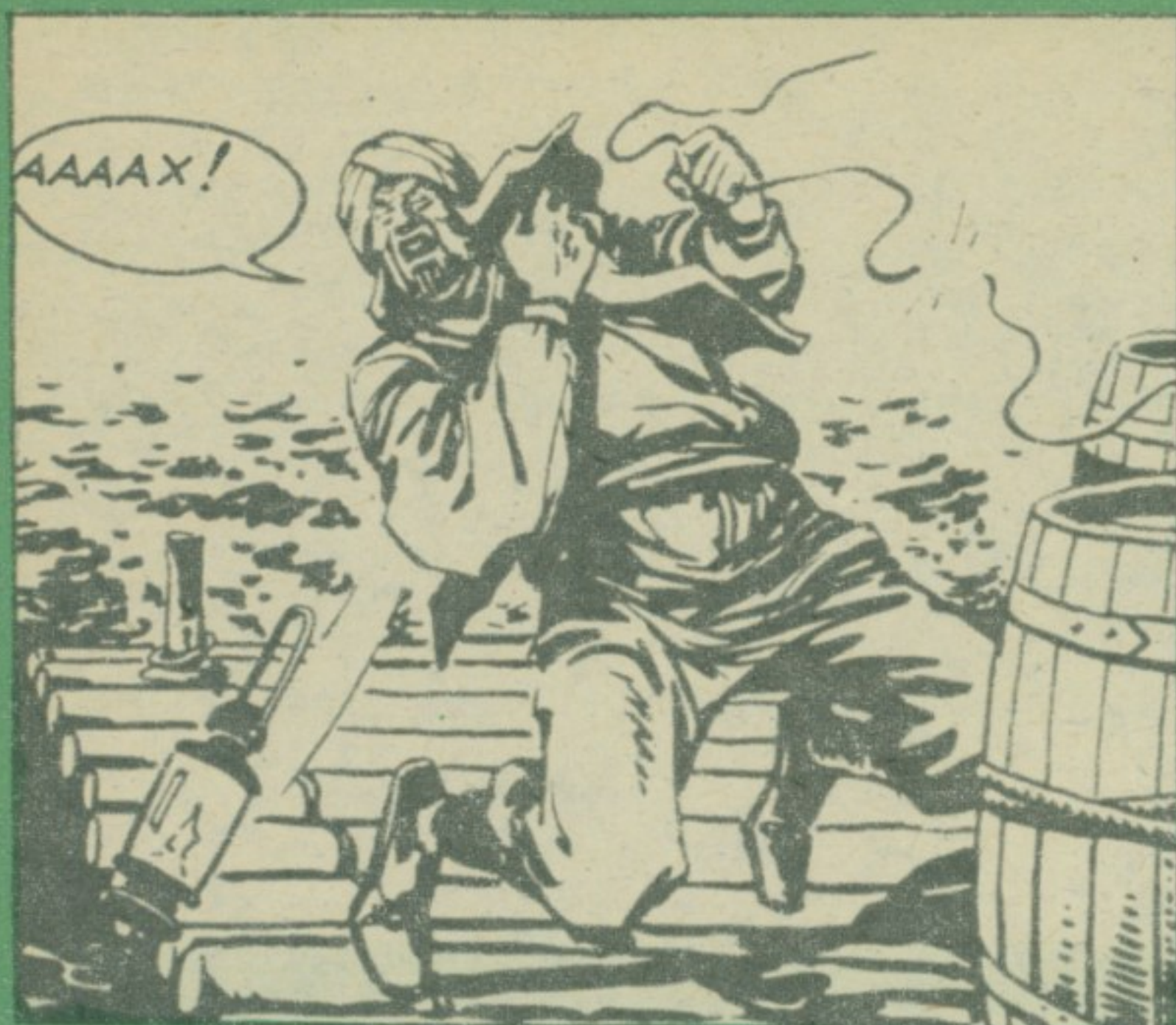


ОТКРИЛИ СУ НАС
УПАЛИТЕ
БРЗО ФУТИЉ!



НАТРАГ
ГЛУПАНЕ!

БАНГ



ААААХ!



СЈАЈАН ПОГОДАК!
А САДА НАСТУПАМ
ЈА!

ШТА СУ
НАУМУО?



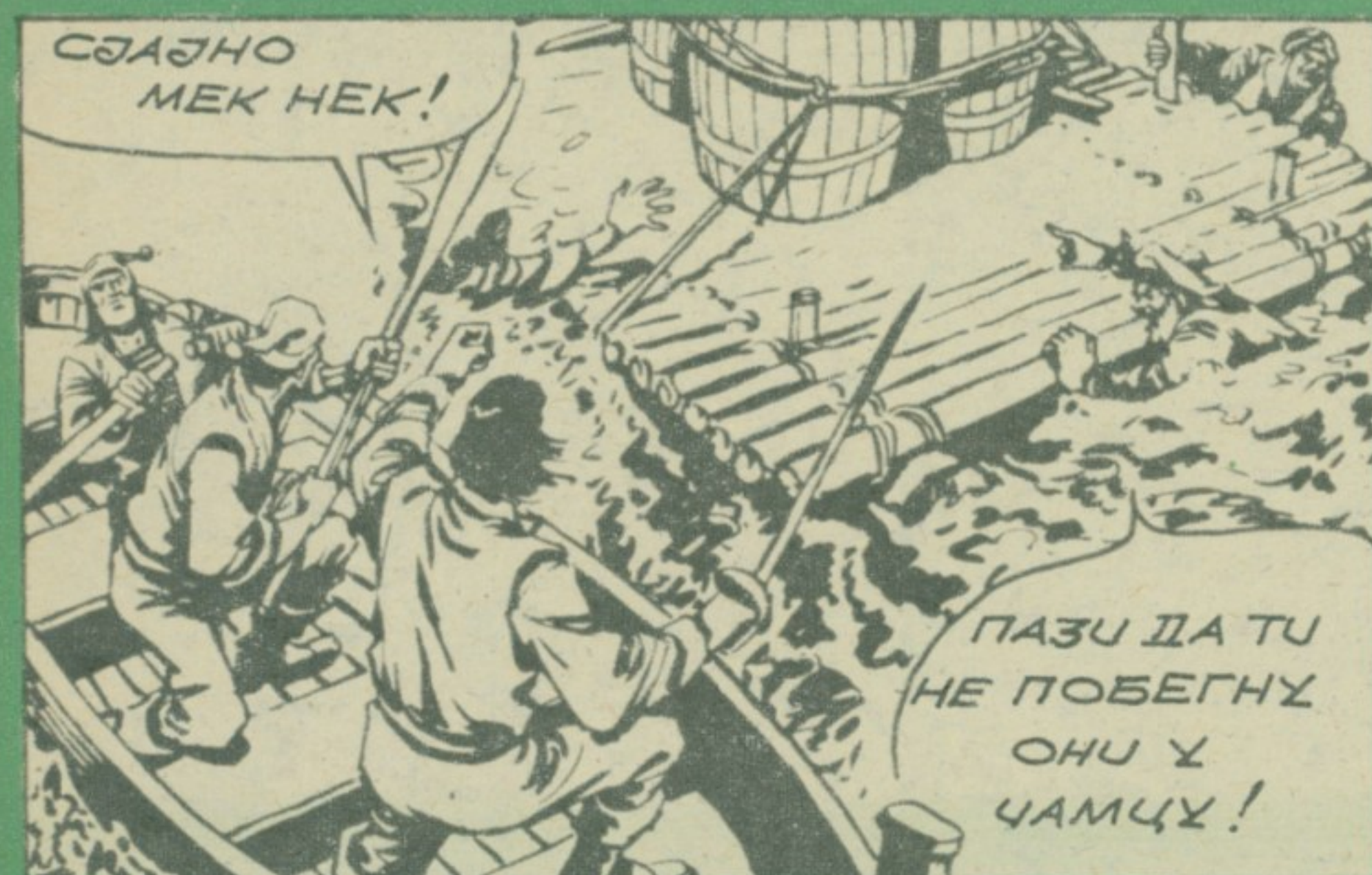
МОРАМО ШТО ПРЕ ДА
УПАЉИМО ЕКСПЛО-
ЗИВ ОД БРОДА!

СКЛАЊАЈ
МУ СЕ
С ПУТА!



НЕВЕРОВАТНОМ СНАГОМ
МЕК НЕК ЈЕ
ОДГУРЊУО СПЛАВ!!!

КАД ОВО БУ-
ДЕМ ПРИЧАО
МАМИ НЕЋЕ
МУ
ВЕРОВАТИ!



СЈАЈНО
МЕК НЕК!

ПАЗИ ДА ТИ
НЕ ПОБЕГНУ
ОНИ У
ЧАМЦУ!



ПРЕДАЈТЕ СЕ!

ЈЕ ЛИ ТО ЗАУ-
СТА ОН?



ПУЦАЈТЕ!
ШТА ЧЕКАТЕ?



ПИРАТУ КАПЕТАНА
ДАГАСА ОТВОРИЛИ
СУ ВАТРУ НА
ЧЕЛУЧНОГ ГУСАРА!!!



ХА, ХА, ХА!
КУПАЊЕ У
ПОЛА НОЋУ!



МЕРУ ДАГАС ЈЕ БЕСНО
ЗАПЛУВАЛА КА ЧЕЛУЧНОМ
ГУСАРУ!!!

ЗАР ОН ДА ПО-
КВАРУ МОЈ ГЕ-
НУЈАЛНИ ПЛАН!
УБУЋУ ГА!
УБУЋУ ГА!



НЕ СМЕ-
ЈУ НАМ
УМАЋУ
КАПЕТАНЕ

НЕ ВУДУМ
НИШТА!
ТАКО ЈЕ
МРАЧНО!



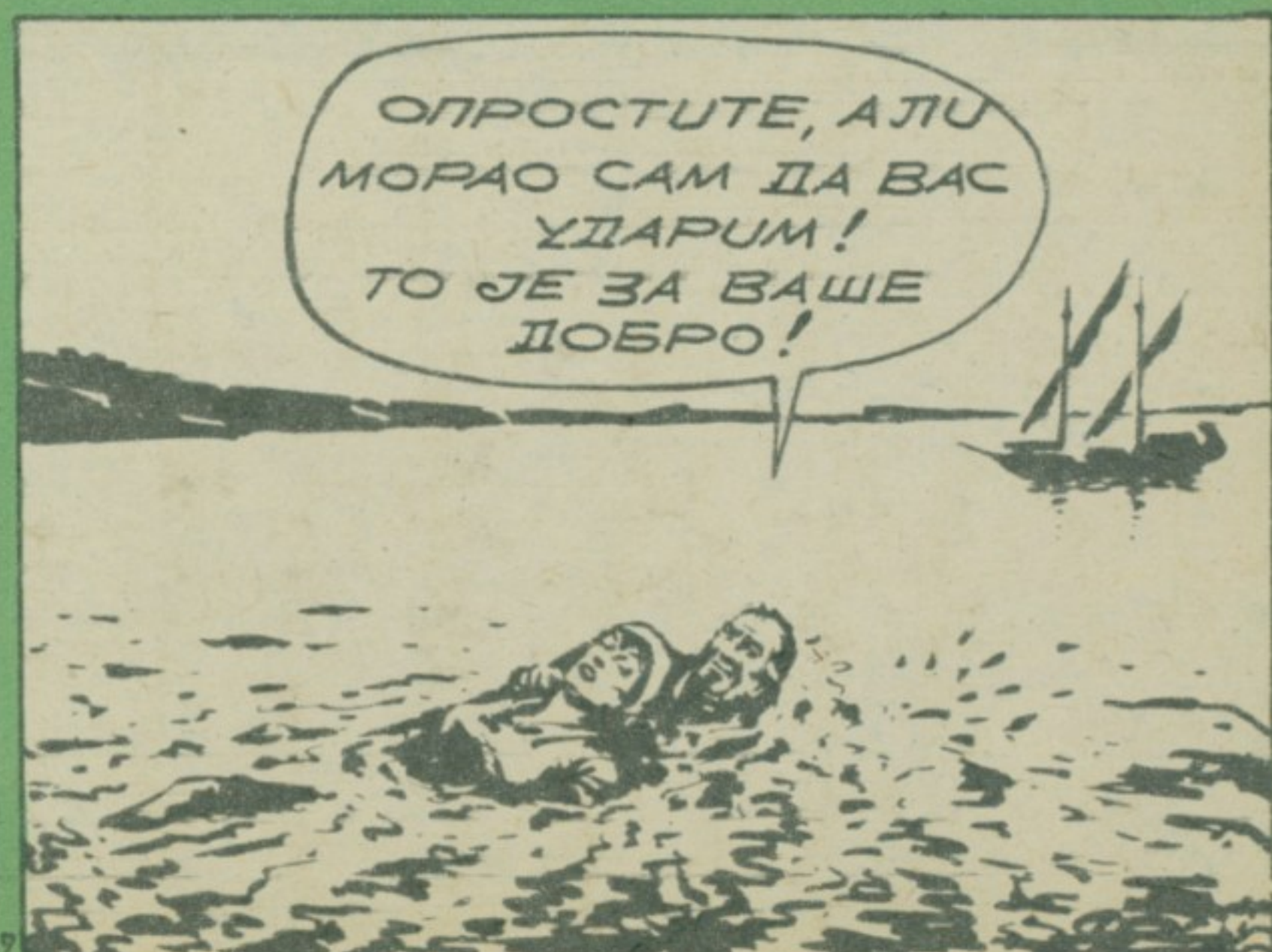
САМО ПО ПРАЋА-
КАЊУ У ВОДИ
МОГЛИ СУ ДА
ОЦЕНЕ
ГДЕ СЕ
НАЛАЗЕ!!!

НЕ ПРАВИТЕ
ГЛУПОСТИ!
ПОЗУТЕ ЗА
МНОМ!

ПУСТИ
МЕ,
ЈЕ БРИЈЕ!
ПУСТИ МЕ!



ТРАЈАС!



ОПРОСТИТЕ, АЛИ
МОРАО САМ ДА ВАС
УДАРИМ!
ТО ЈЕ ЗА ВАШЕ
ДОБРО!

ДЕ БРУЈЕ ЈЕ ОНЕСВЕШЋЕНУ
МЕРУ ДАГАС ВРАТИО НА БРОД!!!

ШТА ЋЕМО
САД?

МОРАМО ПРОДРЕ
ТУ У ХАСАНОВУ
ТВРЂАВУ!



МАЈЛО КАСНИЈЕ
УГЛЕДАЛИ СУ ОБАЈУ!!!



ЗА ТО ВРЕМЕ ДЕ БРУЈЕ
ЈЕ СА БРОДА ДАВАО
СИГНАЛЕ!!!



!!! ЧАРОБЊАКУ
СИЛУ!!!

ЧЕПУЧНИ ГУСАР СЕ
УПУТИО КА ОБАЈУ
А НЕ ЗНА КАКАВ ЋУ
МУ ДОЧЕК
ПРИРЕДИТИ!



КАКО МУСЛИШ
ДА СЕ ПОПНЕ-
МО УЗ ОВЕ
СТЕНЕ?

ТО ЈЕ ТАЈНА КОЈУ
САМО ЈА
ЗНАМ!



ПРЕ МНОГО
ГОДИНА ЈЕ -
ДАН ЧОВЕК
ЈЕ УСПЕО ДА
ПОБЕГНЕ ИЗ
ХАСАНОВЕ
ТАМНИЦЕ!
ПЕТ ГОДИНА
ЈЕ КОПАО
ТУНЕЛ!



СТАРИЦА С МОРА
ГА ЈЕ НАШЛА
НАСРЕД ПУЧИНЕ
ПОТПУНО УСЦР-
ПЉЕНОГ! НА СА-
МРТИ ЈЕ ОТКРИО
ТАЈНУ О
ТУНЕЛУ!



РЕКАО ЈЕ ДА ЈЕ
СИГУРАН ДА НИКО
НИКАДА НЕЋЕ ОТ-
КРИТИ ТАЈНУ ПРО-
ЛАЗ!

САДА ЋЕМО СЕ
УВЕРИТИ ДА ЈУ
ЈЕ ТО ТАЧНО!





УЗНЕНАДА ЈЕ
ЧЕПУЧНИ ГУСАР
ПРИМЕТУО!!!



ПАЗУ,
МЕК НЕК!
СТРАЖА!

ПРОПАЈУ
СМО!

У ТОМ ТРЕНУТКУ!!!

НАШАО САМ
ГА!
ТУНЕЛ!



САКРИЈМО СЕ СВИ УНУ-
ТРА ДОК НАС ЈОШ НИСУ
СПАЗИЛИ!



АЈУ ТЕК ШТО СУ ЗАКОРАЧУЈУ!!!



УЛАЗ У ТУНЕЛ
ПРЕТВОРЕН ЈЕ У
ЧЕЉУСТИ
НЕКЕ
УЖАСНЕ
ЖИВОТИЊЕ!



У ДОК СУ СВИ СКАМЕЊЕНИ ОД
УЖАСА!!!

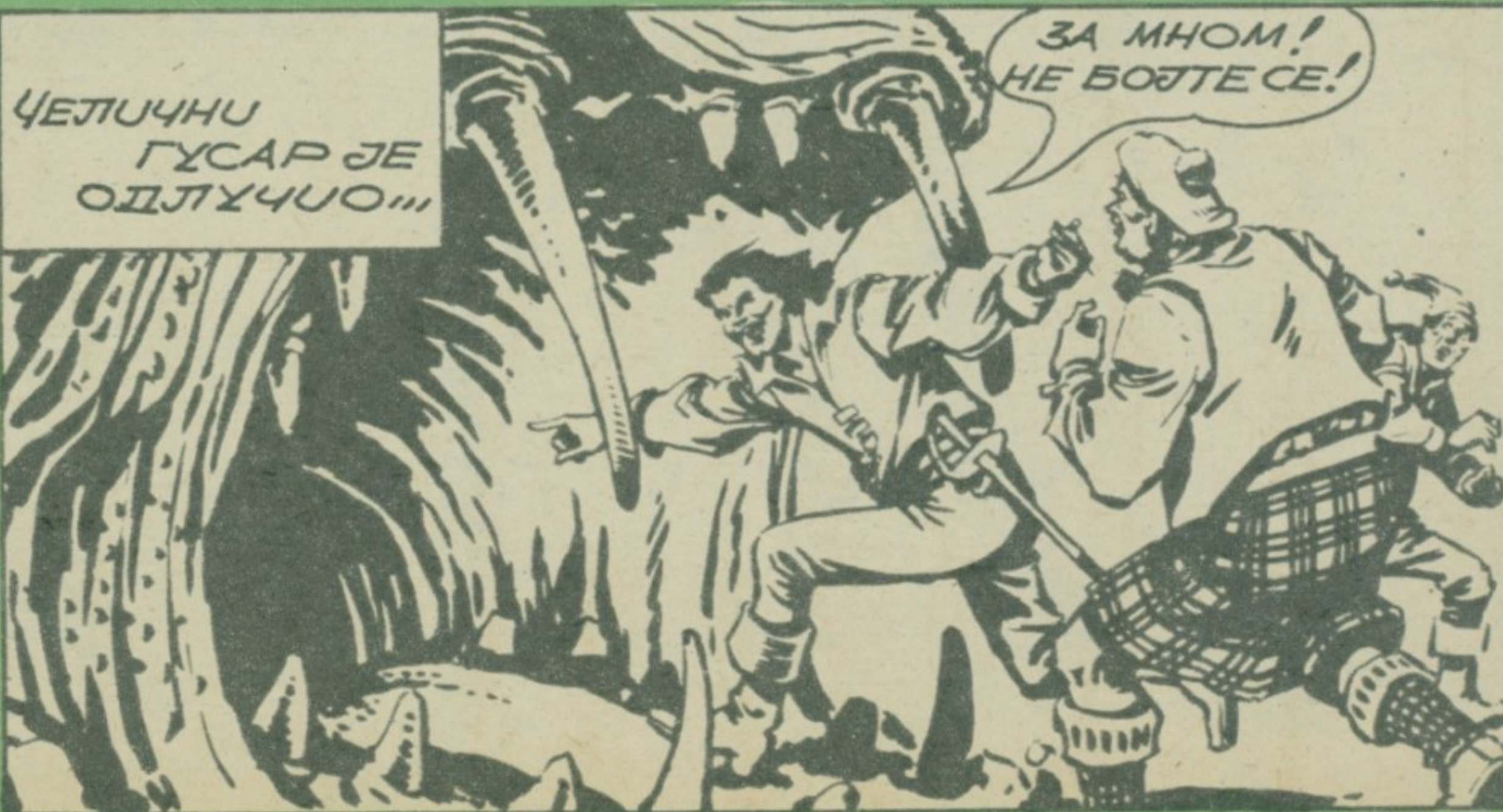


ПОГЛЕДАЈТЕ!
ТАМО СЕ НЕКО
КРИЈЕ УЗА
ЖБУЊА!

НЕМОГУЋЕ! ОВАКО НЕ-
ШТО НЕ ПОСТОЈИ!
ТО НАМ СЕ САМО
ПРИВУЂА!



ЧЕПУЧНИ
ГУСАР ЈЕ
ОДЛУЧУО!!!



ЗА МНОМ!
НЕ БОЈТЕ СЕ!

МЕК НЕК ЈЕ БЕЗ
ОКЛЕВАЊА КРЕНУО
ЗА ЊИМ!!!



„АЛИ ЈЕДАН МОРНАР СА
„ТУГРА“ ЈЕ У ПАНИЧНОМ
СТРАХУ ПОЧЕО ДА БЕЖИ И
СТРАЖАРИ СУ ПОБУДИЛИ
ЗА ЊИМ!!!



ПУТ КА УНУТРАШ-
ЊОСТИ ТВРЂАВЕ
БИО ЈЕ СЛОБОДАН
ЗА ЧЕЛИЧНОГ
ГУСАРА И
МЕК НЕКА!!!

ЈЕДНА ЧЕКАМ
ДА ВИДУМ
СВОЈУ МАМУ
И УСПРИЧАМ
ЈОЈ СВЕ
ОВО!



СТУГЛИ СМО,
МЕК НЕК!



ШТА ЋЕМО
САД?

ЗАЛУКАНА
ВРАТА!



НЕМОГУЋЕ!
МОРА ДА ПОСТОЈИ
НЕКУ ИЗЛАЗ!



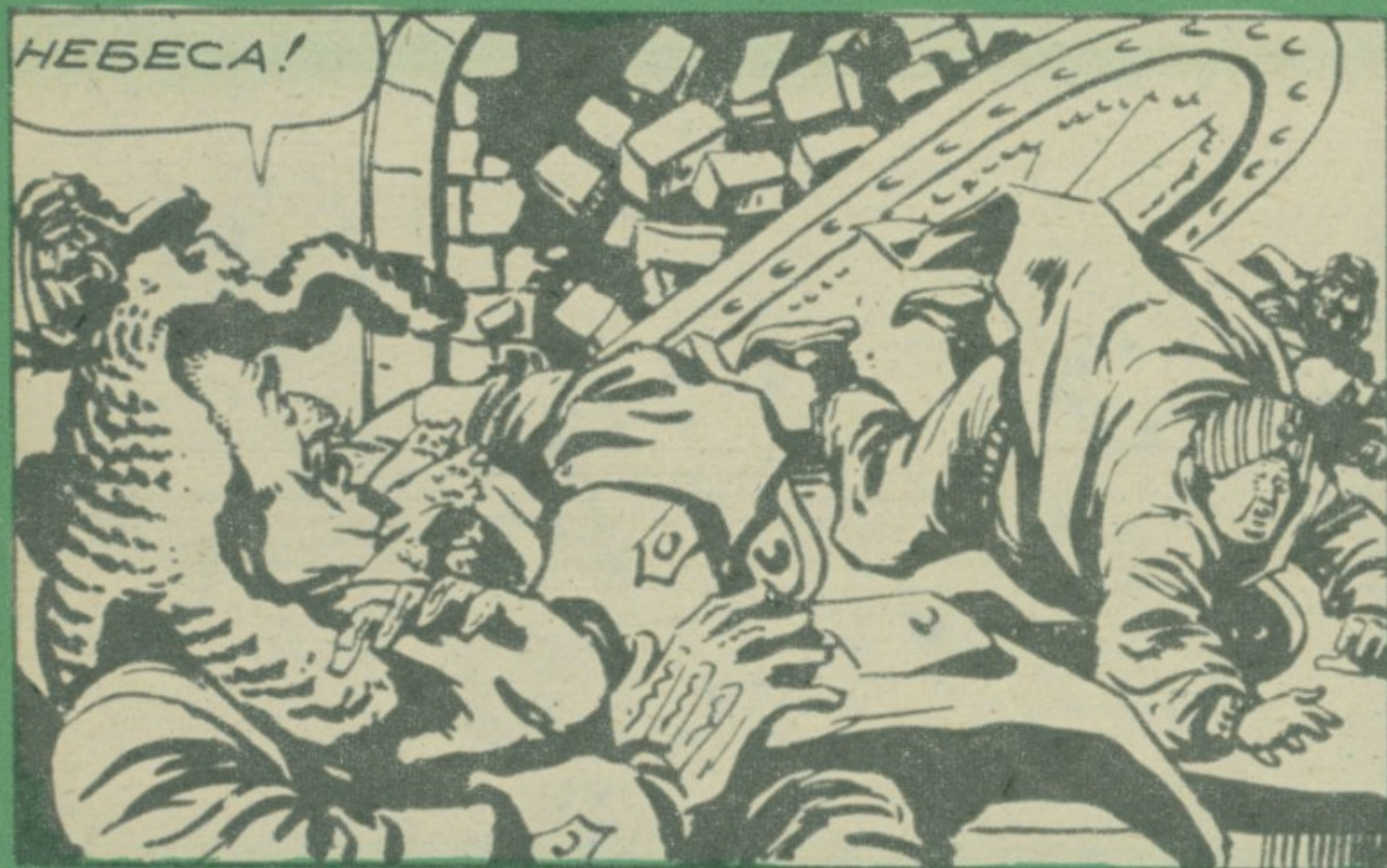
КАКО ВАМ СЕ ДО-
ПАДА ОВДЕ ЛОРДЕ
БЕНБЕРУ?



ДУБНО ЈЕ! САМО
БОЈИМ СЕ ДА
БИ ОНАЈ
ЧЕЛИЧНИ
ГУСАР МОГАО
ДА СЕ
ПОЈАВИ!

МНОГО ЈЕ ТАКВУХ
КОЈИ СУ ПОКУ-
ШАЛИ ДА ПРО-
ПРУ У МОЈУ ТВР-
ЂАВУ ПА СУ ЗАВ-
РШИЛИ У
ТАМНИЦИ
ЖУ,
ЖУ!



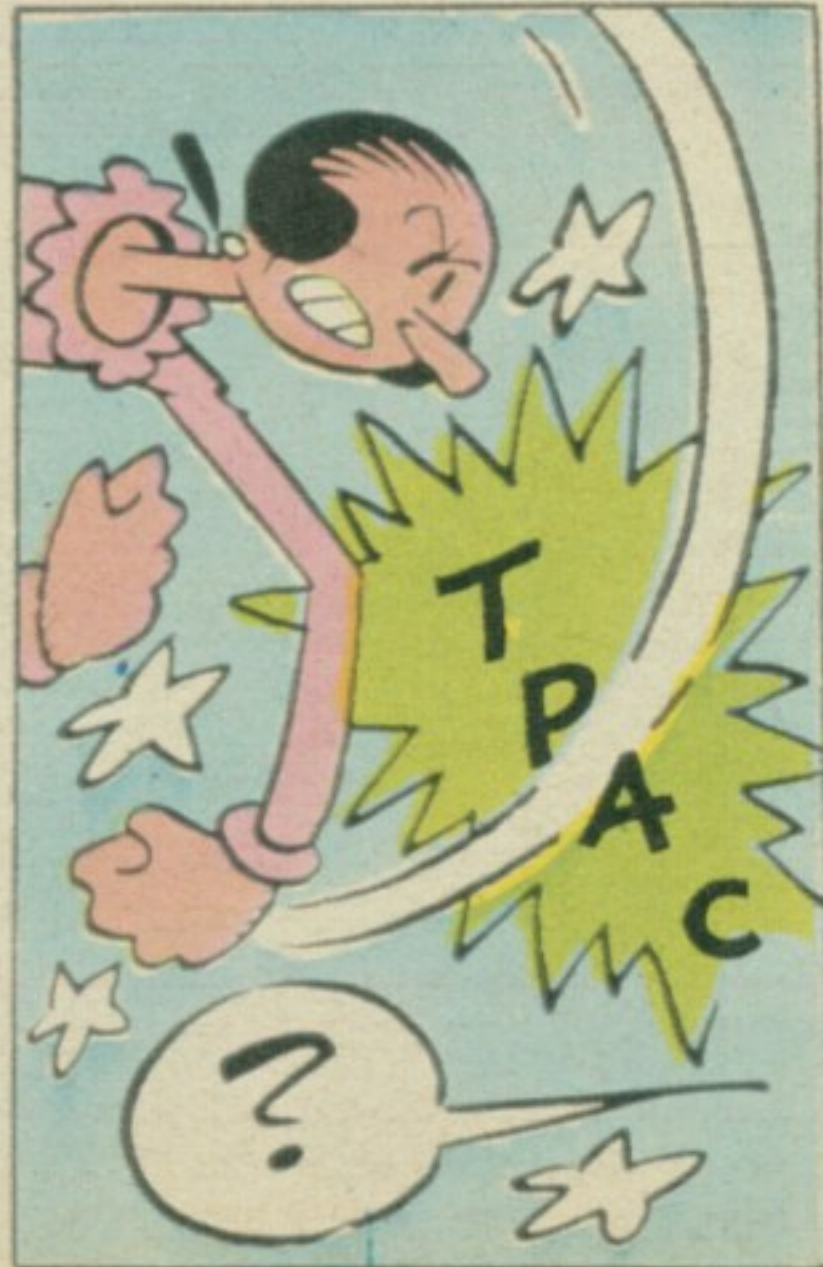
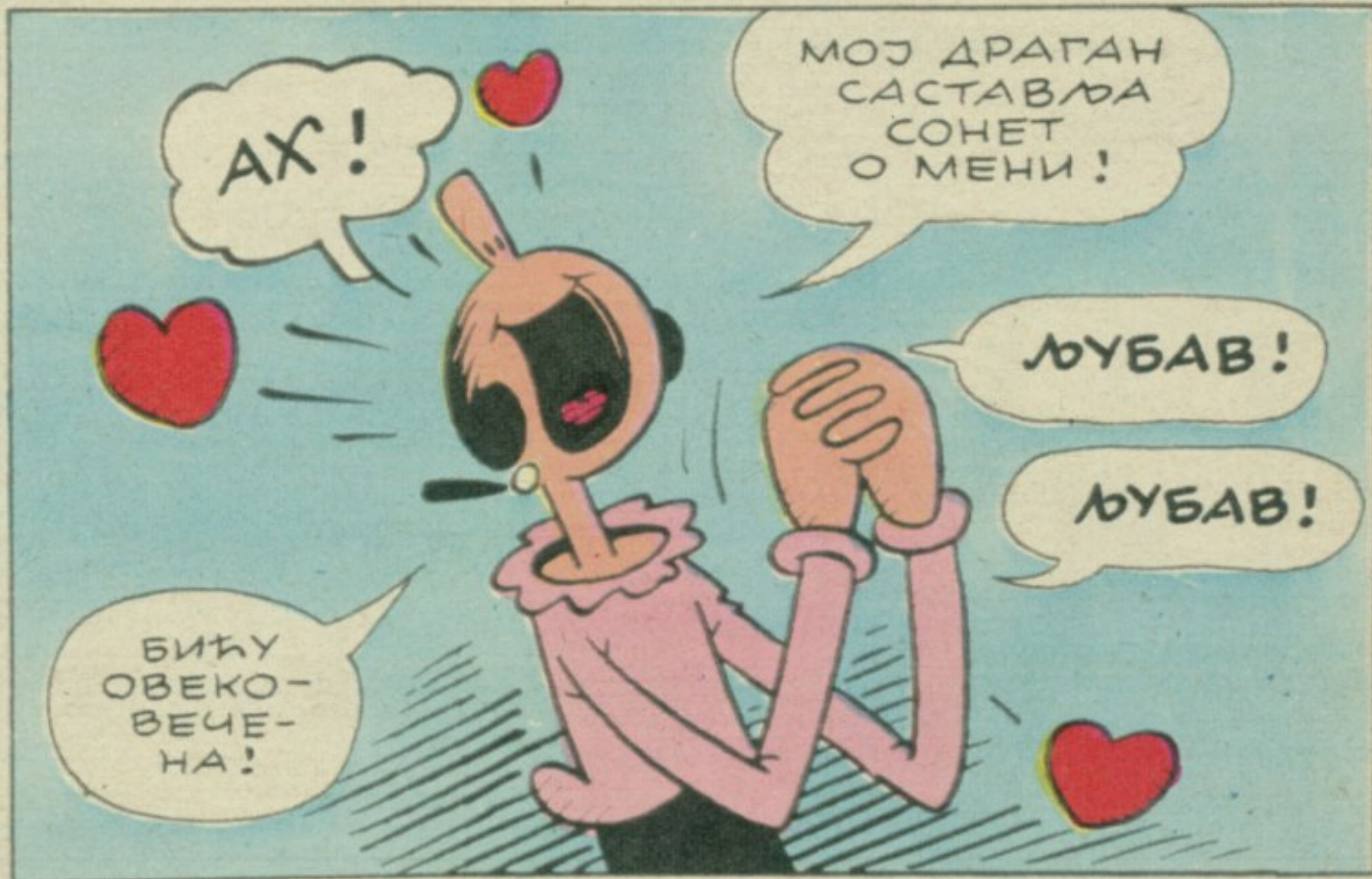






КРАЈ

У ИДУЋЕМ БРОЈУ КОМПЛЕТАН СТРИП: СОКОЛОВО ОКО

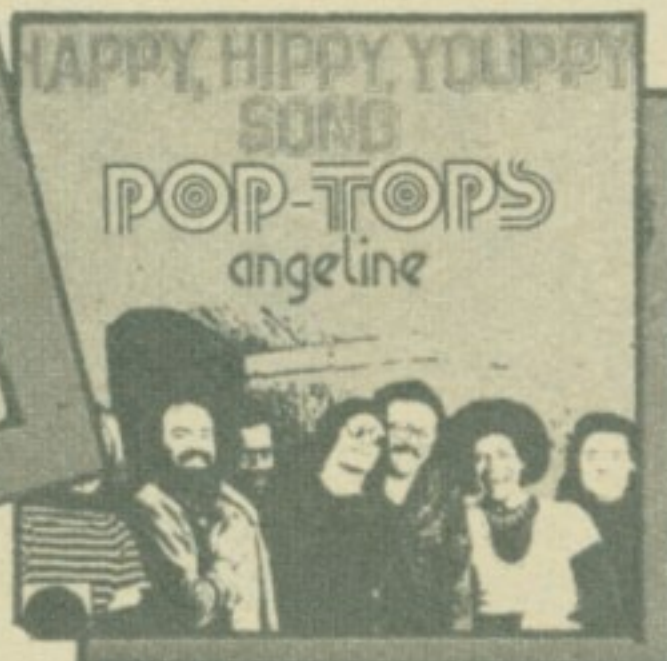


MILVA

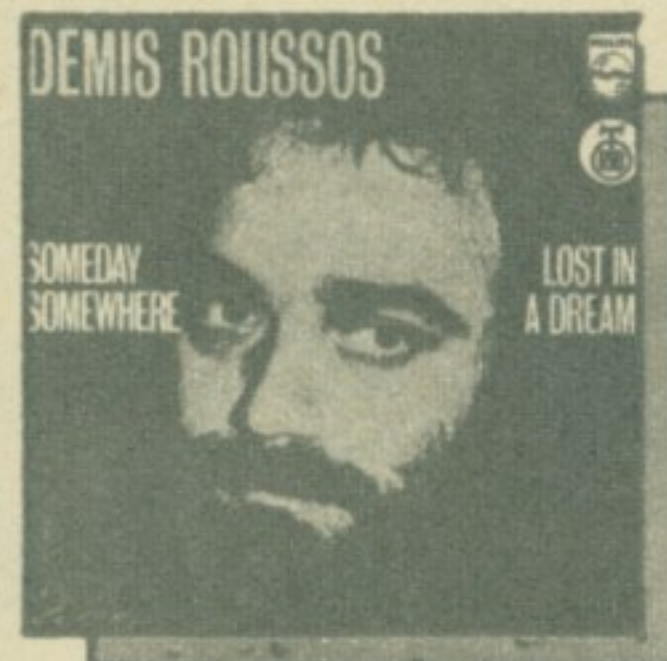


da troppo tempo

S 53684
MILVA:
»Da troppo tempo«



S 53697
POP-TOPS:
»Angeline«



S 53741
DEMIS ROUSSOS:
»Someday, Somewhere«

Изузетна прилика! „Поли-
тикин забавник“ је набавио
за своје читаоце велики
број лиценцих плоча по
веома ниским ценама. У не-
колико наредних бројева об-
јављиваћемо листу ових
плоча у специјалној МУ-
ЗИЧКОЈ ПОШНИЦИ под
називом

БАЗАР ПЛОЧА ЗА ВАШ ЏЕП

Немојте да пропустите
прилику јер само преко на-
шег листа можете тако јеф-
тино доћи до ових плоча.

На листама које вам „За-
бавник“ нуди налазе се
плоче са поп, забавном или
џез музиком.

Цена лонг-плеј плоче је
40 динара, а сингл 10 дина-
ра. Албум је 50 динара, а
са две плоче 80 динара.

Изаберите плоче, испиши-
те њихове бројеве и своје
податке на наруџбеницу и
пошаљите нам. Плоче ћете
платити поштару кад вам
их донесе.

ПАЖЊА: Ваша наруџбе-
ница не сме да буде мање
од 100 динара јер поштари-
ну не плаћате ви него ми.
Ако поручите 10 лонг-плеј
плоча, не заборавите да на
наруџбеницу упишете и број
за једанаесту коју ћете до-
бити бесплатно! То је наш
поклон!

Слово „С“ испред броја
плоче означава сингл, а
„ЛП“ лонг-плеј плочу.

**НЕ ПРОПУСТИТЕ ДА ПО-
НАЈНИЖОЈ ЦЕНИ НАБА-
ВИТЕ СТРАНЕ ХИТОВЕ!**

**ЈЕДАНАЕСТА ПЛОЧА —
БЕСПЛАТНА ПЛОЧА!**



S 53735
GLADYS KNIGHT
AND THE PIPS:
»Midnight Train To Georgia«



S 53687
DONNY OSMOND:
»The Twelfth Of Never«



S 53749
JACQUES BREL:
»Les bishes«



S 53750
CHARLES AZNAVOUR:
»Les 2 guitares«



S 53707
MIA MARTINI:
»Minueto«



S 53670
RADON YOUNG:
»It's Four In The Morning«



S 53771
BILL HALEY
AND THE COMETS:
»Shoke, Rattle and Roll«



S 53715
BARRY BLUE:
»Dancin'«



S 53743
PERET:
»Tocale les palmas«



S 53748
NICOLETTA:
»Papillon«



S 53784
THE DRIFTERS:
»I Am Feeling Sad«



S 53770
BACHMAN-TURNER-
OVERDRIVE:
»Tramp«

„ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“
11001 Београд, Македонска 29

ПОРУЏБЕНИЦА
ЗА ГОТОВО НЕОПОЗИВО ПОРУЧУЈЕМ ПЛОЧЕ ПОД БРОЈЕВИМА.

РЕЗЕРВНА ЛИСТА:

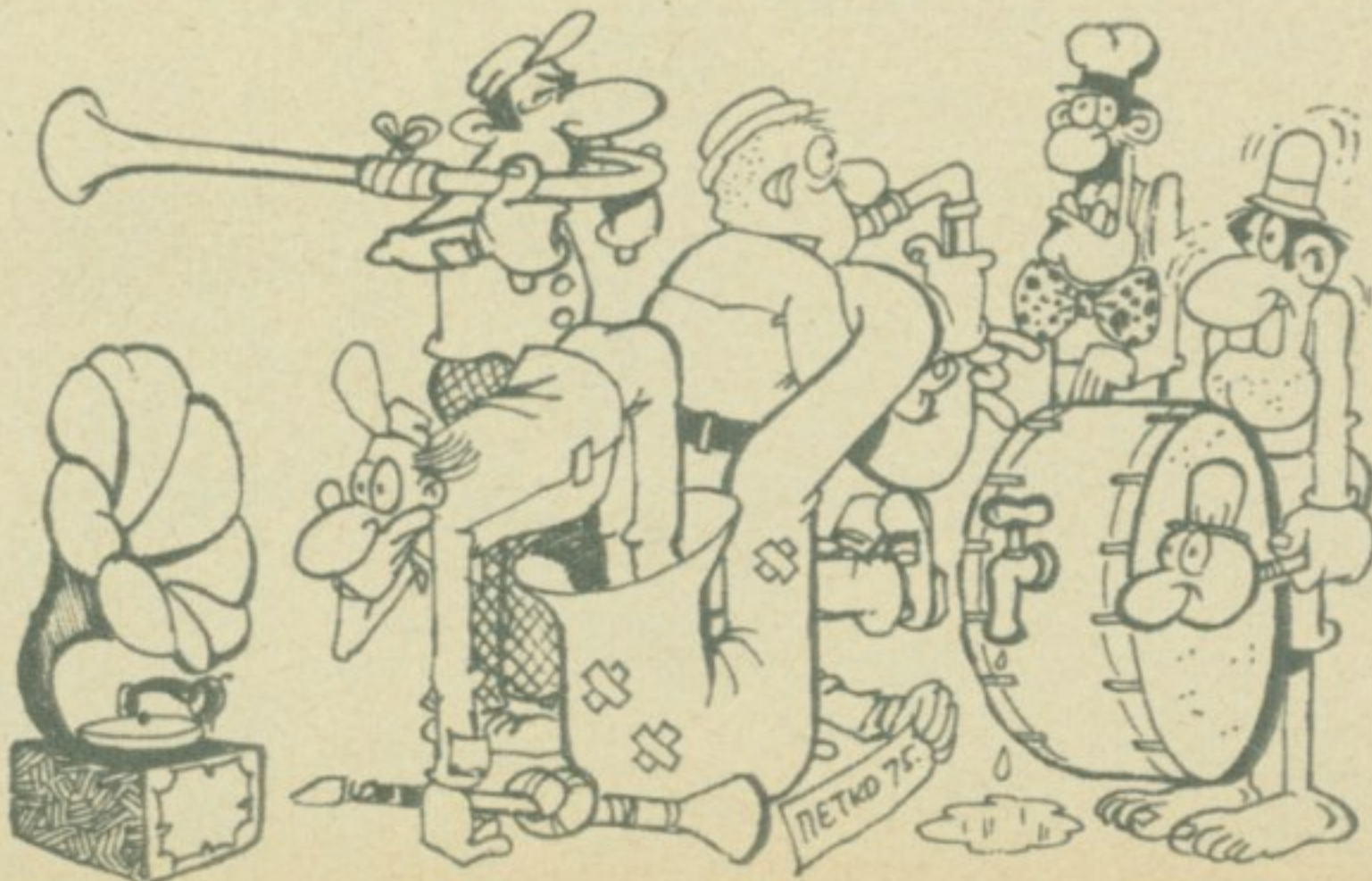
за укупну суму од _____ дин. коју ћу платити
поштару кад ми их донесе кући (поузећем).

(Име и презиме)

(Поштански број и место)

(Улица и број)

Датум _____ Потпис _____
Поруџбеницу попуњава лице које ће платити плочу.





INTERPRES

КОМПЛЕТ НАЈЛЕПШИХ СЛИКОВНИЦА:



- Са Хавајком Таритом путоваћете по далеким Хавајима;
- Са Ескимом Риком прошетаћете обалама Северног леденог океана;
- Са Холанђанком Фредериком браћете лале у њеној цветној домовини;
- Арапин Абдул води вас кроз пустиње Африке и Азије;
- Гордана, Миша и Вера покажеће вам како се играју учитељице и ђака да не би заборавили оно што су учили у школи;
- Снежана, Драгана и Мирјана научиће вас како да лечите своје болеснике — поломљене играчке.

Цена комплекта 72,00.— динара.



ЈЕДНОСТАВНО, ЛАКО, ЗАБАВНО...

Свако дете може да научи за врло кратко време основне елементе енглеског или немачког језика — само или уз помоћ оца или мајке. Није му потребна никаква посебна надареност или припрема да би могло да прати наше курсеве за учење језика. Илустрације и плоче забављају дете и побуђују интересовање за наредне лекције. Говор са плоче је праћен прикладним звучним и музичким ефектима, а то привлачи пажњу детета и одржава његову вољу за учење страног језика.

Училисте стране језике по нашим курсевима у шек-сиу, шону и, илустрацији!

Mc Allister James: Hello, children.

Течај енглеског језика са плочама, I део.

Формат: 24,5x23,5. Страна: 85

Повез: картониран. Цена: 200.—

Mc Allister James: Hello again!

Течај енглеског језика са плочама, II део.

Формат: 24,5x23,5. Страна: 85

Повез: картониран. Цена: 200.—

Löffler Hartwig: Guten Tag, liebe Kinder!

Течај немачког језика са плочама, I део.

Формат: 24,5x23,5. Страна: 85

Повез: картониран. Цена: 200

Vierstein Ottilica: Guten

Tag Jungen und Mädchen!

Течај немачког језика, II део.

Формат: 24,5x23,5. Страна: 85

Повез: картониран. Цена: 200.—

ДЕВОЈЧИЦЕ

Наше картониране лутке вам омогућују да приредите праву модну ревију! Уз лутке добијате и богату гардеробу за њих!

Упознајте радости кројења и облачења!

„КЛ-2“ — цена дин. 25.—

„КЛ-3“ — цена дин. 20.—

„КЛ-5“ — цена дин. 12.—

„КЛ-6“ — цена дин. 22.—



А сада — тишина!

Почиње велико такмичење.

То је прилика за вас, децо, да победите маму и тату у новој игри — географској слагалици. Јер, ви свакако боље познајете земљопис од њих, зар не?

Научите их да слажу ваше географске мапе — слагалице и тако ћете моћи лепо да се играте са њима.

Цена сваке мапе 15 динара.

Драга децо, Ако родитељи желе да вам доконе књије намењене вама, шреба да дојуне поручбеницу и дошате на нашу адресу.

НИУ „ИНТЕРПРЕС“ — ООУР Издавачка делатност, 11000 — Београд, Браће Крсмановића бр. 2, п. факс 945

ПОРУЏБЕНИЦА (ПЗ)

Овим неопозиво купујем (навести наслове):

(исписати читко)

по ценама наведеним у огласу „Забавника“;

— За готово уз 20% попушта на наведене цене у огласу, а уплату целе поруџбине исплатићу поштару приликом преузимања пакета.

— На отплату — без попушта, а уплату целе поруџбине ћу вршити сваког месеца у једнаким месечним ратама с тим да рата не може бити мања од 50.— динара месечно.

Књигу испоручити на адресу (попунити штампаним словима):

(Презиме и име)

(Место, адреса и број поште)

(Назив радне организације — ако је купац запослен)

У случају спора признајем надлежност суда у седишту „Интерпреса“.

Својеручни потпис купца

(Печат и потпис — овера запослења)

Пензионери прилажу само претпоследњи чек од пензије

Лична к. бр.

СУП

СНАЈПЕРИСТ НА КРОВУ



Не кривим те што ниси озбиљно схватио моје упозорење. Али имам начина да те одмах убедим. Спусти слушалицу крај телефона и удаљи се од стола...

Ја сам „Озис“ својим трудом зарадио!

Онда се окренуо и скоро трчећи вратио се у собу.

Очи највишег широм су се отвориле: није могао да поверује у оно што је чуо. Досад је ретко наилазио на одбијање. Човек који не би прихватио предлог банде нигде би потписао своју смртну пресуду. Била је јавна тајна да Десантос уцењује власнике локала, приватних агенција, присиљавајући их да му дају огроман део прихода.

Високи човек се насмешио. Вероватно је замислио начин којим ће малом Либанцу „објаснити“ како је ипак боље да прихвати Десантосов предлог. Окренуо се осталој тројци и гласно рекао:

— Хајде да покажемо Хамадију шта би могло да му се деси када не би имао пријатеља као што је наш газда.

БЕЗБОЛ ЧАШАМА

Испод капута је извукао велику батину, у ствари штап за безбол. И остали су исто учинили. Пришли су бару и почели да вежбају ударце, као да се налазе на спортском терену. Само су лопте заменили чашама и пуним флашама пића.

Крупни младић подигао је батину и пошао према Хамадију који је истрчао из собе када је зачуо буку. И

док је пролазио поред мене, нисам могао да одолим... Свој снагом ударио сам га у плексус. На тај знак, моји пријатељи Бен Валас, Алекс Крајг, Ригеј Фловер и Џим Карпентер, кренули су према осталој тројци.

Батина највишег бандита пала је на под. Он се повратио од ударца, убрзано дишући а затим се сагао да дохвати своје оружје. Предухитрио сам га снажним ударцем у врх браде. Изгубио је равнотежу и затетурао се а Алекс га је зграбио за косу и бацио на под.

Окренуо сам се и погледао по локалу. Бен и Реј су стајали за шанксом као да се ништа није догодило. Испред њих лежала су двојица бандита које су са неколико удараца послали у

„царство снова“. Посматрали су како се Џим Карпентер обрачунавао с последњим криминалцем.

Пришао сам једном од њих. Масирао сам га по лицу све док није почео да тресе главом, покушавајући да се присети шта се догодило. Сместио сам га на столицу, унео му се у лице и рекао:

— Наш клијент Хамади је размишљао о вашој примамљивој понуди. Одлучио је да ипак не прихвати Десантоса за партнера у послу. Не жели да има било какве везе ни са Десантосом ни са његовим људима. Ако Десантос још нешто покуша — доћи ћемо по њега! Ни читава војска мангупа као што си ти неће моћи да му помогне. Да ли си добро разумео?

Човек је климнуо главом. Неколико минута касније он и његови пријатељи отетурали су се из бара.

УПЛАШЕНИ ВЛАСНИК

Сутрадан по подне Хамади се јавио. Десантос му је поручио да је спреман све да му опрости ако у року од 48 часова прихвати његов предлог. У случају да буде тврдоглав, власник „Озиса“ неће преживети следећу недељу.

Било је крајње време да објаснимо Десантосу да се не шалимо.

Сазнали смо да се његов стан налази на 26-ом спрату једне зграде а око две стотине метара од ње уздицао се облакодер од педесет спратова. Попели смо се на његов кров, Бел Валас је извадио из кутије специјалну снајперску пушку и брзо је монтирао. Затим је поставио пушку на ограду и окренуо окулар према Десантосовим прозорима. Погледао сам кроз дурбин: изгледало је да се налазим на десет корака од стола у његовој соби, на којем сам јасно видео све предмете.

Спустио сам се у приземље облакодера и из телефонске говорнице позвао Десантоса.

Одмах се јавио. Трудио сам се да ми глас звучи смирено.

— Слушај пажљиво, Десантосе — говорио сам полако и јасно. — Зовем се Френк Панај и један сам од оних који су испребијали твоје момке и упропастили њихову забаву у „Озису“. Не кривим те што то ниси озбиљно схватио. Али знам начин на који могу да те убедим. Спусти слушалицу на сто и повуци се два корака удесно.

Зачуо сам тешко дисање и звук слушалице која је дирнула сто. А затим прасак... кад ју је метак разнео у парчиће.

ГАНГСТЕРИ ЧЕКАЈУ ОДГОВОР

Највиши од тих раскалашних момака прстом је позвао бармена. Посматрао сам његове шаке, биле су крупне и снажне.

— Реци газди да га чекају Десантосови људи. Желимо да нам донесе потписан уговор.

Усплахирили младић је брзим корацима отишао до Хамадијеве собе. Неколико секунди касније овај се појавио на вратима. Изгледао је уплашено. Али чим је ухватио наш поглед, схватио је да га нисмо напустили. Храбро се упутио према столу за којим су седели мафијаши. И пре него што су ови успели било шта да кажу, повикао је пискавим гласом:

— Реците Десантосу да сам променио одлуку. Не дам вам локал! Никад он неће постати мој партнер.



Кроз слушалицу сам зачуо тешко дисање а затим прасак...

ОВУ

Више се нисмо срели са Десантосом. А Хамади је наставио нормално да обавља посао.

СТРАХ ЈЕ ЊИХОВО ОРУЖЈЕ

Док смо били у војсци, нас петорица смо постали најбољи пријатељи. А када смо се вратили са одслужења рока, разишли смо се на све стране, дописујући се повремено. Ја сам отишао у државу Ајова, где сам имао фарму. Пошто се нисам добро слагао са братом, ускоро сам продао свој део земље.

Једне вечери дошао сам у „Озис“ и тамо спазио неколико људи намрштених лица, који су седели за столом у дну сале. Није ми дуго требало да схватим како испод капута имају читав арсенал оружја. По уплашеном власниковом лицу, разумео сам да гангстери желе овај локал да ставе под своју „заштиту“.

Њихово главно оружје био је страх. Грађани су им препуштали уносне послове или плаћали високе суме за „заштиту“ само да би наставили мирно да живе. Просто су вапили за заштитом, а полиција није могла да је пружи.

Тада ми је синила идеја. Решио сам да оснујем детективску агенцију, која би добро знала све окрутне методе гангстера и умела да им се супростави.

Телефонирао сам својим пријатељима из војске и рекао им да што житније допутују у Лас Вегас.

— А како пословне људе да упознамо са нашим услугама? — било је прво питање које су ми поставили када су стигли.

То сам преузео на себе. Исте вечери позвао сам власника „Озиса“, обећао му заштиту, а за услугу тражио 15.000 долара, по 3.000 за сваког члана моје агенције. Одмах је прихватио. Према нашем савету, потражио је Десантоса и рекао му да пошаље своје људе по уговор, у коме пристаје на дељење пазара. Оно што се касније десило, прибавило је велики углед нашој агенцији.

★★★

Био је то наш први посао. После тога, постали смо познати широм САД и сви су нас просто затрпавали сличним понудама. У земљи где полиција не може да обузда растући криминал, где грађани streпе за свој живот на улицама велеграра, где корупција вежује правди очи — наша детективска агенција постала је неопходна.

Б. Ј.

Радост на Дедињу

ЗАБАВНИК
У
ПОСЕТИ...



Д о јуче они су трчали, играли пиљке и „каубоја и индијанаца“, маштали да постану авијатичари или глумци. Да буду бољи од Ајнштајна или Брумела, да постану велики... Али тешка болест прекинула је њихове састанке по угловима улица, пробе у хоровима и одласке на журе где „трешти музика до даске“.

На Бањици, у Центру за рехабилитацију „Др Мирослав Зотовић“ месецима

и годинама бораве, лече се и уче школу деца коју је болест одвојила од родитеља и другова. Уместо познаника из суседства, ту су се нашли малишани из свих крајева: Искрија Черинеј из једног селца крај Приштине, Јованка Мијајловић из Свилајнца, Момчило Лазић из Кумодража, Сафет Хот из Тутина, Жарко Бајчић из Иванграда, Енес Карић из Зрењанина, Гордана Џунић из Бечмена... па за-

једно прелиставају атласе, сричу слсва азбуке и уче имена највиших планинских врхсва. А бели мантили негсвателица, медицинских сестара и лекара не плаше их нимало. Знају сви да ће им „тете и чике“ помоћи и учинити им дане ведријим и срећнијим.

Чланови редакције „Политикиног забавника“ посетили су их и донели на поклон мајице са Микијеvim ликом, много књига,

комплете „Забавника“ и лепе играчке. Девојчице и дечаци веселили су се даровима, као и особље које им поред неге несеквично пружа сву љубав и пажњу.

А заузврат, својим гостима покслснили су лепе слике, везене на саргији разнобојном вуницом и лепљене шареним крпицама. На њима су насмејана деца, поља у цвећу, таласава мора...



Don
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН





ОЧИМА ПЛАЋЕНА УСЛУГА

У јесен 1891. године на железничкој станици у Ричмонду, у Индијани, Оливер Кертис Пери увукао се испод поштанског вагона воза и сместио се у простор између пода и осовине точкова. Када се воз удаљио од града, носећи великом брзином и Перија стешњеног и изложеног опасности да падне под точкове, пљачкаш је започео своју необичну акцију.

Користећи се унапред посебно припремљеним алатом, успео је да начини рупу на поду вагона и да се увуче у њега. Додуше, то је могло да га стаје живота јер се неколико пута оклизнуо и изгубио ослонац, али су увек у последњем часу његове снажне руке успева- ле да шчепају неку од по- луга заковану за под ваго- на.

Ни у вагону није све и- шло глатко јер се нападач нашао испод читаве гомиле пакета и других поштилки. Ипак, одатле се неважно извукао и са упереним ре- волвером, попут духа, ство- рио пред збуњеним чува- ром. Узео је поштанску вре- ћу са неколико хиљада до- лара, искочио из воза пред градом Дејтоном и изгубио се у ноћи!

ПИНКЕРТОН ЈЕ ЗАПАЊЕН

Током следеће две годи- не Пери је извршио још две пљачке воза. Пошто за вре- ме напада није крио лице, службеници железничких компанија лако су га описи- вали властима. Перијева пљачкашка „слава“ брзо је почела да се шири. Томе је нарочито допринела штампа свакодневно пунаћи ступце описима његових а- вантура.

Пери је нападао возове кад то нико није очекивао. Осим тога, чинио је то на гостово невероватне начине.

Уз помоћ новинара и Пин- кертонове детективске аген- ције у Вајомингу су прона-ђени људи с којима је Пери својевремено радио као ка-убој и који су дали ближе податке о њему. Трагањем се дошло до краја у којем се Пери родио. Нађена је и његова слика и одмах објав-љена у новинама. Читаоци су почели да се јављају. Јед- ни су га препознали као О-ливера Кертиса Перија, дру- ги као Џемса Кертиса Пери-ја или као Керта Перија, а- јавили су се и они којима

се Пери представио као О-ливер Мур. Сви до једнога, међутим, тврдили су да ни-кад није деловао као раз-бојник.

Потернице за већ чувен-им пљачкашем воза уско-ро су биле излепљене по свим насељима у држави Њујорк. Награда за његово хватање износила је у по-четку 1000, а затим се по-пела на 2250 долара!

И док су га тражили на све стране, Пери је 1893. го-дине извршио још један на-пад на воз. Учинио је то на начин којим је и сам Пин-кертон био запањен. Можда свему и не би био дат то-лики значај да Пери није изабрао за напад време ка-да је беснела олуја праћена градом. Иако је био дан, због црних натуштених о-блака чинило се као да је ноћ.

КАО АКРОБАТА

Време је беснело, али се воз, који је нешто раније кренуо из Њујорка, није заустављао. Напротив, ма-шинско је повећао брзину настојећи да се што пре из-вуче из олује. Изненада, на крову поштанског вагона појавио се Оливер Пери. По-вијао се под налетом ветра и заклањао лице рукама же-лећи да се заштити од ки-ше и крупних зрна града. Када је стигао изнад прозо-ра вагона, испод кабанице је извукао конопац са ку-ком. Углавио је куку у у-дубљење на ивици крова, а онда почео да се спушта



Оливер Кертис Пери

низ конопац. Чим му се те-ло нашло у висини прозора, ногама је разбио стакло и вештином акробате искочио у вагон.

Чувар није могао да ве-рује својим очима. Прибрао се тек после неколико се-кунди и наспрмо на Перија. Пљачкаш је био збуњен храброшћу железничког службеника и није на вре-ме извукао револвер. Ипак, Пери је био јачи: дршком свог оружја онесвестио је пратиоца вагона и почео да отвара касу у којој је било сто хиљада долара. На не-срећу, није приметио да је приликом гушања са же-лезничким службеником о-вај повукао конопац аларм-ног уређаја.

Док се Пери бавио отвара-њем касе, на вратима по-штанског вагона појавио се кондуктер који је чуо упо-зорење и дошао да види шта се дешава. Угледавши пљачкаша како клечи и по-кушава да се дочепа новца,

**НЕУСТРАШИВИ
РАЗБОЈНИК
НАПАДАО ЈЕ
ВОЗОВЕ КАД
НИКО
НИЈЕ ОЧЕКИВАО.
НИ ОЛУЈА ПРА-
ЋЕНА ГРАДОМ,
НИ ПОТЕРЕ
НИСУ МОГЛЕ ДА
ГА ЗАУСТАВЕ.**

дао се у бекство... За њим је потрчао и Пери, али само до првог вагона са путни-цима. Искористивши забу-ну која је настала, сео је до једне средовечне жене пра-већи се као да је путник.

ПУЦЊАВА СА ЛОКОМОТИВЕ

Воз се зауставио у месту Лајонз. Месни шериф се бр-зо обрео на железничкој ста-ници. Уз присуство окупље-них путника, узбуђени кон-дуктер му је објаснио шта се догодило. Кад се окренуо с намером да покаже руком о ком крову вагона се ради, међу окупљеним је спазео Перија.

— Он је тај! Држте га, људи! — повикао је из свег гласа.

Пери се дао у бекство. Док је трчао поглед му је пао на две локомотиве. Ста-јале су на одвојеним коло-

сецима чекајући да се при-каче теретни вагони у које су управо утоваривали неке сандуке. Ускочио је у нај-ближу локомотиву и покре-нуо је. Шериф и неколико наоружаних људи су се по-пели на други. Док су они маневрисањем довели своју локомотиву на колосек на коме је била Перијева, овај се већ прилично удаљио. А-ли, Пери није био добар „машиновођа“ и гониоци су брзо успели да га стигну. Из локомотива су почели да од-јекују револверски пуцњи.

Пери је схватио да ће се тешко извући. Зауставио је локомотиву искочио из ње и дограбио се оближње шу-ме. Ту је наишао на неког јахача одузео му коња и на-ставио да бежи. Уз пут је од власника фарме узимао одморне коње. Када је из-гледало да се извукао, на-ишао је на мочвару. Није могао да је заобиђе јер му је коњ посустао. Пери је сја-хао и загазио у прљаву вс-ду. После вишечасовног на-порног пробијања кроз ше-вар изашао је из мочваре потпуно исцрпљен. Пао је на тле неспособан да се по-крене. Ту га је затекла по-тера. Пери се предао без от-пора.

Неколико дана касније О-ливер Кертис Пери осуђен је на 49 година робије!

СУРОВА КАЗНА

Железничке компаније су најзад одахнуле. Али само закратко: помоћу тестерице Пери је пресекао решетке на прозору ћелије и спусти-вши се ноћу низ олук затвор-ске зграде, нестас у мраку. Кренуо је пут Њујорка.

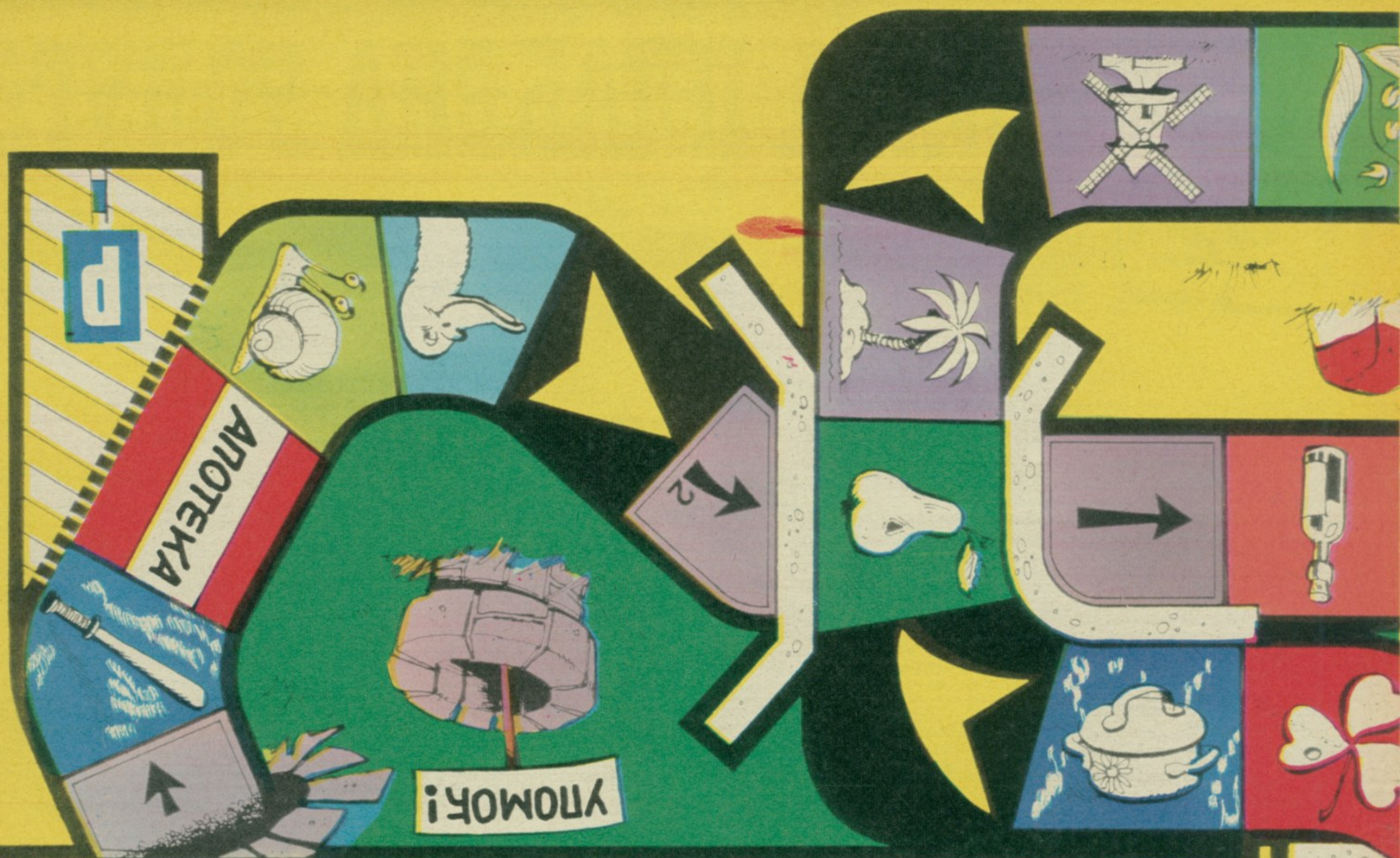
Из Њујорка са трајектом пребацио у Њу Џерси. Био је без новца, изнурен и у-ритама. На ивици града, шћућурен крај слабе вагри-це, ухапсио га је неки по-лицајац под оптужбом да је скитница. Зачудо, бивши пљачкаш није пружио ни-какав отпор. Прави разлог никада није утврђен.

Бегунац је враћен у зат-вор. Истрага је утврдила да му је тестерицу у пакету до-турила нека девојка. Иако она због тога није ухапше-на, многи становници града су је презирали. Верујући да је кривац за њену тешку судбину Пери је себе сурово казнио: неким металним предметом ископао је соп-ствене очи!

Оливер Кертис Пери је по-ново у затвору читавих 25 година. У њему је и умро једног прохладног септем-барског дана 1930. године. Сахрањен је на затворском гробљу у присуству неко-лико чувара.



Пери је био јачи и спретнији: онесве-стио је пратиоца ва-гона једним ударцем



ГУШЧИЈА ИГРА

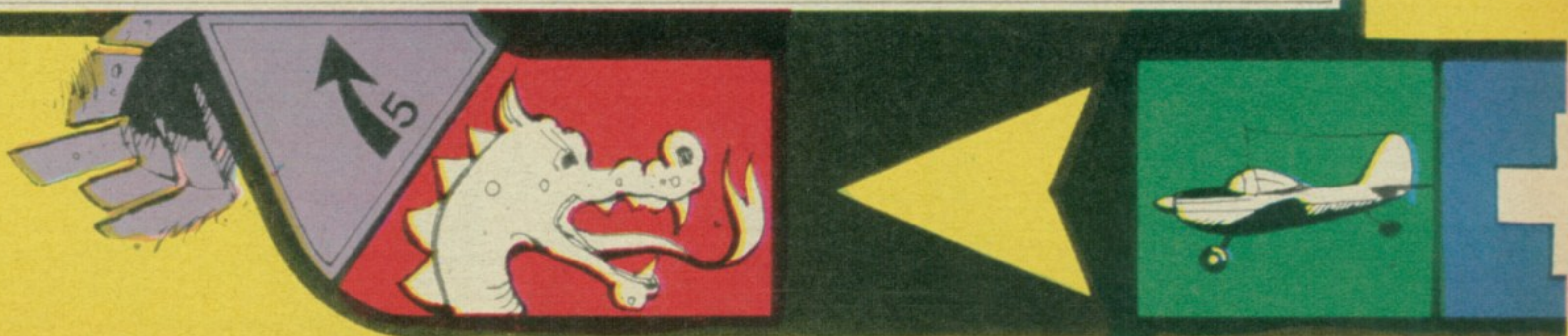
Ускоро ће јесен а са њом и дуги кишни дани. Предлажемо вам да за ту прилику искористите ову нашу игру, познату као „Гушчија игра“. Поред табле са пољима коју ћете изрезати из Забавника и залепити на чвршћи картон потребни су вам жетони — разнобојна дугмад или већ како се договорите — и коцкица као за „Не љути се, човече!“ Број играча није ограничен мада је боље када их има мање.

Жетон ставите на поље на којем пише СТАРТ и баците коцкицу. Померате жетон за онолико поља колико покаже коцкица коју сте бацили, и запамтите једно: крећете се увек у правцу који показују црне стрелице.

Тунели су означени сивом бојом. Бројка на улазу у тунел значи да

треба да добијете тај број да бисте кроз њега прошли. Пажња: забрањено је заустављање. Уколико не добијете довољан број поена за пролаз остајете где сте и чекате ново бацање. Играч који стигне на поље са гуском напредује до следећег гушчијег поља. Код сваког поља обележеног црвеном бојом застаните да бисте поново прочитали правило игре, јер свако од ових поља се по нечем разликује. Ако су у њему коцкице играч се помера за онолико поља колико има коцкица: два или три. Ако сте стигли до поља на којем пише ХОТЕЛ значи да сте се у њему зауставили и прејели гушчетине па треба да се вратите на поље на којем пише АПОТЕКА у којој ћете купити лек: два пута не бацате

коцкицу чекајући да вам буде боље. Два пута чекате и кад стигнете на поље са АЖДАЈОМ. Поље са детелином са три листа не доноси ништа, потражите друго са детелином са четири листа бацајући коцкицу три пута узастопце. Код бунара у који сте упали прслуштате једно бацање да бисте из бунара изишли. У лавиринту чекајте да неко други не упадне у њега и вас истисне. Играч који стигне на поље са чекићем прелази на поље са српом, а онај који стигне на поље са српом, враћа се на поље са чекићем. Жуте стрелице означавају једно поље. Свим осталим пољима можете дати значење које ви желите. Победник је онај играч који први стигне на поље с којег је кренуо.





Уз песму и на трасу

АКЦИЈА

То је онај замишљени свет, колико твој толико и мој, у оној мери твој колико и мој — остало је записано у заборављеном бригадирском дневнику, на страници једног времена у књизи живота. Колико им истине у тој недореченој, свим акцијама толико јасној дефиницији добровољног омладинског рада. Можда је баш то оно, немерљиво, а тако присутно у нашој младости, оно што ју је побудило да и ово лето проведе заједно, на градилиштима, уз кубике и проценте логорску ватру и песму, збримљени и здружени. А када лето прође, када се преко 15000 младића и девојака, колико их је ове године боравило на радним акцијама, врате својим домовима на радна места и у школе када почну свакодневне бриге и проблеми, увек ће се наћи времена за другове са трасе, који су се разишли на све стране. И мада су далеко, део њих увек остаје тамо, негде у некој Ломници, Нишу, Тјентишту, Козари, Загребу, Шапцу, Палићу, Сиску, Козјанском, Фрушкој гори, Копоником... У души остаје носталгија, а жеља да се поново сретнеш са старим другарима увек тиња. Једног дана када дођу да обиђу места некадашњих акција тада ће тамо бити леп пут, велика брана или раскрсена шума. Остаће као споменик који ће с поносом показати деци, пријатељима и друговима обнављајући успомене из тих месец дана проведених у насељу и на траси. У ушима ће одзвањати песма, сваком бригадиру добро знана и вечна. Уз њу су се заборавили први жуљеви, буђења са сунцем, борбе са кубикцима.



ПЕСМА НЕДЕЉЕ

ПЕСМА РАДУ

Другарска се песма ори,
песма која слави рад,
гласно громко нек' нам збори —
да нам живи, живи рад.

Подигнимо увис чела,
ми јунаци рада свог,
с нама сад је земља цела —
да нам живи, живи рад.

У дивљака лук и стрела,
железница, село и град,
то су наших руку дела —
да нам живи, живи рад.

Од Триглава до Охрида,
слободе нам сунце сја,
таква нам је земља цела —
да нам живи, живи рад.



Радну акцију посетила је и делегација из Етиопије

БРИГАДИРИ, З-Д-Р-А-В-О!

Осма смотра културног стваралаштва и спортских достигнућа Омладинских радних акција Југославије одржана је ове године у Великој Ломници 26. и 27. јула. Преко 560 младића и девојака, представника 10 омладинских радних акција из целе наше земље, окупило се у овом малом месту у насељу „Х Конгрес“ радне акције „Морава 75“. Ведро бригадирско расположење није могла да помути ни киша која је падала за време смотре. По завршетку такмичења све бригаде су добиле плакете у знак сећања на дане проведене у Великој Ломници и нова пријатељства склопљена на Морави. Наша данашња ХИТ СТРАНА биће посвећена учесницима ове смотре, свим младима који су део свог летњег распуста провели на радним акцијама уз песму и рад.



Дежурни командант предаје рапорт

ЋАСКАЊЕ УЗ ЛОГОРСКУ ВАТРУ

Логорске ватре, запаљене већ у предвечерја, остају заувек у срцима и никада не угасну, баш као и пријатељства или љубави, настали крај ње.

Љилана из Ваљева:

То је пре свега пријатељство. Можда и љубав. Упознала сам се са једним Драганом из Добоја и надам се да ћемо се кроз писма договорити да се и следеће године опет нађемо на некој акцији. Било где. Сада ми је сасвим свеједно.



За време предаха

Драгана из Ниша:

Ништа овде није тешко. На траси носим вођу али често у руке узимам и лопату. Дивно је радити. Пресрећна сам због свега овога.

Предраг из Београда:

Код куће једва устанем у 7.30 како бих на време стигао у школу. Овде на „Морави“ устајемо у 4.30. То није уопште заморно. Оваквим пријатељствима само сам могао да сањам. Никада нисам имао боље другове.

Дамир из Загреба:

Због радне акције нисам отишао на море али ми нимало није жао. Овде је у правом смислу речи мала Југославија. Дошли смо из свих крајева наше земље а осећамо се тако блиски и срећни.

Аленка из Цеља:

У незаборавној успомени ће ми остати вечери поред логорске ватре. Стално певамо, што ме одушевљава. Склопила сам много нових познанстава. Мислим да ће ми бити веома тешко када дође дан растанка, јер на овакве другове нигде до сада нисам наишла.

Реџеп из Косовске Митровице:

У почетку сам се двоумио да ли да дођем на радну акцију. Сада сам сигуран да ћу се пријавити и следеће године. Већ сам се договорио са неким пријатељима из Загреба да се видимо и догодине на „Сави“ у другој смени. Незаборавно је радити и дружити се са младима целе наше земље.

БРИГАДИРСКЕ ШАЛЕ

Уз песму, забаву и шалу живот у насељу и на траси још брже пролази. Зато није ни чудо што сами бригадири врло радо збијају шале. Нико се не љути јер све што је речено казано је пријатељски, другарски.

У овом броју сакупили смо само неке од шала, оне које смо чули од самих бригадира и оне које смо имали прилику да прочитамо на зидним новинама које издаје свака бригада.

Код нас се пре може добити вода у колону него на траси...

Један бригадир је тешко повређен. На њега је пала сенка лопате. Буца је прекршио обећање да на акцији неће водити слатки живот. За ручак су делили колаче.

Од када сам чуо да се насељска разгласна станица зове „Радио-Морава“, своје огледало зовем ТВ-колон специјал.

Испрљале су ми се чарапе, мајица и бригадирка. Крајње је време да се заљубим.

Командир је ангажовао два бригадира да му носе кревет на трасу. Каже да је неугодно спавати на лопати.

Дежурства у насељу се веома реалносно извршавају. У томе предњаче дежурни чланови Штаба Акције, који увек дежурају под јорган-планином.

Командант позива бригадиру на рапорт. „Где си била синоћ?“ „Дажу, мајке ми!“, одговара бригадирка.

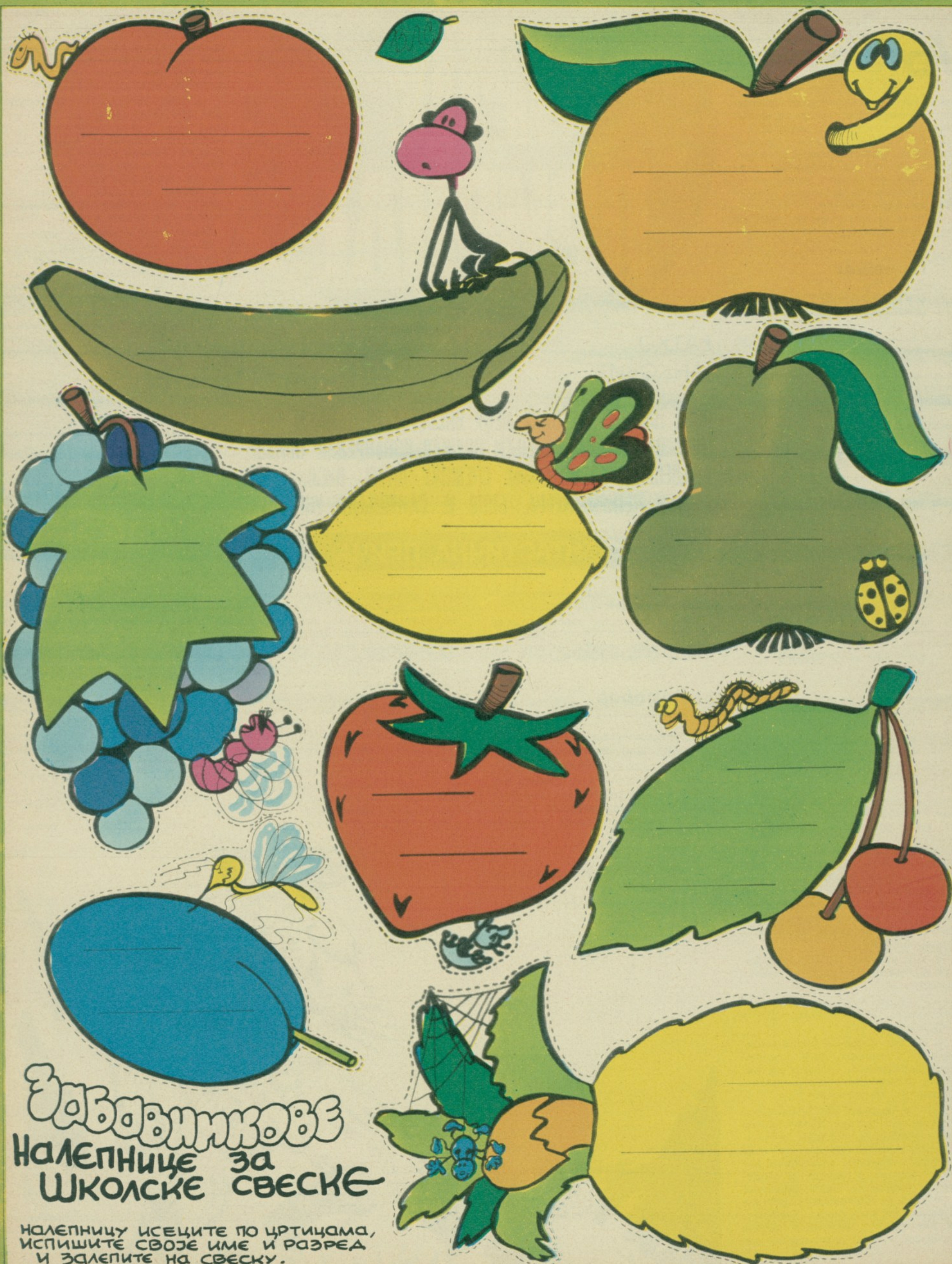
Прича се да је наш командант рекао: „Ко ради не боји се глади!“ (сигурно је мислио на оне који раде у кухињи).

Изгубио сам вођу за рад. Молим поштеног бригадира да ми је не враћа. Мењам место у бригади за једно мало место у кухињи.

Поломио сам крамп на радилишту. Молим експерта да не набавља нови. За вредне бригадире постоји справа је ЛОПАТОН — лопата која сама ради.

Растанак





ЗабавинковЕ Налепнице за ШКОЛСКЕ СВЕСКЕ

НАЛЕПНИЦУ ИСЕЦИТЕ ПО ЦРТИЦАМА,
ИСПИШИТЕ СВОЈЕ ИМЕ И РАЗРЕД
И ЗАЛЕПИТЕ НА СВЕСКУ.

Људи се радују и диве смоластој боровој шуми, запењеним планинским потоцима, пурпурном заласку сунца на глатком мору или зеленим пропланцима искићеним росом. Али, таква осећања никада не могу да се мере са помамном љубави према мртвом пешчаном пространству пустиње, дугом лутању по ђудљивом силном мору, бескрајним успонима по неприступачним литицама слеђених висова.

Првоме се пишу песме, другоме се дарује живот.

Почетак ћућовања

Експедиција Бенцамина Едгара Стамфорда имала је тридесет и пет чланова. Уз двојицу његових земљака, Гловера Крамбигела и Алена Далмана, остатак су сачињавали непалски носачи-шерпе.

Преко литица и завејаних предела хитали су ка највишем врху Високих Хималаја — Маунт Евересту. Савлађујући стеновите зидове, борећи се за сваки гутљај ретког ваздуха, намеравали су да достигну највишу тачку света — 8882 метра надморске висине.

После четрнаест дана пута експедиција је прилазила једном од тибетских манастира раштрканих на северној граници Непала. Дванаест носача се вратило кућама, у Катманду, јер су залихе хране нестајале веома брзо.

— Овде остајемо два дана — рече Стамфорд. — Можда ће свештеници имати нешто свежих намирница.

— Ох, само да се огрејем и одморим — прогунђа Далман. — После ће, чини ми се, све бити лакше.

— Не завараваш се младићу. Прави успон још није ни почео, — примети Стамфорд.

Манастир се налазио у једној сувој удолини. Низ изваљене камене блокове и обурване стене поглед је клизио небу уз црне планинске висове местимично ишаране снегом без наде да почине на неком сигурном ослоњу или врху.

Свештеници су чули жагор људи који долазе. Врата на масивној одаји, шкрипећи, пропустише из свог мрачног ждрела човека.

— Господине, — обрати се мршави седи свештеник Стамфорду. — Нисте у право време кренули у походе планини.

— Ми тражимо само топао кутак под вашим кровом — завапи Крамбигел.

— У нашој кући гости су увек добродошли — каза свештеник и поклони се.

— Ми смо добро одабрали време — рече Стамфорд, кога старчеве речи увредише. — Сваки од нас има у ногама стотине планинских ланаца. Ми не грешимо.

Дан се ближио крају. Светлост је изненада усахла. Планина замре, утонула у студено ћутање. Одједном, пусти предео поче да трепери отегнутим мумљањем које се ломило о литице и више-струко увећавало. После неколико тренутака до изненађених путника допирала је пригушена грмљавина као да се планински висови сурвавају из свог савременог мира.

СРЦЕ ПРИРОДЕ

РАТКО
ЈАНКОВИЋ

ПРЕД НАМА СЕ У УВАЛИ МЕЂУ ВИСОКИМ СТЕНАМА И ГОЛЕМИМ ОДРОЊЕНИМ КАМЕЊЕМ ПРУЖАО ИЗВАНРЕДАН ПРИЗОР: ДВАДЕСЕТАХ ГОРОСТАСНИХ СНЕЖНИХ ЉУДИ, ВИСОКИХ ТРИ ИЛИ ЧЕТИРИ МЕТРА, БИЛО ЈЕ САКУПЉЕНО УКРУГ...

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

— Рекао сам вам — поче свештеник. — Нисте...

Шерпе побацаше товарије које су носиле и гласно запомажући јурнуше у мрак желећи да што пре настану из планинске увале...

Разговор

Да напустим све и вратим се, учитељу? Или, да се опет, заједно, разочарамо тражећи Срце Природе? Можда си погрешно веровао, можда је Природа само бесконачна skupина материје која се рађа и умире у разним облицима

али је подвргнута истим општим законима трајања?

Не бежи тако лако. Не клони у неуспеху тако брзо. Продрли смо и скоро обишли и ову галаксију. Можда су у њој разумна бића која не знају за патњу и борбу, чији је живот складан и миран а поступци племенити и мудри. Можда је баш у овој галаксији савршена раса — Срце Природе. Нека ти крај обиласка буде храбар као и почетак. Постојаност је осбина оних који успевају.

Ја не чујем ову планету, учитељу. Ја видим њене плаве обресе. Лебдим на њој. Утопићу се у њу, обухватити је, схватити је — онако како си ме ти учио. Али, не

тражи од мене, премудри учитељу, да будем њен судија, да је оцењујем и судим о њој јер и она је део Природе као ти или као ја. И опрости ми ако ти се успротивим, али Срце Природе не постоји. Постоји само вечно кретање и вечна промена њених облика.

Па, нека ти буде. Учини то још овај пут мени за љубав. Али, пошто тако смело одбацујеш моје мисли нема сврхе да и даље трагаш за истином у коју ја верујем. Вероватно имаш своју. Лутај за њом и доказуј је. Јер, можда је и то сврха постојања: трагати за сопственом истином и нестати у убеђењу да је она једина и права.

Хвала ти, племенити учитељу. Модра светлост, можда кугла студени, сноп зрака, згуснута мисао, или једноставно прозирна измислица за тренутак заискри над гланетом Земљом. Расплину се, по стаде танка и не приметна ширећи се по хоризонту планете. Упијала се у њу чврсто је стежући у свој нестварни ваздушаста загрљај...

У близини ћућова

— Планине се руше, земљотрес! — викао је Далман.

— Морамо негде да се склонимо! Изгинућемо! Шерпе су побегле! — шапутао је Крамбигел.

Свештеник и Бенцамин Стамфорд су гледали један у другог. Њихова лица бејаху укочена а очи мртве од ужаса. Само су они схватили шта значи овај мукли тутањ који одјекује као вапај саме Земље.

— Мрдните се одатле, можда се сурвава неки глечер! — викао је Далман.

Њих двојица, истовремено, једва чујно, испедише речи кроз укочене усне:

— Снежни људи.

— Уђите у манастир, господо, — прену се свештеник и показа руком на окована дрвена врата. У топлој одаји, дрхтећи од страха и студени, поседаше око огња.

— Јесте ли сигурни да су то снежни људи? — запита Крамбигел.

— Сигуран сам — одговори старца.

— Јесте ли их икада видели?

Повлачио се држећи пушку
пред собом.



Како изгледају? — неуморно је питао Крамбигел.

— Нико ко их је видео из близине није преживео тај сусрет — зловољно, уместо свештеника, одговори Стамфорд.

— Али...

— Снежни људи или јети мрзе човека, убијају га.

— Па ми смо...

— Ми смо имали срећу — заврши вођа експедиције. Наставио је не обраћајући пажњу на сапутнике, да тихо разговара са свештеником.

Око поноћи снажни гласови пре стадоше, планина утону у мир. Из одаје манастира чуло се тихо дисање уснулих путника.

Са првим зрацима сунца у малу чисту одају у којој су коначили путници уђе свештеник. Стамфорд је био на ногама. Замишљено је гледао кроз узани прозор чупајући рибе бркове.

— Добро јутро, господине.

— Добро јутро — одсутно одговори Стамфорд. — Јесте ли спремни?

— Јесам. Пробудите их.

Крамбигел и Далман су убрзо сазнали несест. Настаде тренутак глувог мира. Далман погледа кроз узану пукотину прозора у врхове обавијене плавичастом измаглицом.

— Па, добро — рече. — Ако ви идете идем и ја. Бар нисам кукавица. Имамо и пушку.

— И ја ћу — сањиво промрља Крамбигел.

Четворица људи, после испуна пола часа, кренуће из манастира, уз падину, ка месту одакле су претпостављали да стижу гласови снежних људи.

Пробијали су се кроз шикару. Неколико пута су наилазили на плахе бујице које су се ваљале из стена да се негде далеко у подножју улију у широки Ганг.

— Тихо корачајте — рече свештеник. — Можда смо близу.

— Погледајте — готово крикну Крамбигел.

У влажну земљу, уз испуцалу плочу, било је утиснуто огромо голо стопало. Било је дугачко око шездесет сантиметара а широко око тсидесет.

— То је отисак дива — прошапта Стамфорд.

— Како би било да се вратимо — рече Далман.

Свештеник презриво одмахну руком и он погнуте главе ућута.

Отегнуто мумлање пригушено шибљем и кржљавим дрвећем поново се зачуло. Земљиште се нагло пело навише. Црне промаде стена испресецане црвеним и жутиим жилама давале су целом крају нестваран изглед. Ваздух је био прозиран и чист. Далеки одблесци снежних врхова играли су на лицима путника.

Када се испеше на руб планинске стране пред њима се отвори дубска, левкаста јаруга. У самом дну, на зараени од црвене глине, клечало је десетак дивова. Поређани укрст певали су некаку тужну и отегнуту мелодију. Звуци су се одбијали из долине, одјекивали и ширили се планином као хук невремена.

Борба

Били су високи три или четири метра и потпуно голи. Тела обрасла дутим риђим чекињама тромо су се кретала у ритму песме. Њихова бела лица, чврсто затворених очију, имала су неки одсутан израз. Само понекад, када би неки од њих трзајем склонили косу, пред

путницима се у свој страхоти показивало сурово лице.

— То су јети, снежни људи — рече свештеник.

Далман и Крамбигел су клонули на земљу. Свештеник је немо пилио у гомилу дивова. Исправио се и несигурним корацима кренуо према њима.

— Држите га! Недајте му да сиђе, растргнуће га!

Било је касно. Свештеник је одмакао неколико метара низ падину. За њим се обурљавало ситно стење и комади земље. Далман и Крамбигел покушаше да га стигну. Управо када су положили руке на његова рамена, он запе ногом за корен трулог стабла, паде, и заједно са њима суноврати се низ оштру падину право пред ноге планинских горостаса.

Песма умуче. Јети су гледали три прилике пред својим стопалима. Шиљато стење исцепало им је одећу а из отворених рана сливала се крв.

Лагано их опколише крупним телима. Стамфорд, који је остао на литици, изгубио их је из вида.

Неколико корака низ падину угледа пушку. Испала је Далману. Покуша да је дохвати пузећи. Када му рука шчепа цев, камсн под њим спусти, прсти не успеше да се задрже на влажној земљи и он се сурва низ падину.

Снежни људи крицима дочекаше придошлицу. Стамфорд беше на тренутак изгубио свест. Јети га подигоше и бадише међу другове.

Тада, као по команди, дивље колутајући очима, огромна космат тела насрнуше на људе. Дограбише их снажним мишићавим рукама.

Стамфорд, више инстинктом но разумом, привуче оружје и подиже цев. Пуцањ пушке одјекну као удар грома. Јети се размакоше. Један, погођен у главу, паде на колена и клону.

Стамфорд погледа око себе. Од његових другова остало је комађе искидане одеће и маса крвавих тела. Тешко дишући, држећи пушку пред собом, поче да пузи уназад. Огромним скоковима један од снежних људи поче да се приближава. Пушчани пуцањ га прикова за црвену земљу.

Разговор

Они се боре, учитељу. Убијају једни друге, прождиру се. Као што светлост прождири тмину, као што ватра исушује воду, као што смрт уништава живот.

Јеси ли добро видео? Јеси ли баш тако осетио? Јеси ли нашао Срце Природе?

Нашао сам га, учитељу. Цела природа је нераскидиви ланац сталних сукоба. Као што се боре гравитације планета, система и галаксија. Природа настаје и нестаје у сталној борби. То је Срце Природе, учитељу.

★★★

Стамфорд се вукао по земљи док под леђима не осети косину литице. Из рана му је липтала крв. Знао је: никада неће изаћи из ове долине снежних људи. Умирућим погледом обухвати планинске висове и слеђени врх Маунт Евереста. Тада, високо у небеском плавом више осети по што виде како се скупља беличаста измаглица, као клупко прозрачних спрцова и нестаје далеко међу звездама у понору Вационе...



укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) направа за извођење звука ударањем клатна о метал, 6) превозно средство, 13) снажна флота, 15) продирање, 16) ауто-ознака за Штип, 17) пут, цеста, 19) мирис, 21) општинско подручје, 23) иницијали нашег политичког радника и публицисте (1902—1941), 24) држава у Азији, 27) два иста самогласника, 29) врста врбе, 30) име руског песника Шевченка, 32) попити, 34) орган чула мириса, 35) велики лист, 38) историјско место у Малој Азији, 39) носач чега, подупирач, 40) овде, 41) град у Италији, 42) апаратно стање воде, 43) дршка на сабљи, 44) поднебље, 46) врста коњског корака, 47) седмо и 23. слово азбуке, 49) први летач (мит.), 50) седмо и девето слово азбуке, 52) риблија јаја, 55) лек против маларије, 58) најлакши минерал, 60) гребен, 61) магнетофонска копија звука, гласа, 63) светски првак у шаху, 65) припадник једног народа у СССР, 66) крдо.

УСПРАВНО:

1) чувар, бранилац, 2) башта, 3) јединица за мерење отпора, 4) изнад, 5) река у ЧССР и Пољској, 7) скраћеница на лекарским рецептима, 8) врста папагаја, 9) град на северсистоку Енглеске, 10) име сликара Мутића, 11) планина у Црној Гори, 12) врста, 14) аутомобил, 18) хемијски знак за мазуријум, 20) једна планета, 22) личност из „Рата и мира“ (Пеђа), 25) савремени хрватски књижевник (Иван), 26) ауто-ознака за Карловац, 28) отпадак добијен стругањем, резањем, 29) име филмске глумице Рине, 31) младунче слона, 32) страна света, 33) друге, 36) истакнути, 37) грана привреде, 39) мађарски сликар (Ласло), 40) предмет расправе, 41) индустријска биљка, 42) река у Личком пољу, 43) хитрост, 45) енглеска филмска глумица (Вивијан), 46) изворни спис, 48) тмина, 51) једно годишње доба, 53) ауто-ознака за Кутину, 54) речни рибар, 56) конач, 57) јужно воће, 59) лако ломљив, 60) сродство, 62) иницијали руског баснописца, 64) ауто-ознака за Панчево.

МАГИЧНИ КВАДРАТ — ВОДОРАВНО И УСПРАВНО

36) острво на Јадрану, I—II) троцифрен број, II—II) гојење свиња, товљење.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13					14		15				
16				17		18		19			
		20		21			22			23	
24	25		26			27	28		29		
30				31		32		33			
34				35	36	I	II				37
38				39	I						40
					II					42	
		43						44	45		
46				47			48		49		
50			51		52	53		54			
55		56		57		58			59		60
61					62		63			64	
65								66			

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) Мира, 4) сак, 7) Акра, а, 10) електрика, т, 11) сала, 13) Ира, 14) Ирма, 16) Алиса, и, 18) облик, х, 19) икебана, л, 22) чеп, 24) опута, 25) БИП, 27) Имре, 29) Ито, 30) Мати, 31) биолог, 32) морнар, 33) Учка, 34) РАИ, 36) кара, 37) као, 38) фарса, 40) Тин, р, 41) комитет, з, 43) украс, з, 45) Какањ, 48) паун, 49) ЛОТ, 51) Рума, а, 52) Пиринејац, с, 53) длап, 54) вар, 55) сара.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ 11000 Београд, Македонска 29. Директор НИП „ПОЛИТИКЕ“ Вукоје Булатовић

Главни и одговорни уредник „Политикиног забавника“ Живорад Стојановић, технички уредник Владимир Горбунов. Претплата за нашу земљу: годишња 176,00 дина, полугодишња 88,00 дина, тримесечна 44,00 дина. Претплата за иностранство: годишња 352,00 дина, полугодишња 176,00 дина, тримесечна 88,00 дина. Уплате на текући рачун број 60801-601-822. Годишња претплата у иностранству: ДМ 60.—, Долар 24.—, Фф. 112.—, Шфр. 70.—, Шкр. 102.—. Девизне уплате из иностранства слати преко Београдске банке — Београд на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштански факс 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. 1. 1973. године не плаћа се порез на промет.

VESELI SVET



ПРЕСЛИКАЧИ
за разоноду, учење
декорацију
али и

НАГРАДНУ ИГРУ

ДЕЦО,

Ево ваших љубимаца: Паје, Раје, Влаје и Гаје, ту су и Мики, Мини, Шиља и Плутон и многи други. Забављајте се са њима следећих осам недеља. Забављајте се и уживајте, а ми вам спремамо награде.

На посебно обележеном простору „Политикиног забавника“ налазићете и препознавати скицирани лик јунака из „Веселог света“. Без много напора пресликаћете тог јунака са ПРЕСЛИКАЧА „ВЕСЕЛИ СВЕТ“ на означено место и духовито одговорити на постављено питање.

Чувајте пресликане јунаке Дизниленда и кратке духовите одговоре. После осам недеља, кад се заврши ова забавна игра, све ћете то послати према упутству које ћете наћи на овом месту.

А онда... очекујте неку од вредних награда: пони-бицикл, фото-камеру, фото-апарат и још много других. Укупно — 745 награда. Ако имате среће при извлачењу — једна од награда је ваша.

Ако можда немате пресликаче, овде се налази поруџбеница — попуните је и пошаљите на назначену адресу. Пресликаче ће вам донети чика поштар, коме ћете платити 25,00 динара.

Остало у вези с игром и наградама — идућег петка.

НАРУЏБЕНИЦА:

Молим да ми доставите комплет пресликача по цени _____ дин. који ћу износ платити поузећем

Име и презиме _____

пошт. Бр., место, адреса _____

Пишите на адресу:
„ЕСОММ“, 11000 Београд, Смиљанићева 36

ПЕЗ

награђује сваког дана

50

најица ПЕЗ
сваког дана од 1. 7.
до 1. 9. 1975. године



1. Како се зове највећа риба?

2. Који стил пливања се зове по једној малој животињи?

3. Која је највиша планина у Југославији?

4. Колико ногу има стонога?

5. Коју животињу има Љубљана у свом грбу?

6. Како се зову најмањи људи на свету?

7. Које гесло је гесло ПЕЗ-а?

8. Како се зовем?

10. Колико играча има рукометна екипа?

9. Који укус ПЕЗ бомбона највише волим?

Оваг пута ПЕЗ је припремио наградну игру за бистре главе. У њој може да учествује свако ко пошаље одговоре на постављена питања и за сваки одговор прилажи по један амот од ПЕЗ бомбона. Учесници ове наградне игре који тачно одговоре на сва питања добиће лепу најицу ПЕЗ. Уколико дневно приспе више од 50 тачних одговора о добитника одлучиће жреб. Сваког добитника писмено ћемо обавестити.

ПЕЗ 61111 Љубљана, п. п. 8

1 _____	6 _____
2 _____	7 _____
3 _____	8 _____
4 _____	9 _____
5 _____	10 _____

ПОЛИТИКИНИ
ЗАБАВНИК



Мала пошта

11001 БЕОГРАД

МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавници,

ПИСМО ИЗ ДАЛЕКЕ ПАНАМЕ

Ми, најмлађи Југословени који са родитељима живимо у насељу Кањита у далекој Панаме одлучили смо да оснујемо клуб и формирамо библиотеку у којој би између осталог било и „Забавника“ јер међу нама има много љубитеља овог листа. Наши очеви овде учествују у изградњи огромне хидроцентрале Бајано, а ми учимо школу. За маскоту клуба смо изабрали пчелицу на цвету. Сви читаоци који желе да нам пошаљу

„Забавнике“ могу да их упуते на приложену адресу: „Енергопроект“ ООУР изградња — група Панама, Београд, Зелени венац 18.

Другови из овог предузећа стараће се да „Забавници“ стигну до нас.

Унапред захвални.

Чланови клуба „Млади Југословен“ — Панама.



СУЂЕЊЕ КОМАРЦУ

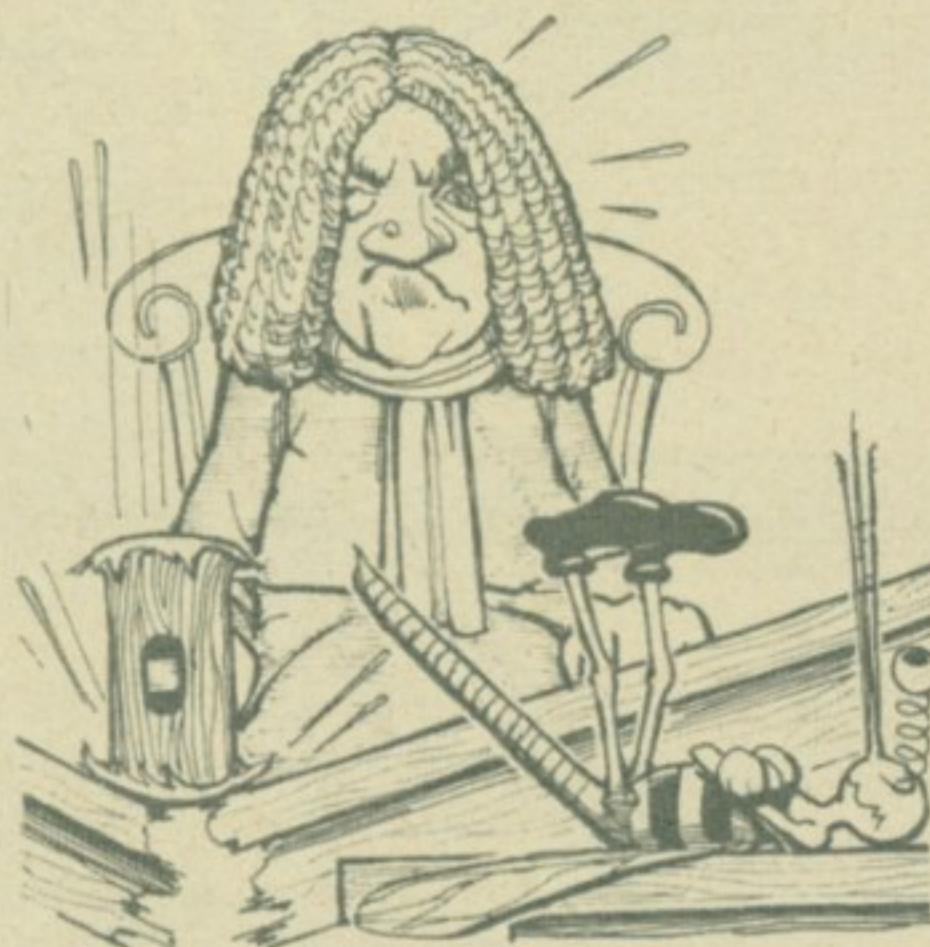
Чуо сам да је прије много година у Европи постојао обичај да се и животиње изводе на суд као људи. Да ли је то истина и има ли забиљежених података.

Светозар Јанковић,
Ријека

На европском континенту, у столетњима која су остала иза нас, званична суђења животињама била су уобичајена ствар. Само у

лика између домаћих и дивљих животиња. Домаћим животињама суђено је пред редовним кривичним судовима док су дивље животиње потпадале под надлежност црквених судова. Први су изрицали смртне казне, а други су увели и казне „чишћења“ од злих духова.

Понекад су оваква суђења трајала веома дуго. Познато је једно у Француској, које је трајало око 40 година, судило се комарцу који је угинуо не дочекавши пресуду уваженог суда. Забележено је и суђење певцу у Базелу (Швајцарска) 1474. године. Петао је сео на оптуженичку клупу јер је наводно носио јаја. Суђење се отегло у недоглед пошто је требало доказати да јаја која петак носи нису обична већ чаробна и да служе за справљање магија. Недужни певац осуђен је на смрт због црне магије „којом се недозвољено бавио“.



Француској између 1120. и 1740. године одржана су 92 суђења животињама. Прављена је чак и раз-

ИЗГОРЕЛИ ЗАБАВНИЦИ

У пожару који је захватио наш стан нестали су „Политикини забавници“ које сам годинама скупљао. Молим читаоце који имају старе Забавнике да ми пошаљу неке бројеве. Унапријед хвала.

Нено Рожић,
Пролетерских бригада 234,
41000 Загреб

БУДИТЕ ДЕТЕКТИВ...

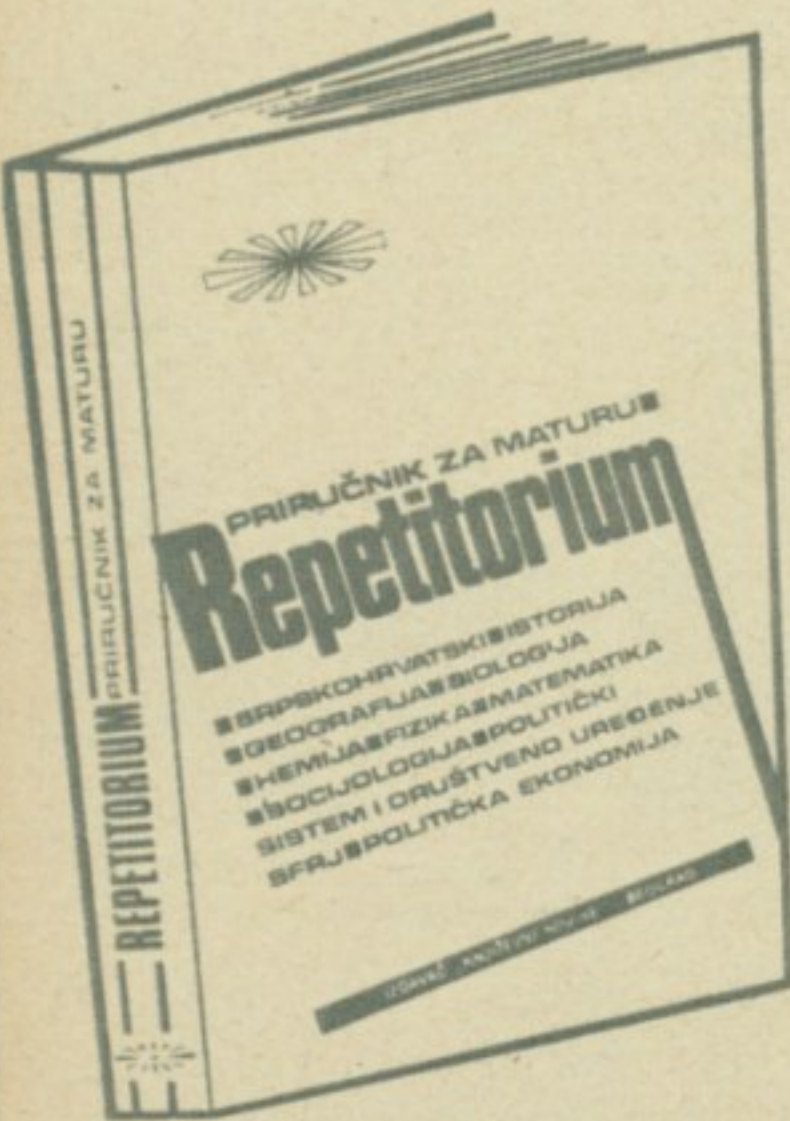
решење
загонетке:

ПРЕКИНУТО ПУТОВАЊЕ

Танкред је повукао црту кроз круг која је ишла од ПРВОГ знака Зодијака (Ован) до ШЕСТОГ знака (Деваци). Гледајући на сат Жедију је одмах пала у очи сличност Зодијачке карте са бројчаником на сату и сетио се на шта је Танкред желео да скрене пажњу: желео је да каже да је убица напао у ПОЛА ДВА НОЋУ. Како су између њега и Веслака од раније постојали сукоби и како само Веслак није имао проверен АЛИВИ за то време, Жеди га је оптужио. Суочен с чињеницама Веслак је на крају признао.



УЧЕНИЦИ — СРЕДЊОШКОЛЦИ! ЦЕЛА МАТУРА У ЈЕДНОЈ КЊИЗИ!



Са приручником за матуру — репетиторијумом — у коме је прегледно и сажето изложено градиво из српскохрватског језика, географије, историје, биологије, хемије, физике, математике, социологије, политичке економије, политичког система и друштвеног уређења СФРЈ по наставним плановима од I до IV разреда.

Ово је ново, прерађено и допуњено издање на коме је радила група познатих педагога, тако да РЕПЕТИТОРИЈУМ представља јединствен приручник за успешно обнављање градива у току школске године, а посебно у време припремања завршног испита школе — матуре.

Репетиторијум можете добити поужећем, по цени од 60.— дин. ако пошаљете писмо или дописницу са наруџбеницом на НЧП „КЊИЖЕВНЕ НОВИНЕ“, Француска 7, 11001 Београд, пошт. факс 23.



КАКО СЕ РЕШАВАЈУ ЗАДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ — научите сами лако и брзо из књига „УРАЂЕНИ ЗАДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ“.

Препоручујемо вам 4 књиге које садрже комплетну израду свих задатака из математике за све разреде гимназије и осталих средњих школа као и увод у вишу математику. Књиге можете наручити дописницом или писмом на адресу: МАТЕМАТИКА — 71001 Сарајево, п. п. 64 и одмах ћете их добити. Платићете поштару кад вам их донесе (поужећем). Цена једне књиге је 60 динара. Ако одједном купујете комплет од 4 књиге, добићете га за свега 190 динара или ако удружени са неким наручujete 8 или више књига, платићете само 30 динара за сваку књигу!



ДАНАС ДОБИЈАМ
ДИПЛОМУ НА ВИШОЈ
ШКОЛИ ЗА
МАЊИОНИЧАРЕ!

ОД-
ЛИЧНО!



И КАКО
ЈЕ БИЛО
У ТОЈ
ШКОЛИ?



СВЕ САМ
НАУЧИО!

ШКОЛА
ЗА
МАЊИОНИЧАРЕ



ВАША ДИПЛОМА,
ШИЉО! И НАШЕ
ЧЕСТИТАЊЕ!

ШКОЛА
ЗА
МАЊИОНИЧАРЕ



УРАС!



СКЛАЊАЈ
СЕ!
ЛАВ ЈЕ
ПОБЕГ'О!

Copyright © 1975
Walt Disney Productions
World Rights Reserved



САД ЋУ ЈА...
ХОКУС-ПОКУС...
ДА ИЗВУЧЕМ
ЗЕЦА ИЗ
ШЕШИРА!

ХА! ПА ОНДА
ЋЕ ЛАВ ДА
ЈУРИ ЗЕЦА...
А НЕ МЕНЕ!



ХЕЈ, ЗЕЧИЋУ!
ГДЕ СИ?



ХОКУС-ПОКУС!
АБРАКАДАБРА!
ИЗЛАЗИ!



УЛОМБЕ!



ПОНОВИТЕ МИ
ОНУ ЛЕКЦИЈУ
О ЗЕЦУ ИЛ'
ВРАЋАЈТЕ ПА-
РЕ ОД ШКО-
ЛАРИНЕ!

ВИШ
КУРЕ

1235/32